

46
68

Biblioteca Municipului Deva
SALA DE LECTURA

LACĂRA

IL XVII
702
DIEMBRIE 1968

NOI ȘI LARGI POSIBILITĂȚI DE DEZVOLTARE

de Acad. prof. dr. Ștefan MILCU
vicepreședinte al Academiei
Republicii Socialiste România

Salutăm cu deosebită satisfacție ideea enunțată la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la înființarea Academiei de medicină, ca o instituție ce va putea crea condiții mai bune pentru structurarea, conducerea și funcționarea institutelor de cercetări medicale și, în general, a activității științifice. După cum se știe, în anul 1935 la noi în țară s-a constituit Academia de medicină. Ea a avut un rol deosebit în promovarea științei medicale românești, în valorificarea rezultatelor cercetărilor, în afirmarea personalității creatoare a savanților români, în dezvoltarea relațiilor științifice internaționale și, în esență, a contribuit la afirmarea prestigiului medicinei românești. În 1948, Academia a preluat răspunderile ce reveneau Academiei de medicină, ceea ce a dus la crearea unei secții de științe medicale. Așa cum pe drept cuvânt se arată și în analiză, în institutele de cercetări medicale — ținând seama de baza lor materială, de valoarea cadrelor, de posibilitățile lor creatoare — s-ar fi putut obține mai mult dacă nu ar fi existat lipsuri binecunoscute în coordonarea și organizarea cercetării științifice, în recrutarea, formarea și promovarea cercetătorilor. Fenomenele cele mai negative se datoresc însă insuficienței corelării între instituțiile academice și cele departamentale, slăbilor legături ale instituțiilor academice cu Ministerul Sănătății și ale celor departamentale cu Academia, inegalității dirijării efortului principal de cercetare spre problemele urgente și importante ale sănătății publice. Academia de științe medicale va crea condiții de înlăturare a acestor lipsuri. Ea va putea grupa toate institutele de specialitate sub conducerea ei și va putea reconsidera întreaga situație organizatorică și funcțională, apreciind ceea ce va fi bun a fi păstrat. Totodată va decide măsurile necesare menite să asigure dezvoltarea corespunzătoare a bazei materiale, unul din factorii ce influențează eficiența activității științifice. Desigur, doar organizarea Academiei nu rezolvă esențialul activității științifice. Totul este un cadru în care trebuie pus un conținut. Tocmai în aceasta văd eu marea răspundere a aceluia care vor trebui să participe la organizarea instituției, la crearea conținutului pe care îl așteptăm cu toții.

EPILOG LA „DRAMA DIN SPATELE UNEI FOTOGRAFII“

Foiletonul nostru publicat în nr. 42 al revistei a stîrnit un val de ecouri. Unele pro (foarte multe) și altele contra (foarte puține).

Așa, de pildă, șase salariați de la cinematograful NEGOIUL din Făgăraș, unde lucrează și Maria Datcu, personajul negativ al însemnărilor noastre, își exprimă nedumerirea și regretul, portretizîndu-ne-o pe M.D. drept un «exemplu prin corectitudine». Același idei enunțate numai, nu și documentate, li se realizează, în alte scrisori, Alexandrina Marian din Făgăraș, precum și familiile Frank, Schuster, Stan Leonte, Florea Rozalia și Maria Fogoroș — toți semnați într-o foarte scurtă scrisoare colectivă.

Pe de altă parte, Jan Spînu din Valea Iașului, Ion Nițu din Timișoara, Paul Strîmbeanu din Galați, István Alexandru din Valea Lungă și alții își exprimă acordul cu foiletonul nostru, cu spiritul și concluziile acestuia.

În același timp ne-a parvenit și un răspuns din partea Tribunalului județean Brașov, în care se justifică sentința fostului Tribunal raional din Făgăraș.

Și onora, și altora, precum și Tribunalului județean Brașov, le comunicăm pe această cale că sentința Tribunalului din Făgăraș (care-l condamna pe Corșatea Longin la 3 luni închisoare, la recurs, reducîndu-se pedeapsa la o lună de zile) a fost atacată de Procuratura generală, printr-un recurs în supraveghere. Iar Tribunalul suprem al Republicii Socialiste România, judecînd acest recurs în supraveghere, a dispus încetarea procesului, considerînd că n-au existat temeiuri pentru o urmărire penală.

CRONICĂ AGRICOLĂ

Toamna e pe sfîrșite. Lucrările agricole, în ansamblul lor, se găsesc într-un stadiu înaintat. Majoritatea unităților agricole au terminat recoltatul culturilor de toamnă, au încheiat în bune condiții și însămînțările și efectuează acum arături pentru însămînțările de primăvară.

Dar fiindcă toamna e pe ducă, vom semna doar rămînerele în urmă la diverse lucrări agricole din unele județe. Încă se mișcă greoi cooperativele agricole din județele Harghita, Sibiu, Mureș, care la sfîrșitul lui octombrie mai aveau încă însemnate suprafețe care nu erau semănate cu grâu. Importante cantități de sfeclă de zahăr recoltată zac sub cerul liber în județele Timiș, Mureș, Botoșani. Cooperativele agricole din județele Brașov, Covasna, Harghita n-au recoltat pînă la 1 noiembrie nici jumătate din suprafețele ocupate cu sfeclă de zahăr. Rămase în urmă sînt și arăturile pentru însămînțările de primăvară. Încetineala pe care au dovedit-o în această lucrare cooperativele agricole din județele Bacău, Bihor, Satu Mare trebuie să dea de gîndit uniunilor județene cooperatiste.

Se spune că toamna se numără bobocii. Dacă nu organizăm munca în chip temeinic, dacă nu folosim din plin fiecare ceas bun de muncă, putem să pierdem și din bobocii acestei toamne, și din ai celei viitoare.

AI. DUMBRĂVEANU

D-na Farideh DIBA, vicepreședinta Organizației femeilor din Iran (mama Majestății Sale imperiale Farah)

— În ce context se înscrie vizita dv. în România?

— În cadrul relațiilor de prietenie dintre România și Iran, care au făcut progrese simțitoare într-un timp relativ scurt, contribuind la îmbunătățirea legăturilor economice și, în general, la înțelegerea țărilor noastre. Se știe că diferite delegații iraniene și române, începînd de la cel mai înalt nivel, și-au făcut vizite reciproce. Semnificația acestor întîlniri trebuie căutată în dorința noastră de a ne cunoaște mai bine, spre a putea stabili legături și mai trainice.

— Ce amintire v-a lăsat România?

— Am fost foarte impresionată de primirea caldă a românilor, de frumoasa dv. țară. În Iran vom căuta să redăm realizările, pe care le-am văzut îndeaproape, astfel încît poporul nostru să cunoască mai bine poporul român. Reprezentanțele unor organizații și societăți cu caracter social din țara mea, care m-au însoțit aici, au putut dobîndi, de asemenea, o experiență prețioasă, pe care sînt convinsă că o vor folosi în Iran. Țin să subliniez în încheiere că România mi-a lăsat o amintire foarte plăcută.

Emil MISOVSKI, adjunct al ministrului comerțului exterior al R.S. Cehoslovacie

— Care a fost scopul vizitei dv. la București?

— Am purtat tratative cu privire la relațiile reciproce dintre țările noastre în cursul anului viitor. Convorbirile s-au desfășurat într-o atmosferă de sinceră prietenie. La sfîrșitul lor am putut semna un protocol care prevede o creștere cu 16 la sută, față de anul precedent, a schimburilor de mărfuri dintre România și Cehoslovacia.

— Ați mai purtat și alte discuții?

— Da, în genere despre perspectivele relațiilor noastre comerciale și, în special, despre posibilitățile de colaborare în industriile constructoare de mașini și chimică, în lucrări de construcții etc.

— Ce rezultate au avut aceste convorbiri?

— Au fost stabilite baze pentru ca ritmul de creștere a schimburilor, realizat pînă acum, care este relativ înalt, să fie sporit în anii ce urmează. Iată de ce consider că vizita mea la București a fost deosebit de utilă. Doresc să urez prietenilor români multe succese în construcția minunatei lor țări socialiste.

Prof. dr. Thomas Donell LUCKEY, șeful catedrei de biochimie a Universității din Columbia, statul Missouri (S.U.A.)

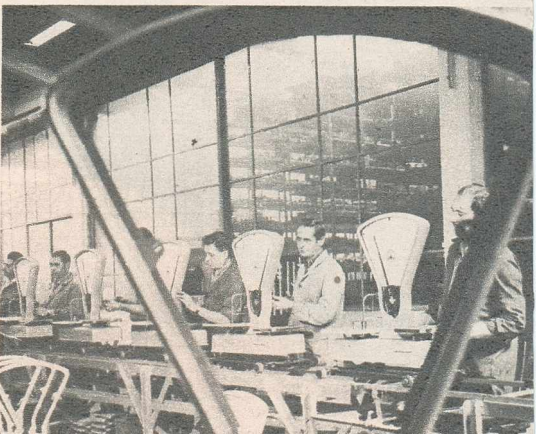
— Obiectele de plastic atît de utilizate în civilizația c temporară influențează organismul uman?

— Deocamdată nimeni n-a studiat sub toate aspectele această problemă. Este necesar ca miilor de compuși chimici, necunoscuți pînă nu demult, care intră în viața noastră, să li se determine limitele de utilizare sub toate aspectele. Problema este acută. În S.U.A., de exemplu, cheltuiesc anual două bilioane de dolari pentru plastice aditive alimentare, insecticide, ierbicide, fungicide, deodorizante, detergenți, cosmetice etc. Ca urmare, nu este suficient a ști dacă un anumit compus chimic este toxic el însuși sau dacă nu cumva devine nociv într-o măsură deosebită în urma interacțiunii sale cu alte substanțe. Sînt multe întrebări de interrelații care se stabilesc în organism solicitat simultan și de alți compuși chimici.

— Există șanse pentru rezolvarea rapidă a acestor probleme?

— Da. În S.U.A. stabilirea spectrului de folosire diversilor compuși chimici a început a fi temeinic studiat. Am avut plăcuta surpriză să constat că și în România fac studii similare, iar rezultatele dv. concordă cu cele ale noastre. Experiența oamenilor de știință români este interesantă și utilă. Prevăd că România va fi una din primele țări ale lumii, dacă nu chiar prima, care va realiza un sistem de standardizare valoros în toxicologie.

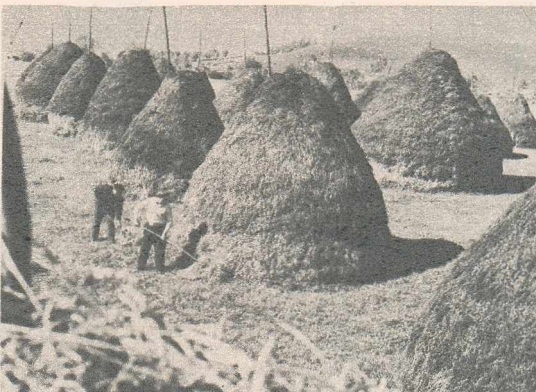
6 x INSTANTANEE

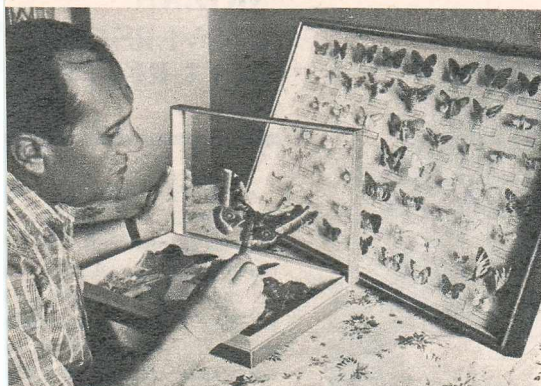
La fabrica «Balanța» din Sibiu, un nou lot de cîntar este pregătit pentru export (foto: Maria P.).

Veselie de toamnă: cele trei generații ale familiei se distrează jucînd o restrînsă și sui-generis partid de fotbal (foto: C. Ciobotă).

Baza furajeră a Cooperativei agricole de producție «Scinteia» din Olteți (județul Vâlcea) dispune pentru iarna ce vine de 250 tone de fîn și lucernă care dimpreună cu celelalte furaje concentrate și însilozate, vor asigura hrana a 700 vite mari și 800 oi (foto: A. Radu).

După doi ani de activitate didactică desfășurată în muzeu (în cadrul schimburilor culturale româno-uneze), profesorul de științe biologice Valeriu Logaș, din Lugoj, s-a reîntors în țară aducând o bogată colecție de fluturi. Pasionatul colecționar a donat peste 13 000 exemplare de fluturi, aparținând unui mare număr de specii. O colecție reprezentativă din aceste specii de fluturi, profesorul Logaș a predat-o Muzeului de științe naturale «Grigore Antipa» din București (foto: M. Postelnicu).

Ing. Emil PASCARU, șeful Gării de Nord
— Nu există încă un birou de informații generale în Gara de Nord, deși de ani de zile se fac demersuri pentru înființarea lui. Care este părerea dv.?

— Noi avem, după cum știți, în Gara de Nord, un birou de informații, unde se dau relații în legătură cu traficul roviar. Oficiul național de turism are și el un birou de formații, iar Întreprinderea de transporturi-București a lăsat o schemă a mijloacelor de transport în comun. La rândul lor, hotelurile bucureștene și-au expus la loc vizibil lăsele. Și totuși se poate într-adevăr spune că se simte lipsa unui birou care să răspundă, călătorilor sosiți cu enurile din alte localități, la diverse întrebări cu caracter general: adresele instituțiilor, orele de audiență, în magazine se pot cumpăra anumite mărfuri, programele spectacolelor etc. Părerea mea? Un asemenea birou de formare generală ar trebui într-adevăr să existe. În țară însă, nu în gară, pentru ca nu numai călătorii să poată obține relații ci și locuitorii Capitalei. În gară, în schimb, există — așa cum există în marile gări din străinătate — un automat telefonic de la care, la simpla ridicare a receptorului, călătorul să primească răspunsul dorit de la centrul de informare din oraș. Sau — mai simplu — fixarea, pe peretele, a unui număr de telefoane legate direct de acest centru. Înființarea lui depinde în primul rând de municipalitate.

Ing. Aurel BORLEȘTEANU, directorul Direcției regionale de drumuri și poduri — București

— În ce stadiu au ajuns lucrările de construcție a noii autostrăzi București-Pitești?

— Lucrările de construcție pe această arteră de circulație, prima autostradă modernă a țării, se desfășoară în plin, planul pe primele 10 luni ale anului fiind îndeplinit în proporție de 118%. Până acum, din noua autostradă a fost terminată o porțiune de 16,5 km. În întregime va fi terminată la sfârșitul anului viitor. Pentru a nu se duce întârzieri, se va lucra intens și în timpul iernii.

Constantin STOICA, șeful secției de prevedere a noului din Institutul meteorologic

— Prognoza vremii pentru intervalul 9-16 noiembrie a.c.?

— După vremea umedă și cu ploile aproape generale din ultimele zile, în intervalul 9-16 noiembrie a.c. factorii atmosferici vor evolua mai lent.

În consecință, vremea va fi destul de rece în nordul țării, încă în Transilvania și nordul Moldovei. În această parte a țării ploaia se va transforma local în lapoviță și ninsoare. În Banat, Cimpia Dunării, Dobrogea și sudul Moldovei vremea va fi schimbătoare, mai mult noroasă, cu ploaie abundentă; temperatura aerului nu va depăși, ziua, 14-15°. În regiunile de munte vor cobori decât în timpul nopții sub zero grade.

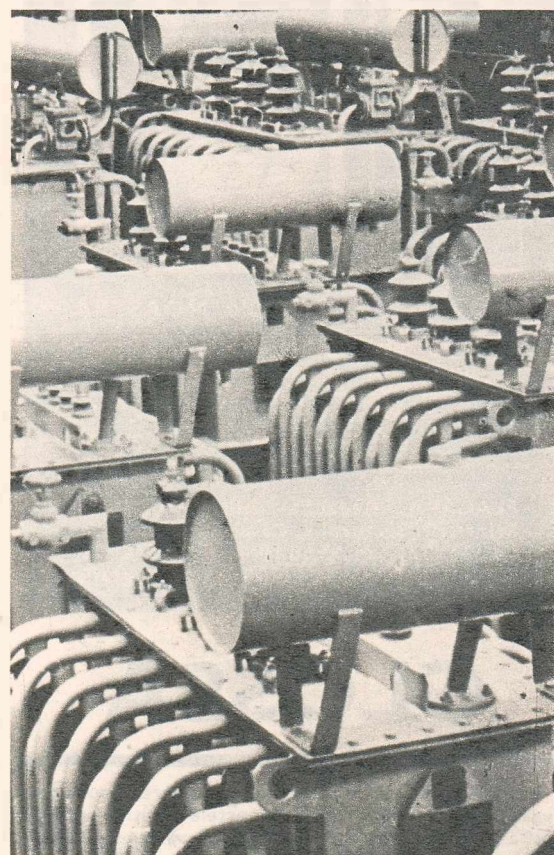
ȘANTIER HIDROENERGETIC

Din datele riguros adunate și clasificate de către Institutul de studii și proiectări hidroenergetice (I.S.P.H.) reiese că prin amenajarea râurilor noastre interioare se pot obține, cu mijloace economice, 24 de miliarde KW. Apele Bistriței și Argeșului au și fost, aproape integral, valorificate în acest scop. Este acum, după cum se știe, rândul Dunării, al Lotrului, al râurilor și afluenților Doftanei și Uzului.

La șantierul de pe Lotru excavațiile subterane au fost depășite cu 500 m. Vi se pare puțin? Da, dacă nu cunoașteți duritatea rocii și, în general, munca tuneliștilor. Pentru constructorii hidro constituie un eveniment faptul că a fost străpunsă galeria de acces la casa vanelor și că astfel calea subpământeană a apelor care vor învârti viitoarele turbine poate fi atacată și din străfundurile muntelui. Excavațiile recente, care au început în locul viitoarei centrale subterane, dau primele contururi sălii unde se va instala puterea celor 500 MW.

Alte evenimente pe șantierul Paltinu și Valea Uzului: 1) a început betonarea barajului pe râul Doftana; 2) din rezultatele de la Uz reiese că, ritmul fiind susținut în continuare la fel, darea în funcțiune a acestui obiectiv putea avea loc cu 6 luni mai devreme. Adică, spre platforma industrială Onești-Borzești-Dărmănești se vor pompa 1 350 litri de apă pe secundă, mai repede cu jumătate de an.

În răstimpul care a mai rămas pînă la sfârșitul anului vor intra în funcțiune trei hidrocentrale din seria Argeșului: Cerburenii, Cumpănița și cea de pe râul Vilsan. De notat că în viitorul apropiat regiunea Curții de Argeș își va schimba relieful prin crearea a două spectaculoase lacuri de acumulare, folosite și în scopuri turistice.

Transformatori produși la uzina «Electroputere» din Craiova (foto: Gh. Vințilă).

LUPUL LA OI...

Nu e multă vreme de când la Ciorăști, în ținutul Vrancei, 30 de oi reformate s-au apucat, așa, de capul lor, să mănânce azotat de amoniu. Ce vreți, mințe de oaie! S-au gândit, pesemne, dobitoacele, că e mult mai nimerit să consume îngrășăminte chimice în stare naturală decât să le aștepte luni de zile să se transforme în plante de nutreț.

Tragica experiență s-a soldat cu 25 de morți și 5 grav răniți (acestia din urmă salvati ca prin minune cu albastru de metilen). Răposatele n-au lăsat nimic scris, dar experți judiciari a stabilit un adevăr elementar: îngrășămintele minerale nu se depozitează în incinta bazei furajere. E la mîntea cocoșului, și deci și la cea a CAP-ului din Ciorăști, că asemenea substanțe (nutritive doar cînd sînt încorporate în sol) reprezintă o foarte puternică otrăvă, mai ales cînd sacii cu azotat de amoniu — lăsați sub cerul liber — se pot transforma, datorită ploii, în bălți infectate. Ceea ce de altfel s-a demonstrat cu succes.

Într-o altă comună din Vrancea, la Homocea, conducerea cooperativei a efectuat un experiment cu urmări și mai tragice. Aici au decedat (prin moarte naturală!): 36 de vite, 120 de purce și 1 680 de pui. Metodele folosite sînt dintre cele mai simple. Cornutele și porcinele au fost adăpostite în grajduri insalubre (curent, frig, supraaglomerare), iar păsările îngrămădite într-un spațiu atît de restrîns încît doar o comparație cu autobuzul 31 ne-ar putea face o idee despre cele întimplute.

Cele două episoade dramatice ne-au îndemnat să dăm o fugă la Direcția agricolă din Focșani. Aici, la «oficiul de decese», ne-a căzut în mină acest dureros ferpar pe care, nu fără strîngere de inimă, îl reproducem în rîndurile de mai jos:

«De la 1 ianuarie și pînă la 1 septembrie 1968, în mai multe cooperative agricole de producție din județ au murit, din diferite motive: 497 taurine, 8 310 ovine, 3 855 porcine și 58 514 păsări». Interesant de arătat totodată că, între cauzele care au provocat acest deces în masă, bolile contagioase și parazitare (antraxul, distomatatoza, echinococoza, diareia albă bacilară etc.) dețin un procent relativ redus. În schimb așa-numitele boli carentiale (zooigienă necorespunzătoare sau, altminteri spus, nepricepere, neglijență crasă, nepăsare, lucru făcut de mîntuială) au provocat adevărate ravagii în rîndul sarmanelor necuvîntătoare (84,8% la bovine, 96,1 la porcine, 65,8 la ovine, 86,9 la păsări). Lista neagră mai conține un capitol: «răpirii». Povestea cu lupul din pădure n-o mai

cred nici copiii, dar, în sfîrșit, martori pe patru picioare sînt greu de procurat, așa că...

Pînă una alta, faptele rămîn fapte. Într-un răstimp de numai 7 luni au plecat dintre noi mii de cotlete de porc și de vacă, 58 514 pui la cuptor, vagoane întregi cu pastramă, bașca lîna, ouăle, laptele și tot ce ne oferă bunii noștri prieteni cînd sînt îngrijiți cu drag și pricepere. Pierderile sînt mari și ireparabile, iar autorii acestui fioros carnaj n-au nici un motiv să se simtă liniștiți.

Ce părere au de această situație Uniunea județeană a cooperativei agricole de producție și Direcția agricolă județeană?

L. TIMBUS

lată alături de un zimbrou, care nu poate fi inchipuit într-altfel decît fioros și mare, un pui de zimbrou de loc fioros. Ne aflăm în rezervația de la Hațeg (foto: C. Mocanu).

Prezentarea
grafică
Vasile
OLAC

COPERTA NOASTRĂ

Margareta Pogonat, actriță a Teatrului din Ploiești, pe care un film — «Meandre» — a impus-o definitiv în conștiința publicului.

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Științei».

GLOSSA

Discuțiile din presă relevă cu precădere fenomenele negative ale realității, ca și cum actele pozitive ar fi ori lipsite de interes, ori nediscutabile. Adevărul este că n-am întâlnit niciodată o dezbateri violentă pe marginea unui succes. De ce nu s-ar certa oamenii pe marginea «Nepotului lui Rameau», a hotelurilor de la Mamaia sau a atletelor de la Olimpiadă?

— Aveți-vă ca frații.

— Nu! — am urlat eu înfricoșat, cu ochii pe pagina externă a ziarului, între o fotografie din Biafra și alte telexuri.

Organele supreme ale bisericii catolice au hotărât să redeschidă procesul lui Galileo Galilei, condamnat în fostul ev mediu pentru erezie, și să-l reabiliteze post-mortem. ...În continuare se pregătește Giordano Bruno.

Cinci pompieri dintr-o suburbie a orașului Buenos Aires au provocat un incendiu, după care s-au repezit primii la fața locului, l-au stins și au căpătat primele de rigoare. Întimplarea mi-a amintit de acei care, suflând peste cuvinte, stîrnesc focuri pentru ca, apoi, să le detecteze urgent și să primească recompensa binemeritată. În cițiva dintre noi dormitează un pompier argentinian.

AJ. MIRODAN

DE CE AM FOST TRIST LA TÎRGU JIU?

Poate pentru că m-a prins aici toamna cu cortegiul ei funerar? Nu. Poate pentru simțămintele dulci-amare determinate de capodoperele lui Brâncuși? Nu. M-au întristat niște fleacuri. De fapt nu fleacurile m-au supărat, ci gospodării orașului. Cu munci de răspundere mai mici sau mai mari.

Picat la Tîrgu Jiu, voiam să dau o fugă pînă la mănăstirea Tismana, la cula din Curtișoara, la Peștera Muierii, la Cheile Sohodolului. Am străbătut șoseaua cu nădejdea că voi găsi indicatoare turistice. Degeaba. Cu lumina să cauți și n-ai să găsești!

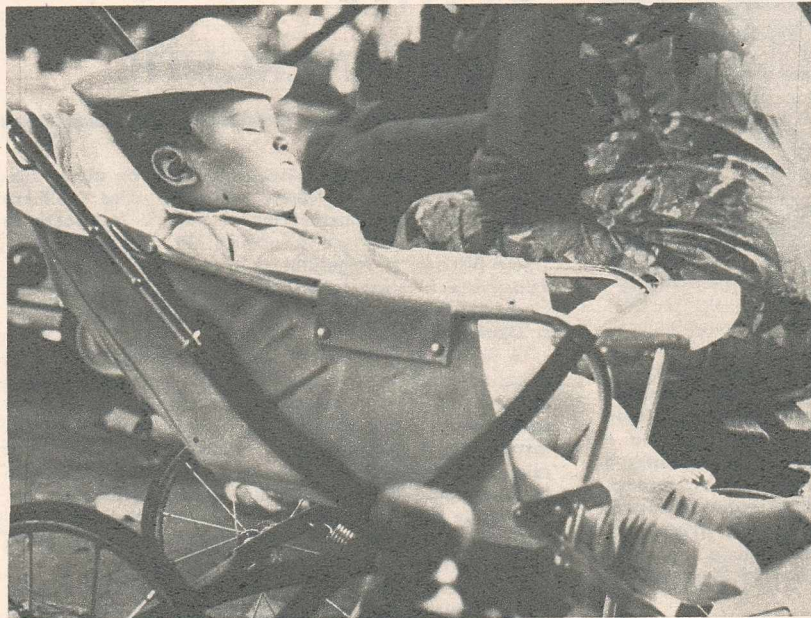
De ce e tristă grădina publică din Tîrgu Jiu? În tot cazul, nu din pricina toamnei. Cei care o gospodăresc și o îngrijesc au cam uitat-o. Au cam părăsit-o. Și toate lucrurile părăsite sînt triste. Există la Tîrgu Jiu un loc minunat de agrement: debarcaderul. Numai că locurile care-l învecinează au devenit pășuni pentru caii țiganilor și baltă stătută pentru orăcăitul broaștelor.

Iată-mă la gară. Doresc să-mi depun geamantanul la biroul de bagaje. Imposibil. Trebuie să-l port cu mine. În gara acestui oraș-reședință de județ nu există asemenea birou.

Cei care gospodăresc orașul ar putea să obiecteze că am trecut cu vederea realizări deosebite și mi-au sărit în ochi niște fleacuri, niște lucruri mărunte. O fi așa. Dar ce să facem? Nu putem trăi fără lucruri mărunte.

G. MINIȘAN

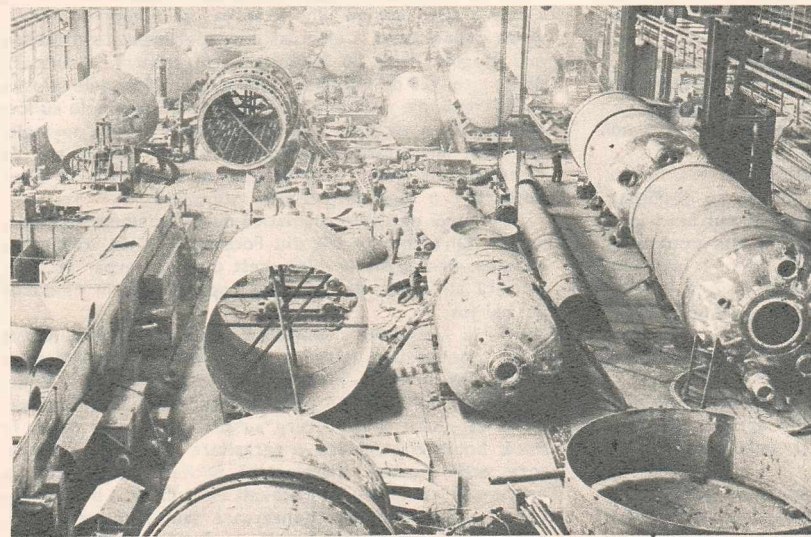
3 x INSTANTANEE

Somnul e dulce în Cișmigiu, sub soarele de aur al toamnei (foto: I. Gafton).

Marmura din Simeria e foarte căutată în străinătate. Din cei 6 300 mc extrași anul acesta, 1 300 au și plecat în Liban, Belgia, Japonia și în alte țări (foto: I. Dumitru).

O parte din noua secție de cazangerie, recent intrată în funcțiune, la uzinele «Grivița» din București (foto: P. Dumitrescu).

MOZAIC UNIVERSITAR BUCUREȘTEAN

● La FACULTATEA DE FILOZOFIE — coadă la bibliotecă de împrumut. E bine? Nu prea! Înseamnă că setea de cunoștințe a studentului se izbește de o organizare defectuoasă. În plus, mai e de notat că filiera superburocratică care avizează dreptul de a citi cărți din «fondul de cărți rare» creează studenților seroase greutăți.

● La FACULTATEA DE MEDICINĂ 60 la sută din studenții anilor I-IV au primit, sub formă de împrumut pentru un an întreg, cărțile și cursurile pentru toate disciplinele. Iată o inițiativă pe care ar putea s-o urmeze și alte institute.

● La CLUBUL I.M.F., cercu Amicii muzicii, a început organizarea unor audii de inițiere în muzica cultă.

● INSTITUTUL DE LIMBĂ STRĂINE a achiziționat pentru laboratorul de fonetică dotat cu cele mai moderne mijloace audio-vizuale, no benzii-etalon imprimate în limbile de circulație internațională. Ele servesc ca mijloc de control cu banda de lucru individuală. Rezultatul: se asigură o însușire mai corectă și mai rapidă a limbii învățate.

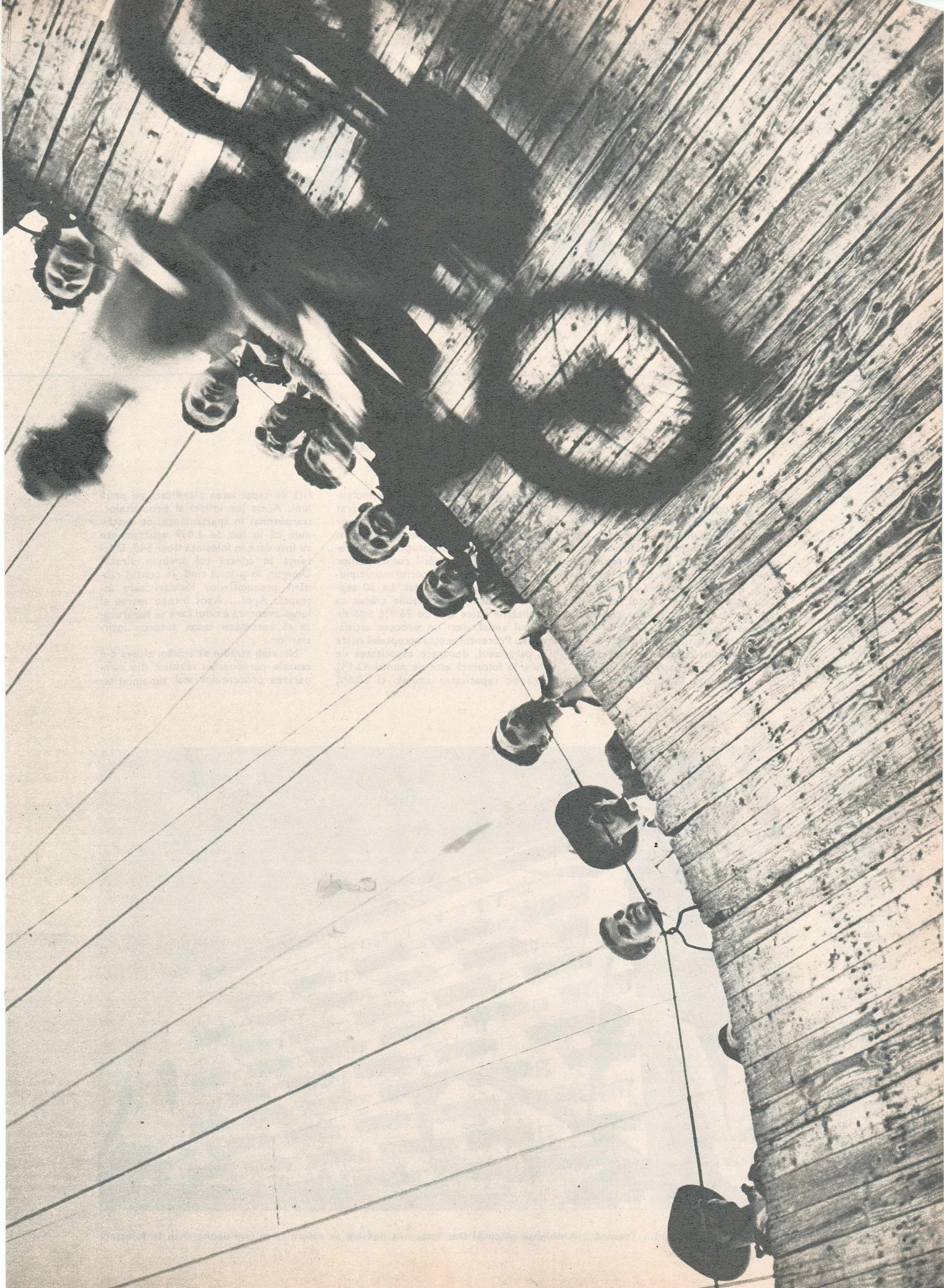
● La cinci facultăți din INSTITUTUL POLITEHNIC 280 studenți au început anul universitar în secțiile de studii de ingineri nou înființate.

● La ACADEMIA DE STUDII ECONOMICI, Facultățile de comerț, economia producției și calcul electronics-au mutat într-o clădire nouă modernă. În același timp, catedrele de calcul electronic și cibernetică au fost dotate cu laboratoare economice tehnice de o mare eficacitate didactică. Tot aici însă, mulți studenți se plîng că cele 3 săli de lectură nu pot satisface afuența de cititori. Nu s-a putut amenaja în spațiul rămas liber de la facultățile mutate în noua clădire vre două săli de lectură?

● La COMPLEXUL STUDENȚESC REGIA s-au dat în folosință două cămine cu 84 locuri și o cantină cu o capacitate de 3 000 de locuri, la care se servesc zilnic 16 meniuri, la alegere.

● Două cluburi noi au intrat în circuitul cultural al studențimii bucureștene: Clubul, pentru politehniști, la CĂMINUL 303 și altul, pentru economiști, pe STRADA NICOLAE IORGA.

Ilie ROȘIANU

VINE IARNA...

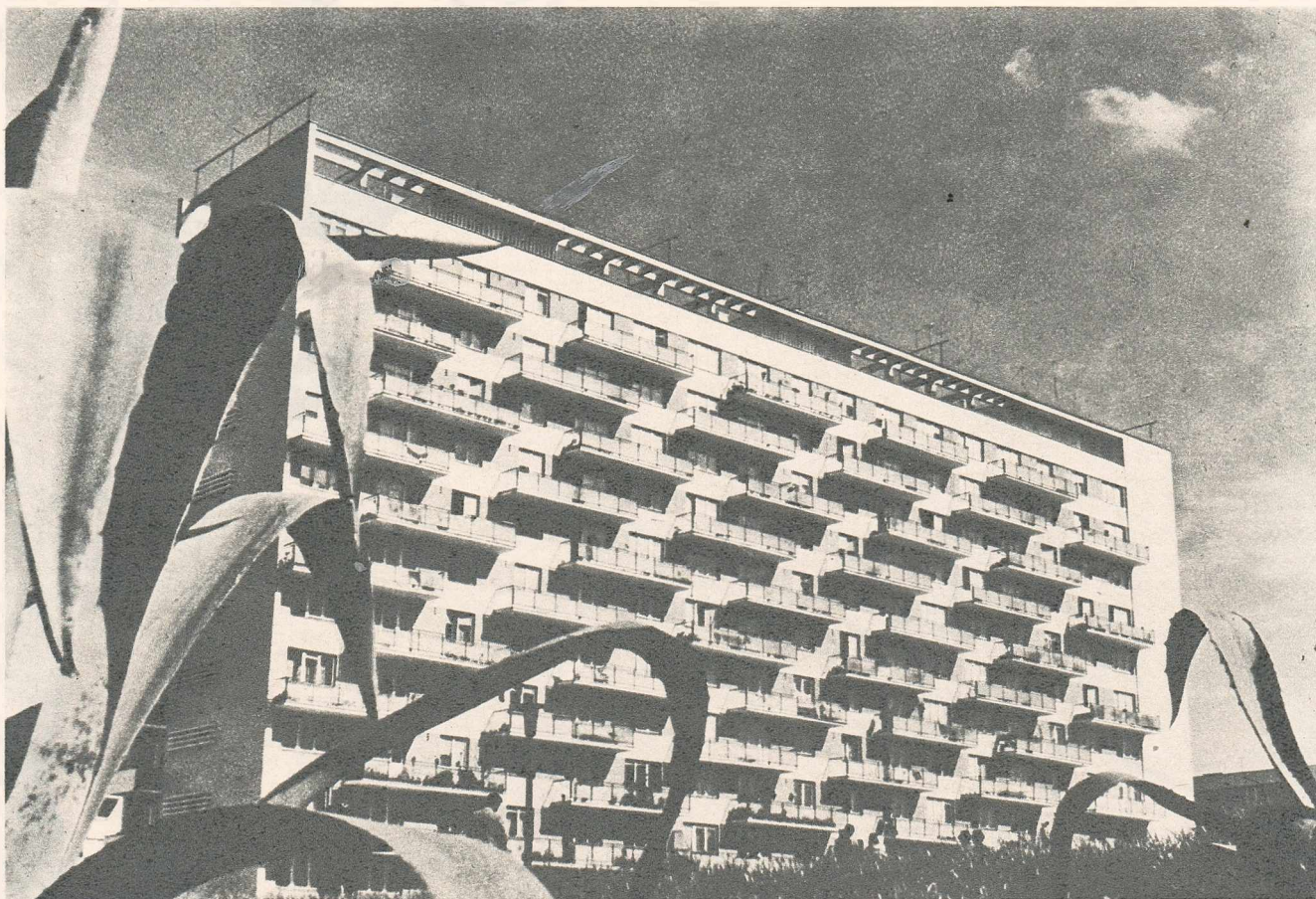
de Cornel BOZBICI — Fotografii de R. WAGNER — Cluj

O toamnă romantică și portocalie s-a așternut peste unul dintre cele mai noi cartiere clujene: Gheorghieni. Arhitectura modernă frappează ochiul vizitatorului din primul moment, cu toate că repetarea tipurilor de bloc plictisește pînă la urmă. Firește, aserțiunea aceasta izvoarăște dintr-o opinie cu totul personală, care nu mai poate schimba concepția celor care programează Clujului viitorul său urbanistic. Nici chiar pe locuitorii noului cartier nu-i deranjează repetarea, compensată fiind de confort și ambianță. Să trecem deci aceas-

tă observație în contul aluziilor inofensive! Mai neliniștitoare și cu adevărat serioasă ni se pare constatarea unor întârzieri în construcțiile cartierului și paradoxul unor comparații care se referă la totalul realizării construcțiilor de locuințe de pe teritoriul municipiului, din fondurile de stat. La 30 septembrie bilanțele contabile arătau că realizările fizice sînt de 76,9% față de planul anual, deci un procent satisfăcător. Procentul acesta acceptabil naște și paradoxul, deoarece capacitatea de dare în folosință este de numai 42,1% față de capacitatea anuală, și 60,6%

față de capacitatea planificată pe nouă luni. Acest joc infidel al procentelor, transformat în apartamente, ne destăinuie că în loc de 1 039 apartamente au fost date în folosință doar 548. Diferența în contul cui trebuie virată? Desigur, în primul rînd, în contul răbdării prezumtivilor locatari care așteaptă. Apoi... Apoi începe marea și lunga aventură a celui care se hazardază să cerceteze cauza tuturor întârzierilor.

Ne vom strădui să arătăm cîteva din cauzele paradoxului rezultat din compararea procentelor mai sus-amintite.

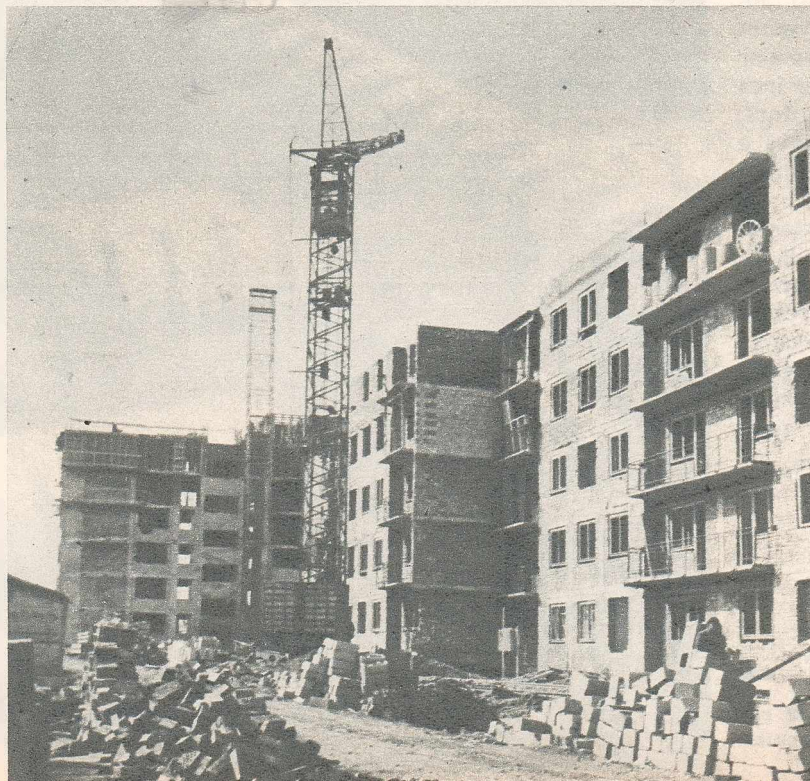
Cartierul Gheorghieni... Toamnă... Ambianță plăcută! Dar imaginea noastră se referă la microraiioane date în folosință mai demult.

Excavatoarele
au lucrat
cu sîrg...
dar conductele
de aducțiune
n-au sosit încă.

...dacă am omis să enumerăm vreo instituție sau persoană care, cu voie sau fără voie, a contribuit la rămîinerile următoare, nu e decît vina noastră... RAD din jud. Mureș n-a livrat 2 500 p de fișii prefabricate pentru planșee, aducînd întîrzieri la două blocuri. Ca 7 MICM n-a dat repartiție pentru însemnată cantitate de conductori de cupru, provocînd întîrzieri la toate construcțiile. Fabrica de mase plastice a refuzat să livreze materiale Grupul 4 instalații-Cluj etc., etc. Și astfel, «ajutorul» atîtor colaboratori, se vede paradoxul mai sus-amîntit, pe care Banca de investiții îl constată și o analiză: «Lipsa materialelor enumerate mai sus nu a dus la nerealizarea orică a planului de investiții, ci a cauzat întîrzieri în execuția blocurilor cu termen de dare în folosință la 30 septembrie, constructorul fiind obligat să execute lucrări în funcție de materialele existente pe șantier, atît la blocurile cu termen de predare în trimestrul IV, cît și la blocurile care mează frontul de lucru pe 1968-69».

...se pierde într-o parte, însă... se compensează în alta! Nimic mai simplu! ...unde nu merg compensările? De exemplu la apă! După aprecierile cvantitative, darea în folosință a unor blocuri din microraioul 3 al aceluiași șantier este periclitată ca urmare a faptului că alimentarea cu apă nu este asigurată decît în soluție provizorie. Este explicit: apartamentele situate mai sus de nivelul patru nu vor avea apă! ...ocamdată. Deci nu vor putea fi utilizate. Cauza? Conductele de abonament pe care trebuia să le livreze fabrica de ciment-Tg. Jiu în trimestrul III n-au sosit. Constructorul, neliniștit, s-a adresat Arbitrajului de stat. Acesta a dat câștig de cauză... și conductele n-au fost livrate. Și vine iarna... începe alt lanț al slăbiciunilor... Și se trece din nou la Arbitraj. Dar apa cum nu urcă mai sus de etajul IV și conductele respective.

Nu numai apă n-o să fie, dar, după toate probabilitățile, nici încălzire la microraioul 3. Motivul: documentația pentru conductă și «casa de rețea» au fost depuse la bancă abia în luna iunie, provocînd automat întîrzierea citării și repartiției materialelor.

— Se studiază cîteva provizorate — ne informează inginerul Șerban Grațian, directorul Grupului 5 construcții. Dar nu e exclus ca din cauza lipsei de materiale să nu poată fi predate pînă la sfîrșitul anului 9 blocuri cu circa 400 apartamente.

— Care ar fi, după opinia dv. cauză tuturilor acestor neajunsuri? Și soluția?

— Căuză... efect... soluție... sînt toate într-o strînsă corelație. Lipsa unora dintre materialele de instalații vizează direct planificarea. Ar trebui să existe, la nivelul județului, un for coordonator clarvăzător, care să dirijeze proiectarea, aprovizionarea cu materiale și lucrările de construcție propriu-zise, în așa fel ca să se evite decalajele care frînează executarea și darea în funcțiune a blocurilor. În fond e problema unei munci ritmice, raționale.

◀ Zeci de apartamente
întîrzie să fie date
în folosință.
Nici apă,
nici căldură...

CÎND SE DESCHID PORTILE DE FIER...

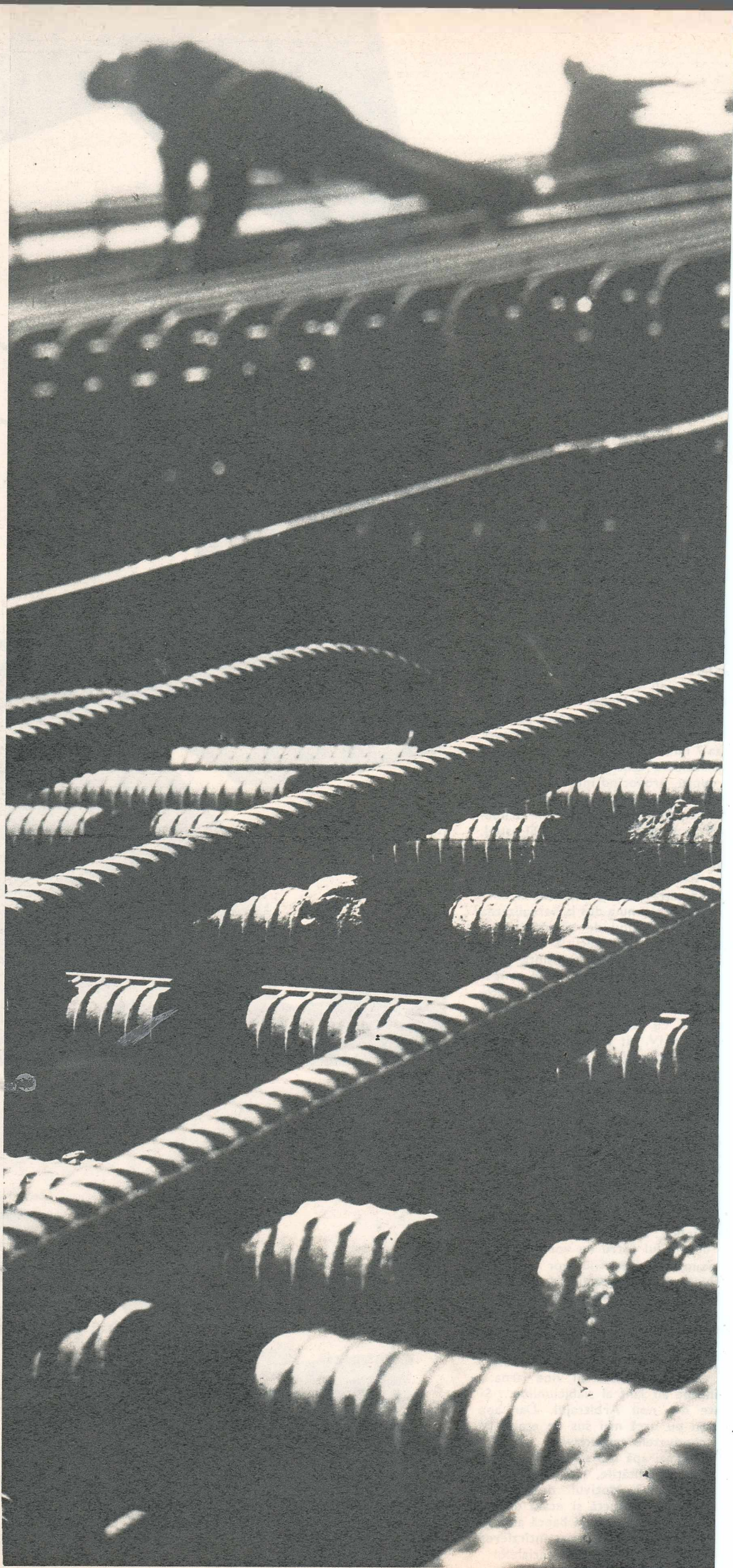
Este, dintre toate, șantierul cel mai original
Și cel mai grandios.
Și cel mai dificil.

Pentru că, oricum, combinate siderurgice
am mai construit. Combinate chimice, de ase-
menea. Chiar și hidrocentrale. Nu însă pe
marele fluviu din sud. De aici originalitatea și
dificultatea. De aici curiozitatea firească, expli-
cabilă, care atrage deopotrivă turiști și repor-
teri, așa cum atrage navele mării farul țărmlui
constănțean.

L-am văzut nu o dată. Pentru că ceea ce se
petrece acolo, în cotul stîncos al Dunării, la
Cazane, în acest sfîrșit de deceniu, reprezintă
— atît cît poate reprezenta un șantier — reali-
zarea idealurilor unor înaintași luminați, în-
chise în suflet, înăbușite, pentru că un efort
economic și uman de o asemenea amploare n-ar
fi posibil atunci cînd țara nu cunoscuse încă
schelele construcției desfășurate; reprezintă,
cum spuneam, o realitate și o perspectivă a
unui popor angajat cu totul pe spirala afirmării
sale depline.

Operă de fundații a acestui cincinal, Sistemul
hidroenergetic și de navigație de la Porțile de
Fier este, alături de marele șantier al Combi-
natului siderurgic din Galați, cel mai reprezen-
tativ efort de investiții. Cota de energie ce va
reveni țării noastre din sistemul hidroenergetic
al Dunării va înlocui, pe ansamblul economiei
naționale, o cantitate de 1.8 milioane tone

(Continuare în pag. 10)

►
Sudori la înălțime, o meserie dură, care re-
clamă deopotrivă pricepere, brațe puternice
și nervi de oțel.

Se execută lucrările pregătitoare în vederea montării turbinei de 178 MW.

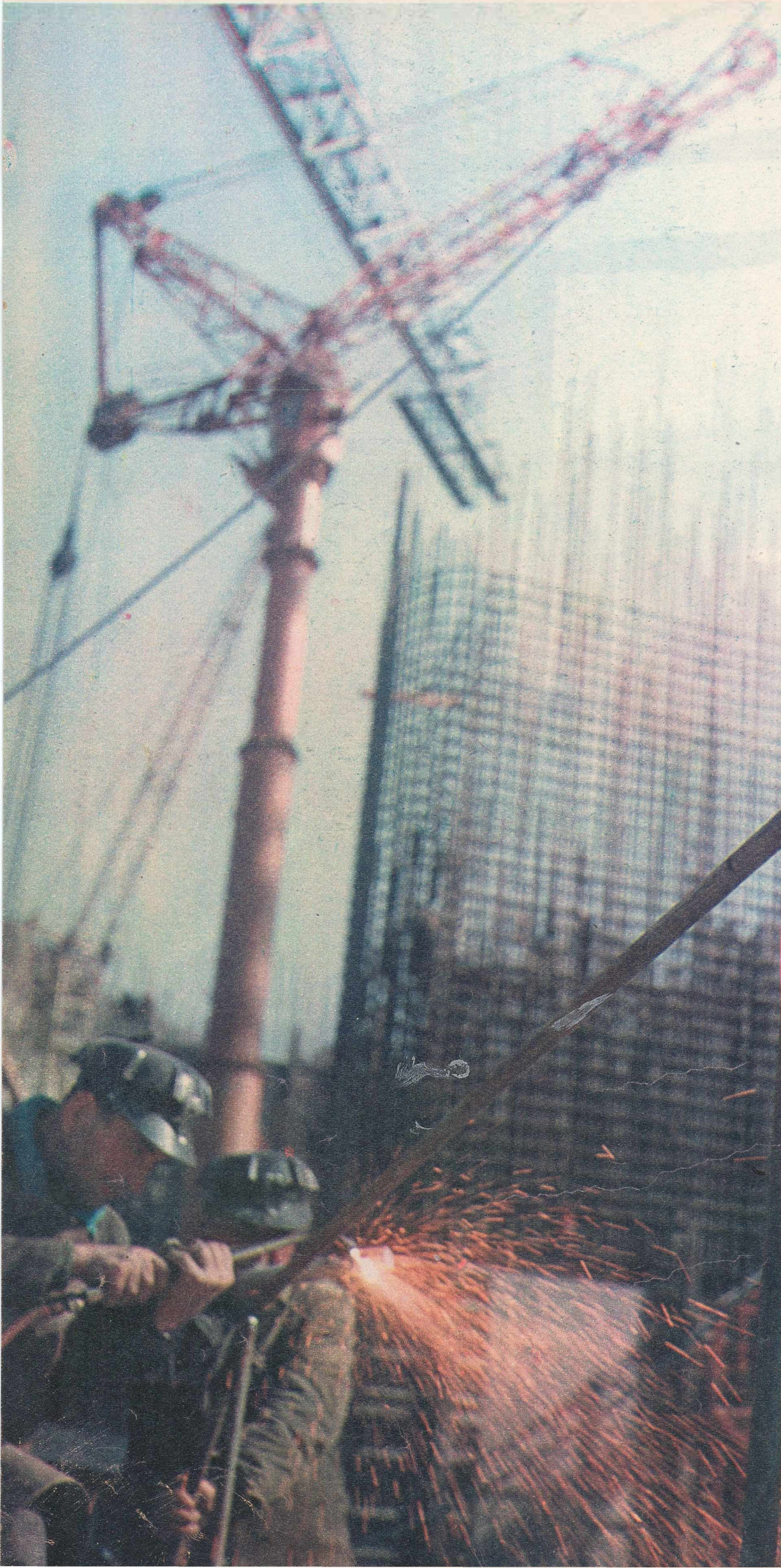
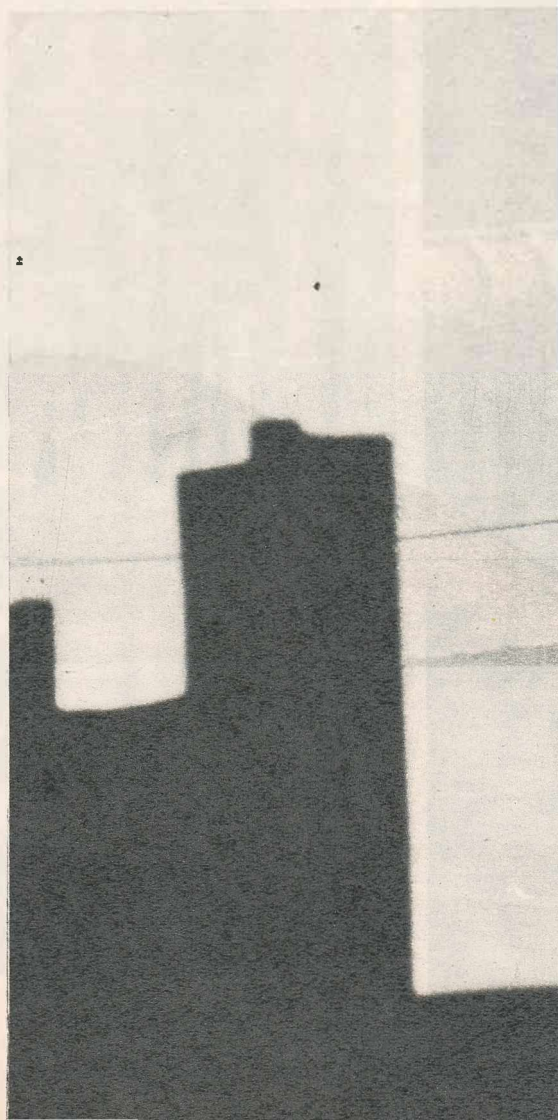
CIND SE DESCHID PORTILE DE FIER...

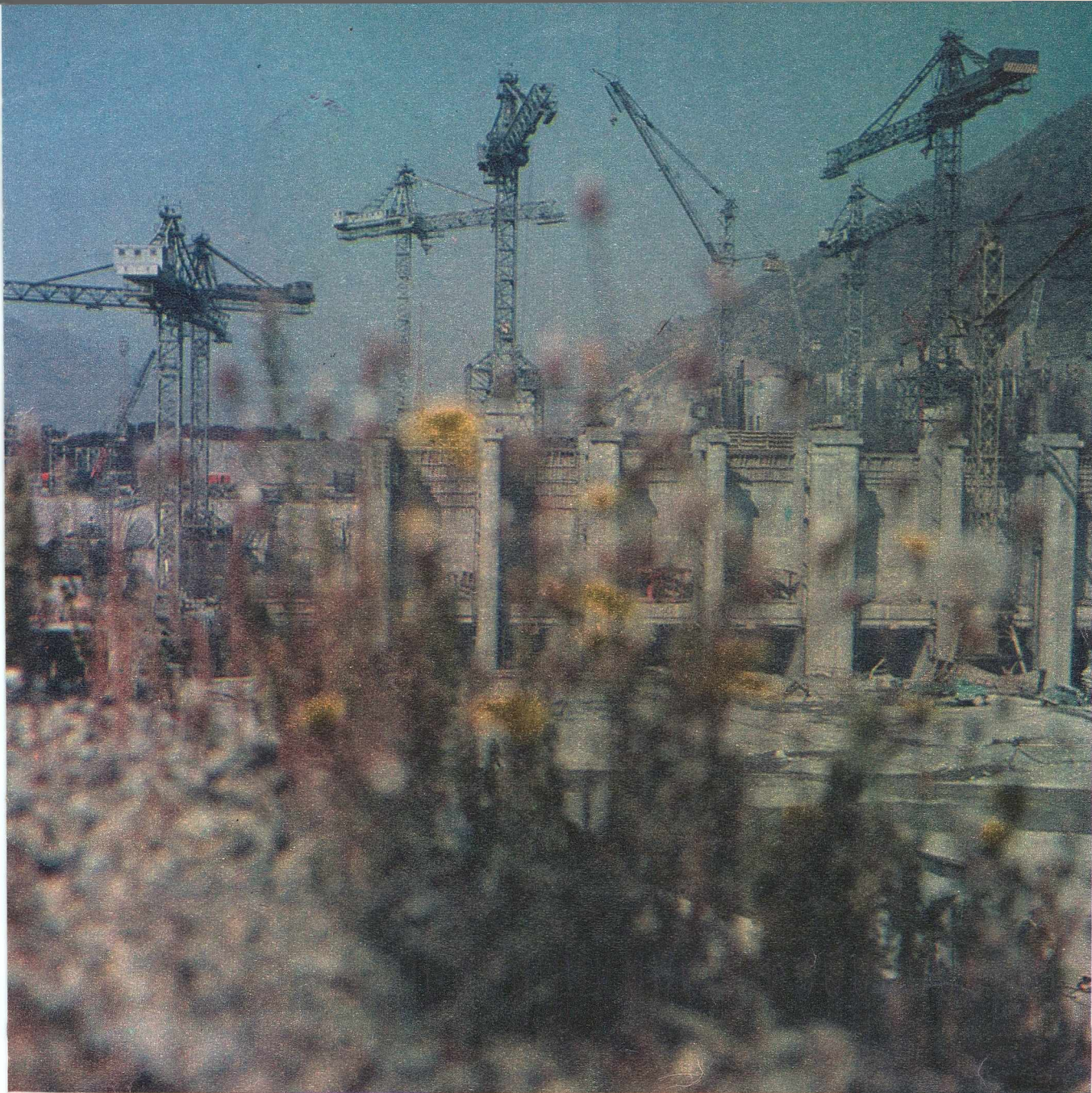
combustibil convențional pe an, ceea ce înseamnă mai mult decât extracția de cărbune a României anului 1938.

Au venit pe Dunăre veteranii celor două decenii și jumătate de șantier, cu experiența hidrocentralelor în cascadă de pe Bistrița, a primului pod de peste fluviu, a combinatelor industriale care împinzesc azi județele țării. Sînt patru ani de atunci. Și unde au ajuns temerarii? Cele două batardouri, înaintînd dinspre maluri, au îngustat tot mai mult albia. Curg năvalnic, printre ele, valurile Dunării albastre. Construcția masivă a centralei electrice se apropie vertiginos de forma ei definitivă, așa cum a fost concepută de proiectanți și arhitecți pe foaia de calc. Ecluzele au ajuns

(Continuare în pag. 12)

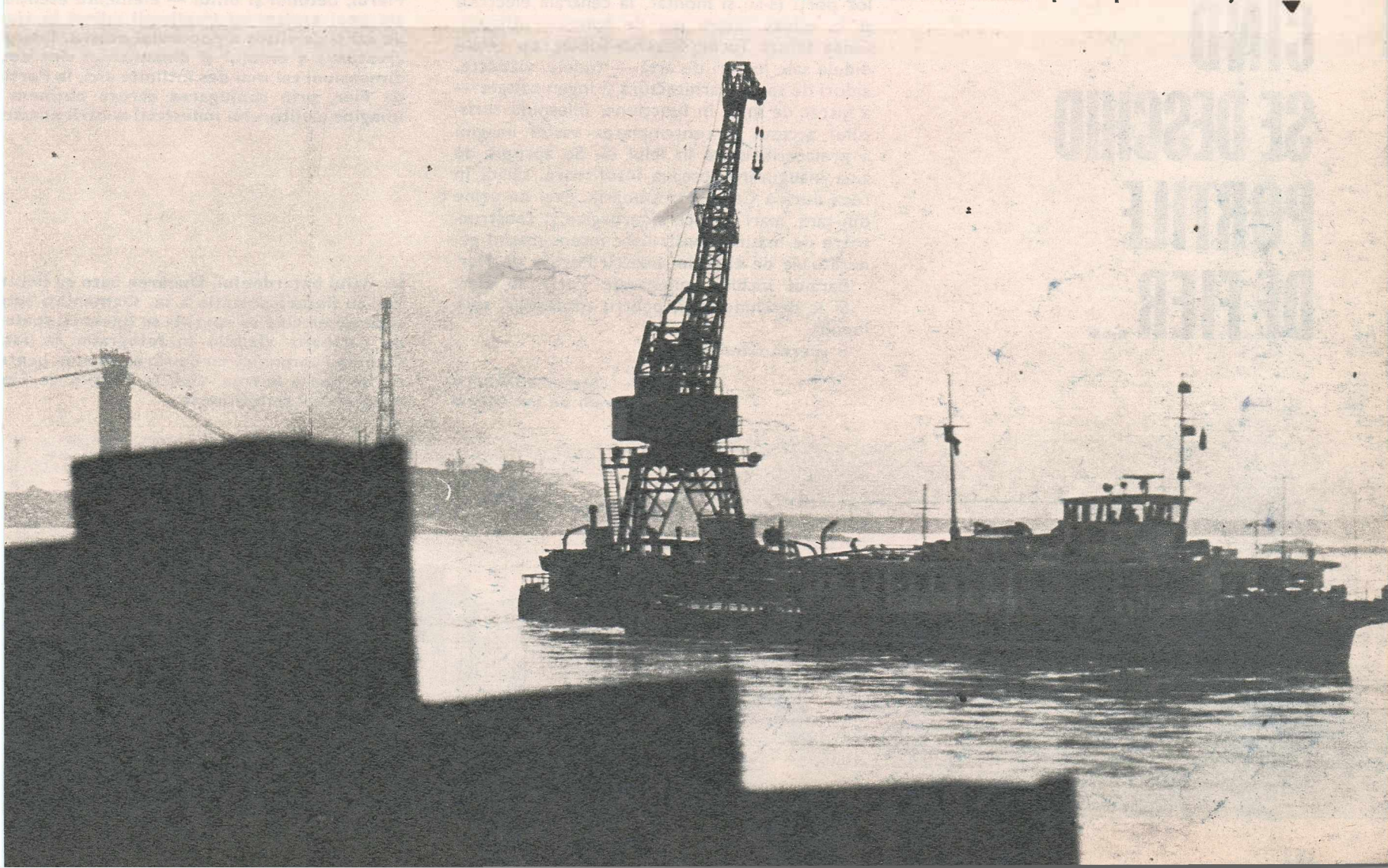
◀ O prezență care domină marele peisaj industrial al hidrocentralei: sudorul.

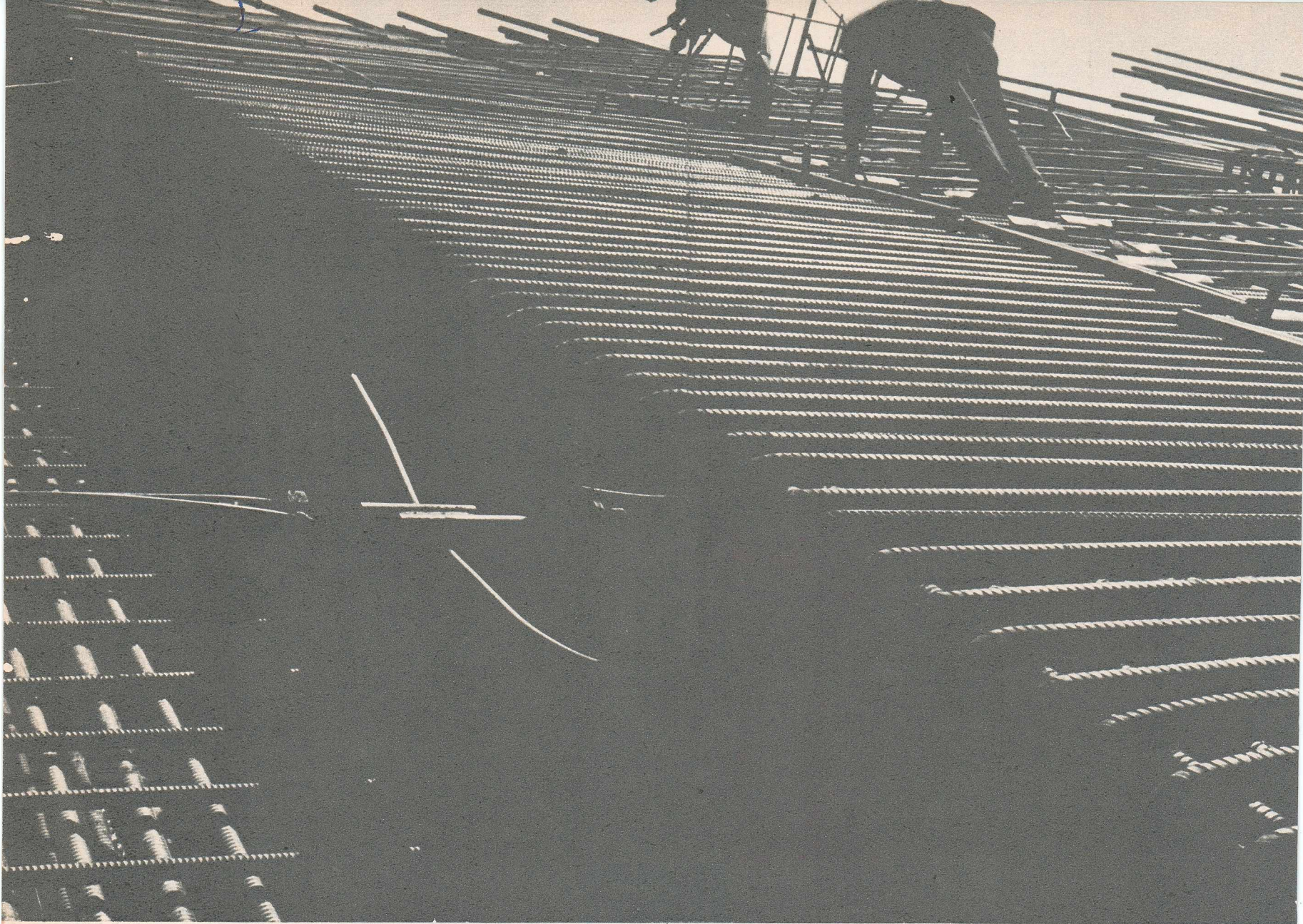

◀ În străvechea matcă a Dunării, golită de ape, constructorii au plantat o impresionantă pădure metalică.

Dunărea — aici, la Porțile de Fier — are un debit mediu de 5 500 mc pe secundă. În ierarhia valorilor de energie albă ocupă unul dintre primele locuri din lume. Momentul în care s-a operat fotografia de față surprinde începutul pregătirilor pentru bararea completă a apelor bătrânului Danubiu — stadiu ce va coincide cu «transplantul» apelor prin ecluzele din prima parte a barajului. ▼

CÎND SE DESCHID PORTILE DE FIER...

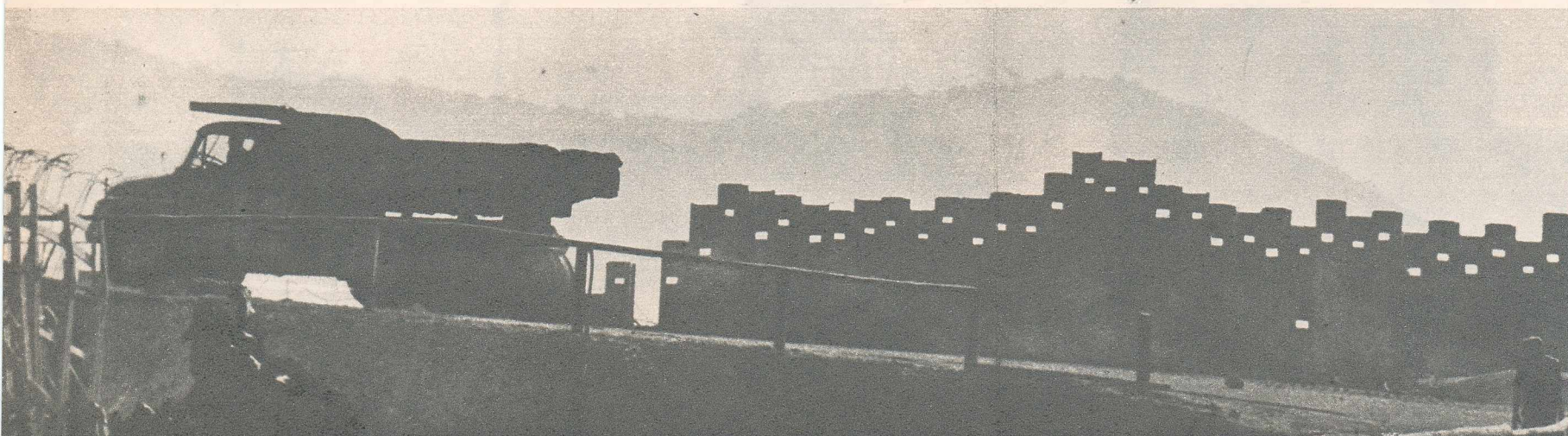
la cotele finale și acum se instalează gigatele lor porți (s-au și montat, la centrala electrică și la ecluze, patru mii de tone de utilaje!). Calea ferată Turnu Severin-Topleț, cu splendecele sale lucrări de artă — tunele, viaducte, ziduri de sprijin, arhitectură și ingeniozitate — a intrat de mult în funcțiune, înlesnind turistului accesul la contemplarea vastei imagini a prefacerii, unică în felul ei. Se apropie de ziua inaugurării șoseaua însoțitoare, tăiată în roca dură a Cazanelor Dunării. Zeci de uzine din țară, mari și mici, siderurgice și construcție de mașini, construiesc intens mașini generatoare de energie pentru Porțile de Fier. Barajul închide milenarele Porți de Fier. Și le deschide apoi, pentru totdeauna, spre lumină.

E vrerea omului.

Ștefan ZIDĂRIȚĂ
Fotografii de Ion CUCU

▲
Și din nou fier, și din nou beton. Fierul, betonul și omul — elemente esențiale ale unui eroism cu implicații adânci în viața azi și de viitor a poporului nostru. Energic și dinamic, sint doi dimensiuni cel mai des întâlnite aici, la Porțile de Fier, prin conjugarea cărora obținem imaginea viitorului industrial al țării noastre.

▼
În malul batardoului, Dunărea bate cu fiecare val, cu fiecare pulsație a sa. Oamenii o simt și de aceea cînd se «pușcă» se lipesc cu spatele de pătratele vizibile în fotografia de față. Oamenii comunică cu Dunărea tocmai pentru că, se poate afirma, aici, la Porțile de Fier, destinul lor se întâlnește.

FILMELE ORWO ACCESIBILE ORICUI

Chiar dacă intențiile și obiectivele de fotografiat sînt diferite, sînteți de fiecare dată tentat să alegeți **FILME ORWO**.

Explicația este simplă:

deplina dv. încredere în **FILMELE ALB-NEGRU** și **FILMELE COLOR ORWO**.

Ele corespund exigențelor fotografiei moderne.

Beneficiați de această îndelungată experiență, alegînd pentru fotografia dv. **FILME ORWO**.

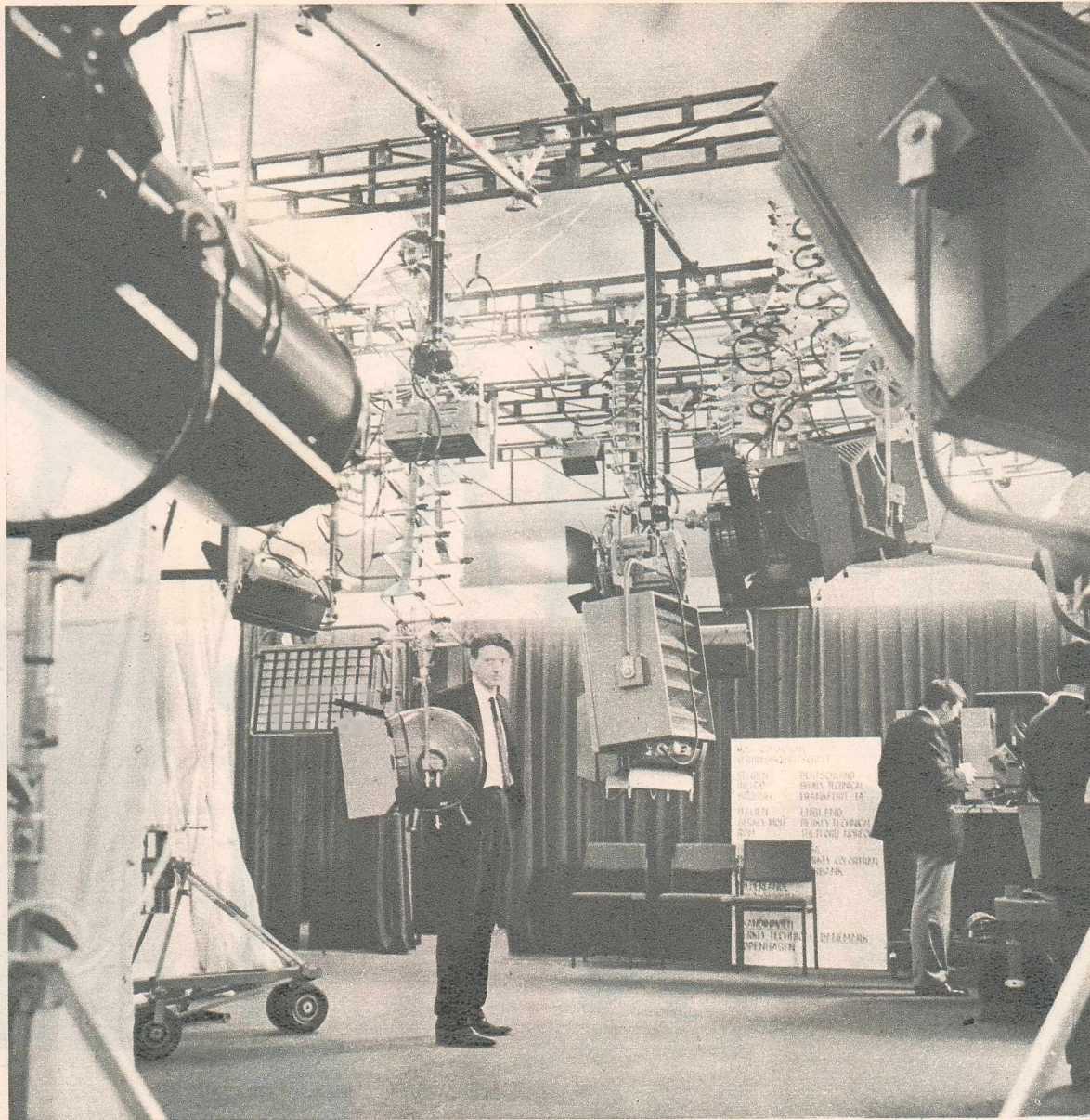
VEB FILMFABRIK WOLFEN
Republica Democrată Germană

**OR
WO**
Film

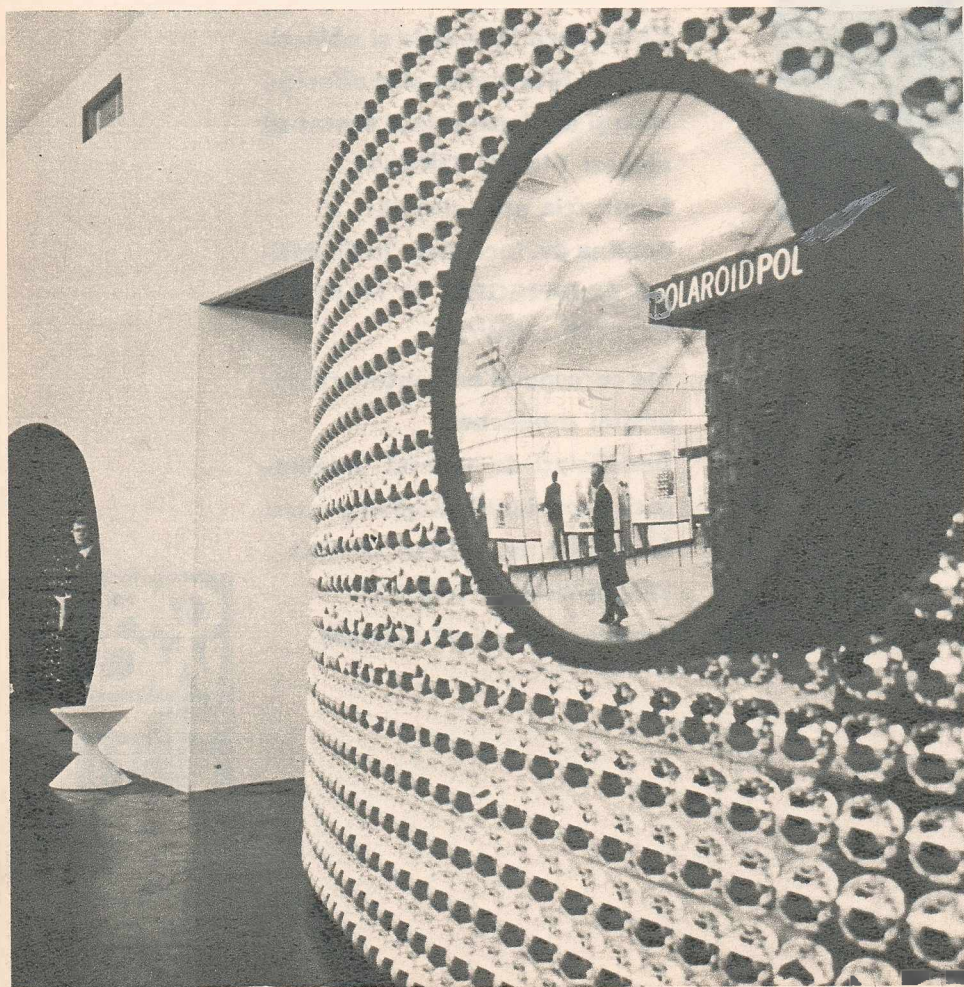

▲ Aparent, un singur obiectiv de fotografiat, și totuși mai multe: se fotografiază cu un «transfocator» care va realiza o imagine artistică pentru Expoziția Photokina-1970?

Numai câteva minute rezervate pentru odihnă... și masa de prinz!

▲ Mișcarea pe verticală și orizontală a aparatului de iluminat, în toate sensurile, prin simpla apăsare a unui buton, iluminare «fără probleme».

▲ O «participantă» la premiera mondială a Expoziției de fotografii cu tema «Femeia».

▲ Transfocator uriaș cu oglinzi.

photokina '68

Text și fotografiile de Ion HANANEL

Ochiul neastîmpărat al fotoreporterului, al artistului fotograf, forța evocatoare a imaginii-document și ingeniozitatea polivalentă a tehnicii fotografice contemporane și-au dat întâlnire la Köln sub auspiciile recentului Tîrg internațional al fotografiei «Photokina '68».

665 de firme de specialitate din 22 țări au luat parte ca expozanți la această manifestare. Atît pentru amatorul pasionat al imaginii surprinse în obiectiv cît și pentru minutorul profesionist al aparatului de luat vederi, Photokina '68 a oferit un bogat material de vizionat, găzduind totodată un schimb de experiență pe plan mondial.

La ediția a zecea a tîrgului au fost deschise 20 de expoziții de fotografie artistică și documentară, unele în premieră mondială. Specialiștii au urmărit cu interes lucrările celui de-al doilea Congres internațional pentru fotografie și film, la care au participat 300 experți din 30 de țări. În general s-a conturat tendința spre automatizare și construirea unor aparate care să permită «fotografierea fără probleme».

La Köln au fost expuse, cu demonstrații practice: trepiede cu mișcări teleghidate, blitz-uri cu comanda timpului de iluminare de către un calculator electronic, motoare electrice pentru transportul filmului, teledelanșatoare electrice programate, obiective construite cu distanțe focale variabile de la 50 mm la 200 mm etc. În domeniul fotografiei alb-negru s-au prezentat filme cu o sensibilitate foarte ridicată, cu granulație fină — după necesitate — cu procedeu de dezvoltare uscat, care nu necesită soluții sau pastă ci numai o încălzire la 115°C. Pentru reproducerea în culori, cît și pentru alb-negru au fost puse la punct aparate de mărit cu comanda automată a expunerii, prin calculatoare electronice.

Se perfecționează continuu aparatele mecanizate și automatizate de mărit și de dezvoltare a filmelor «pe bandă», ajungîndu-se să se realizeze pînă la 2 000 copii color expuse pe oră și 5 000 copii color dezvoltate tot orar.

În paginile de față încerc să redau pentru cititorii «Flacării» cîteva secvențe pe care le-am înregistrat, ca profesionist, la «Photokina '68».

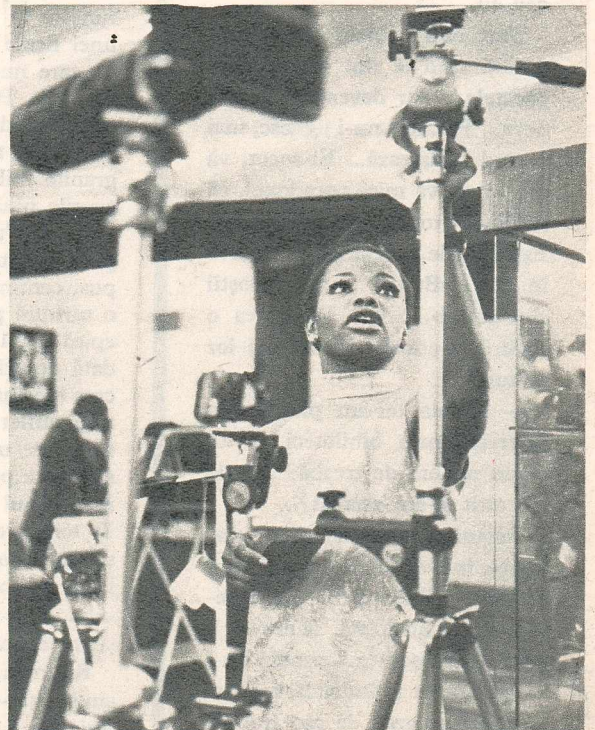
◀ Standul sovietic.

▲ Unul din culorile expoziției care a ocupat 90 000 mp.

◀ Lumina! Calcularea timpului de expunere pentru lumina difuză obținută cu ajutorul umbrelei, utilizabilă și în altfel de împrejurări.

▲ Utilaje și aparate automatizate pentru oameni din toate colțurile lumii.

TICĂLOȘIE ȘI ORGOLIU

Cînd i-am adus la cunoștință că prin oraș circulă insistent zvonul că dumnealui ar fi o canalie, am crezut că se supără foc, trîntește paharul și pleacă de la masă. Nu s-a întimplat nimic din toate astea. Nici n-a trîntit paharul, nici n-a plecat de la masă. Dimpotrivă, se părea că tocmai atunci se trezise, că-și recapătă gustul pentru viață...

— Se spune în oraș că sînt o canalie? Cine spune asta...?

Nici n-a mai așteptat precizările de rigoare, atît de grăbit era să-și guste triumful. Avea sentimentul că primise o decorație la care nu se aștepta. Era fericit că ticăloșia lui era cunoscută, apreciată la justa ei valoare. Se îngrășase de atîta fericire. Aproape că nu-i venea să creadă ochilor...

— Chiar se spune că sînt o canalie?

— Da. Așa se spune...

Se uita cu duioșie la mine, îmi mulțumea pentru vestea cea bună.

— Rîndul ăsta de palincă îl dau eu.

Sînt unii oameni care devin fericiți cînd le sînt recunoscute păcatele... Au devenit și ei cineva... Păcatele nu-i jignesc, mai curînd îi fletează... Ei socot, vă rog să nu vă mire paradoxul, că ticăloșia e tot ceva cu inteligență. Ești canalie, înseamnă că ai ceva în cap... «Buni»? Numai proștii sînt «buni». Socot bunătața o jignire la adresa orizontului lor cultural.

— De-aia mi-am pierdut eu tinerețea prin bibliotecă, ca să devin un om de treabă? De-aia am citit și-am studiat?...

Recunoscut oficial drept «canalie», individul era cu adevărat fericit... Ticăloșia îi era înregistrată și analizată. Meritele îi erau recunoscute..., nimeni nu-i va mai pune la îndoială vocația.

...Dar ce greu de cap trebuie să fii ca să confunzi o înjurătură cu o decorație...

URY BENADOR: FINAL GROTESC

Acest volum, cuprinzînd romanele *Final grotesc* și *Subiect banal*, precum și nuvelele *Final* și *Appassionata*, este primul din seria celor patru care vor compune ediția operelor lui Ury Benador, aflată în pregătire la Editura pentru literatură. Reintră astfel în actualitate un scriitor dintre cei mai interesați ai momentului literar ilustrat de numele unor Gib. I. Mihăescu, Mihail Sebastian, Anton Holban, Ion Călugăru, I. Peltz etc., confracții de promoție și de afirmare scriitoricească ai lui Benador. Activ și astăzi, prozatorul ne-a dat în ultimii ani opere care au reținut atenția criticii (*Gablonz, magazin universal; Beethoven, omul*) confirmînd resursele nediminuate ale unei personalități literare care se bucurase de prețuirea lui Eugen Ionescu sau Pompiliu Constantinescu. «Pagini de analiză psihologică de o frumusețe excepțională», afirmase ultimul despre *Subiect banal*, sentiment pe care îl împărtășim și astăzi dacă recitim această scriere, operă epică de halucinantă ascuțime a observației, febrilă și rece totodată în urmărirea fazelor procesului interior, tulburătoare prin adîncimea zonelor de trăire omenească pe care le cercetează. E o monografie a geloziei și suspiciunii împinse în patologie, înfățișînd augmentarea unei fixații (ideea eroului că femeia își înșală bărbatul chiar fără o motivație) pînă la proporții monstruoase care împing în nebunie și apoi în sinucidere.

Final grotesc, celălalt roman inclus în acest prim volum al scrierilor, aparține cam tot aceleiași epoci de elaborare și se circumscrie unei problematice asemănătoare prin aspectul său cazuistic. Eroul, la fel ca Ludwig Holdengreber din *Subiect banal*, e un individ febril-neurastenic, torturat de data aceasta nu de obsesia geloziei, ci de spectrul unei împovărătoare sume de bani datorate unui creditor și ajunse la scadență. Neachitarea ar fi atras consecințe funeste în viața eroului, reprezentant comercial al unei firme străine în numele căreia încasase suma pe care nu o putea remite. Distrugerea carierei, a familiei. Presat din toate părțile, imaginează o soluție îndrăznească: va înscena că a fost victima unui furt tocmai cînd se pregătea să treacă peste graniță milionul cu pricina. Asta ar temporiza lucrurile pînă ce ar face rost de bani spre a-i putea restitui. Punerea planului în acțiune, organizarea pînă în detaliu, fazele operațiunii urmărite descompus, centimetru cu centimetru, imprimă romanului o turnură polițistă, în sens superior, psihologic, nu epică pură — toată narațiunea producînd încă o dată dovada marilor posibilități ale autorului de a crea tensiune analitică și de a zugrăvi contorsionările unui suflet prins în situații limită. Romanul e lipsit totuși de unitate. Admirabilele pagini de analiză și suspense psihologic sînt urmate de un final incert, în lirismul unei evocări prea retorice, o schimbare de ton care deconcerțează. Cele două nuvele, *Final* și *Appassionata*, sînt interesante ca viziune și proiectie în zonele visului, dar suferă din pricina excesului de sentimentalitate, aspect care s-a observat și în legătură cu alte scrieri ale lui Ury Benador.

Reținem, așadar, din volumul a cărui prezentare am schițat-o, romanele *Subiect banal* și *Final grotesc*, scrieri cu care cititorul de azi ar fi trebuit să se reîntilnească încă mai demult, fiindcă reprezintă valori certe ale prozei psihologice dinainte de război.

IMPOSTORUL

A prezenta pe impostor nu este un lucru chiar atît de ușor. Într-adevăr, nocivitatea acestui tip împinge spiritul critic pînă la satiră. Da spre dezamăgirea noastră, un pamflet realizat literar ne dă numai satisfacție iluzorie. Omul de știință trebuie să prezinte lucrurile așa cum sînt, «fără ură și fără părtinire» și, mai ales, colaborarea afectivă judecăților noastre, cum se face de obicei.

Impostorul nu are nici vocație și nici pregătire pentru funcția pe care o exercită. Lipsa lui de virtuți este ușor de identificat cu mijloacele de care dispune societatea noastră actuală. Această societate trebuie însă să umilească, ci să reglementeze în mod just raporturi dintre oameni, înlăturînd pe aceia care nu respectă regulile de coexistență și cooperare socială.

De ce trebuie sancționat impostorul? Pentru că, avînd conștiința incapacității lui, se situează în ierarhia socială la un loc nemeritat, în retenția, principalul său instrument de muncă, ajutîndu-l să-și ascundă incompetența. Psihologic vorbind, eu cred că este greu de conceput un impostor inconștient. El este mai degrabă șiret și nul.

În fond în ce constă vina impostorului?

Înainte de toate, în scopul inavuable al acestuia și în lipsa de scrupule în alegerea mijloacelor pentru atingerea lui. Dacă un scop moral îl îngăduie orice fel de mijloace pentru realizarea lui, cu atît mai mult trebuie condamnată, în cazul impostorului, lipsa de scrupule în alegerea mijloacelor.

Formele imposturii nu pot fi identificate fără conștiința teoretică. Indiferent de domeniul în care lucrează, impostorul prezintă acele caracteristici. El nu este numai ineficient ci și nociv, pentru că prezența lui împiedică progresul social în compartimentele în care își desfășoară activitatea. Îl întilnim pretutindeni, în știință, în artă și în tehnică. Impostorul cel mai periculos este cel polimorf. Acesta ins neisprăvit caută să cuprindă o cît mai vastă suprafață a corpului social. Vrea să fie prezent peste tot și nu se simte jenat de ineficiența lui. Folosește diferite tehnici, dintre care cea mai insuportabilă e exploatarea subalternilor săi și deosebi a colaboratorilor tîmci. Dacă aceștia nu reacționează, se resemnează și viețuiesc obscur, impostorul poartă fudul masca unui creator.

O altă formă de impostură o constituie cultivarea sistematică a șarlataneriei. Egoismele întilnite în această cîrdășie se servesc reciproc și fac un zid de nepătruns în jurul «șefului», exponent al întregii lor.

Nu mai este nevoie să subliniez cît de păgubitor este acest șarlatan pentru bunul mers al instituțiilor sociale și de stat. Elementele de valoare, în acest caz, sînt înlăturate sistematic.

O specie interesantă de impostor este organizatorul. Opera de organizare este înțeleasă de acesta în forma sterilă a orînduirii activității altora. Aparent, este o formulă savantă de «aflare în treabă». Se spune spre exemplu, de un individ care lucrează într-un domeniu oarecare că deși nu știe carte, este totuși un bun organizator. În socialism organizarea are un caracter științific și un profesor fără o astfel de cunoștință și conștiință teoretică nu poate organiza în țara noastră activitatea elevilor săi. Și aici impostorul poate fi ușor identificat.

În concluzie: impostorul este nociv sub raport social. El aduce pagube materiale și împiedică normala desfășurare a vieții morale și sociale. În sfera de activitate a producătorilor de bunuri materiale și civitatea lui este mult mai gravă fiindcă atinge substanța biologică națiunii.

Aici se vede valoarea incontestabilă a moralei dinamice și vina înferențelor, a așa-zisilor oameni cumsecade, care nu participă la viața socială.

În cele mai multe cazuri această neparticipare este fructul comorții și lașității. Cînd aud pe cineva spunînd: «Eu nu mă amestec», îmi vin în minte cuvintele lui Zola: «Al dracului bandit mai e și omul cu secade!».

PORTUGALIA CU ȘI FĂRĂ SALAZAR

Salazar acordind un interviu unui ziarist străin. Nu s-ar spune că o face cu plăcere.

Marcelo Caetano — succesorul lui Salazar — a cărui alegere s-a datorat dependenței sale atât de cercurile militare cât și de marea finanță.

de Felicia ANTIP

sihiatrii s-au obișnuit să găsească la dictatori trăsături caracteristice paranoiei sau sindromului maniaco-depresiv. Onio de Oliveira Salazar a demonstrat de-a lungul a le ani că un om timid, introvertit și cu o viziune îngustă, te fi cel mai absolutist și cel mai durabil dictator. Atât puțină publicitate s-a făcut în jurul personalității lui zar, încât pînă la căderea accidentală de pe scaun, care eclanșat un proces morbid ireversibil, dar mai ales la definitiv din scena politică, nu se știa aproape nimic ore el. Aflăm acum că, fost seminarist, a dus întotuna o existență cvasimonahală. Excesiv de auster, mistic, închisă, a trăit singur, departe de orice ecou al vieții, arte de toate ispitele și disprețuindu-le. Nu s-a căsătorit, n-a avut prieteni sau rude apropiate. Acum, cînd re încet, singura ființă care îl plînge este bătrîna sa iajeră, Dona Maria de Piedade Caetano. Salazar nu-și iese aproape niciodată reședința sobră, administrată de ia Maria. A fost numai de trei ori în străinătate, o dată aris — cea mai lungă călătorie din viață — și de două la Madrid. Refuza să țină discursuri sau conferințe de iă, nu apărea în public. Deprins să se înconjure de cel desăvîrșit secret și temut pentru ascetismul său aproape nenesec, părea predestinat mai curînd carierei de mare izitor decît aceleia de președinte de consiliu. Pentru ar fi trebuit însă să se nască mai devreme cu cîteva le, într-o epocă mai conformă cu înclinațiile și prefelele lui. Un biograf oficial, Gonzague de Reynold, a că Salazar «stă în țara sa așa cum stă sfînta cuminecă într-o catedrală».

stul palatelor prezidențiale, al recepțiilor și paradelor ale îl lăsase amiralului Americo Thomaz, președintele iblicii. Era, de altfel, singura atribuție pe care o increase celui împuternicit teoretic, în termenii constitu-să ia deciziile supreme. Deși șeful statului are dreptul umească și să demită un prim-ministru după bunul său, fără a da socoteală vreunui for legislativ, în fapt zar a fost cel care l-a ales pe președintele republicii, lătîndu-l astfel pentru că-l slujise cu credință. Într-o ură împrejurare a fost pus Thomaz, în situația de a sta o hotărîre importantă: în momentul cînd indispo-litatea permanentă a lui Salazar a făcut necesară de-țarea unui nou prim-ministru. Lipsit de orice autori-reală, președintele s-a mulțumit și acum să ratifice ceea au impus alții (de data aceasta, comandanții armatei).

O ÎNDELUNGĂ HIBERNARE

cei 40 de ani de «salazarism», Europa și întreaga lume s'frunțat vicisitudinii și au cunoscut prefaceri care le-au cat profund. Portugalia, nu. Portugalia a hibernat doar, timpul acestei îndelungate hibernări a slăbit continuu. zar s-a străduit și a izbutit s-o țină în izolare, departe de

trămîntările și curente din afară. S-ar spune că a ridicat stilul vieții sale personale la rangul de dogmă a politicii de stat. Întorcînd spatele progresului și civilizației, disprețuind industrializarea și orice altă formă de modernizare, Salazar exalta virtuți din bătrîni: supunerea față de superiori și față de biserică și, mai ales, cumpătarea.

Experiența financiară încercată de Salazar în Portugalia este, din fericire, unică în analele economiei mondiale. Nici o altă țară n-a fost obligată programatic să rămînă aproape jumătate de secol într-un punct mort. E destul de ciudat modul în care a izbutit să apară drept un om providențial, drept cel ce a salvat țara aflată în pragul haosului. În 1926, cînd militarii au preluat brutal puterea la Lisabona, Portugalia părea într-adevăr ruînată. În 16 ani se perindaseră 45 de guverne, unul mai ineficient decît altul. Problema centrală pîrînd a fi bugetul mereu deficitar, datoria externă în continuă creștere, militarii au considerat că au nevoie de un bun tehnician, care să pună finanțele în ordine. Le-a fost recomandat un profesor de drept și economie obscur, pe nume Salazar. Nu s-au înțeles însă de la bun început asupra condițiilor conlucrării. Tehnicianul dorea mină liberă, și pînă n-a obținut-o (abia în 1929) nu a acceptat postul de ministru. Curînd, în 1932, junta militară avea să se subordoneze total noului dictator. Rezultatele la care a ajuns încă din primul an de activitate au părut miraculoase: deficitul dispăruse. Cum? Foarte simplu. Printr-o metodă à la Hagi Tudose: reducînd sîngeros toate cheltuielile.

Și reduse au rămas. De atunci Portugalia nu mai are datorii. A ajuns însă să se situeze pe treapta cea mai de jos (în raport cu restul țărilor europene) în privința venitului pe cap de locuitor și al majorității indicilor hotărîtori pentru nivelul de trai și de civilizație. Statisticile par incredibile: 38 la sută dintre portughezii peste 15 ani sînt analfabeți, mortalitatea infantilă e de 88,6 la mie; 50 la sută din femei nasc fără asistență medicală; consumul mediu zilnic de carne este de 6 centigrame de persoană. Pentru structura socială a Portugaliei este semnificativ și procentajul servitorilor: 6,7 la sută din populația activă.

Din ce în ce mai sărac, din ce în ce mai înapoiat în raport cu alte țări, micul stat a bătut recordul de durabilitate a unui regim de tip fascist. Conceput după modelul fascismului corporativ italian, el dăinuie și astăzi, cînd prototipul lui nu mai e, de un sfert de veac, decît o tristă amintire. În vreme ce în Italia tinerii care n-au împlinit 25 de ani n-au trăit nici o zi a vieții lor sub fascism, în Portugalia marea majoritate a populației nici n-a cunoscut măcar alt regim. «Nu cred în sufragiu universal, căci nu ține seama de deosebiri sociale: nu cred nici în egalitate, cred în ierarhie». Și, de asemenea, «...misiunea noastră este să opunem spiritului de revoltă — supunerea, ambiției — renunțarea». În acești termeni își definea Salazar, încă de la începutul îndelungatului său mandat, programul politic. L-a respectat.

Nu mai 15 la sută dintre locuitorii adulți au drept la vot; analfabeții, majoritatea femeilor, pauperii, cei condamnați pentru delikte politice sînt considerați lipsiți de maturitatea civică necesară exercitării acestui drept. În general, regimul salazarist nu este partizan al activizării politice a maseilor, nici măcar sub stindardul său. Spre deosebire de dictatorii care credeau în darul lor de a electriza opinia publică prin discursuri isterizante, Salazar nu organiza nici marșuri, nici retrageri cu torțe. Se urmărea, dimpotrivă, depolitizarea cetățenilor obișnuiți, canalizarea interesului lor către domenii inofensive, ca fotbalul sau luptele cu tauri. Cele trei forțe polițienești, poliția orășenească (PSP), garda republicană (GNR) și mai ales poliția politică (Pide), ajutate de informatori al căror număr a fost apreciat de nefericitul opoziționist, generalul Humberto Delgado, la circa o sută de mii, supraveghează atent orice mișcare a celor nouă milioane de portughezi. Pide are o faimă proastă dar o organizare excelentă. Nu degeaba l-a adus Salazar, pentru a-i instrui pe șefii ei, pe Obersturmbannführerul Kramer, cel ce avea să devină conducătorul lagărului de exterminare de la Belsen.

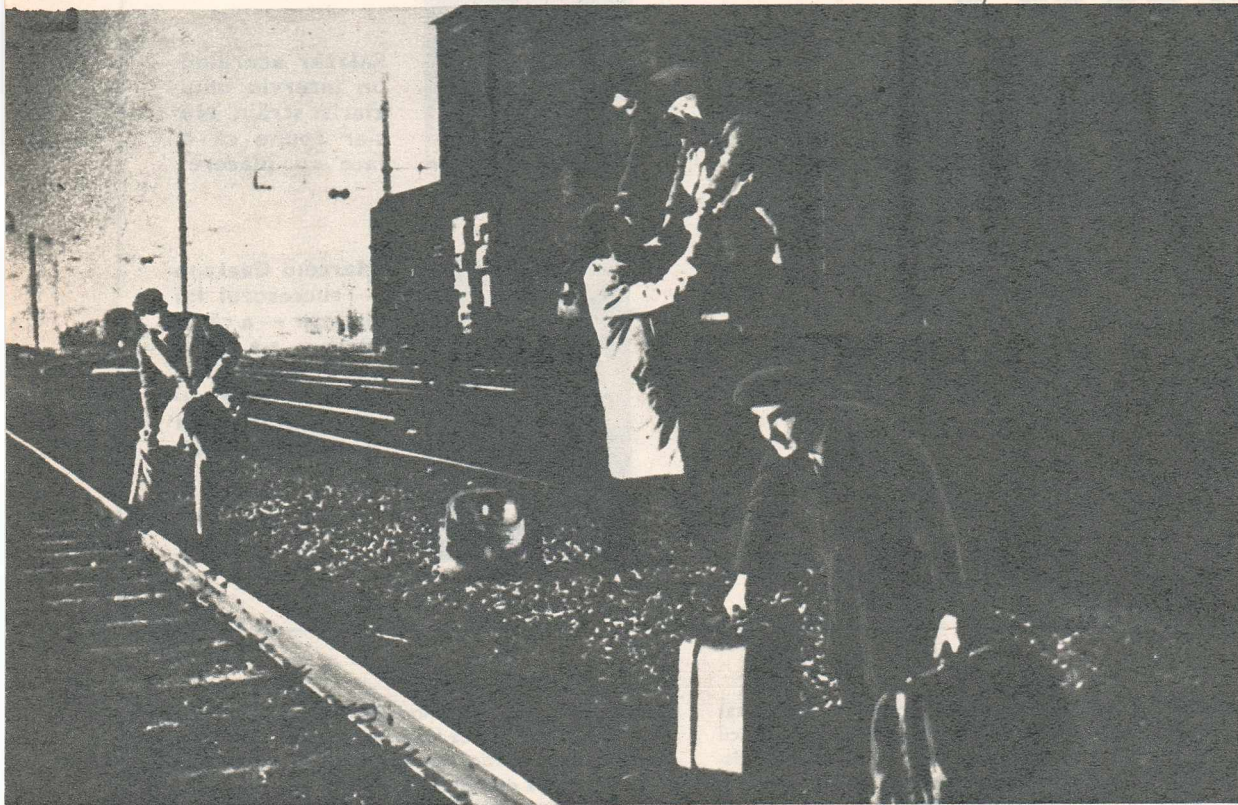
EPISODUL DELGADO

Vă amintiți de cazul Delgado? Humberto Delgado era unul dintre favoriții lui Salazar. General de aviație la 41 de ani, atașat militar la Washington, director al aviației civile — toate îi mergeau din plin. A avut însă proasta idee de a se prezenta în alegerile prezidențiale din 1958 împotriva candidatului oficial, Americo Thomaz. A obținut un succes nesperat în condițiile politice din Portugalia: 236 528 de voturi, față de 758 998 ale amiralului Thomaz. Si-a dat însă seama că Salazar nu-i va ierta actul de indisciplină. Îndată după alegeri s-a refugiat la ambasada Braziliei și, cu primul prilej, a părăsit țara. În străinătate a devenit liderul recunoscut al opoziției liberale portugheze. Trei ani mai tîrziu cadavrul lui și al secretarului său erau descoperite la frontiera dintre Spania și Portugalia. Nimeni nu se îndoiește că a fost asasinat de Pide.

Niciodată n-a ajuns opoziția portugheză mai aproape de putere decît pe vremea lui Delgado. În rest, nu sînt de semnalat decît tentative donchihotești de revoltă, așa cum a fost călătoria demonstrativă a vasului Santa Maria sau atacul împotriva fortului Beja.

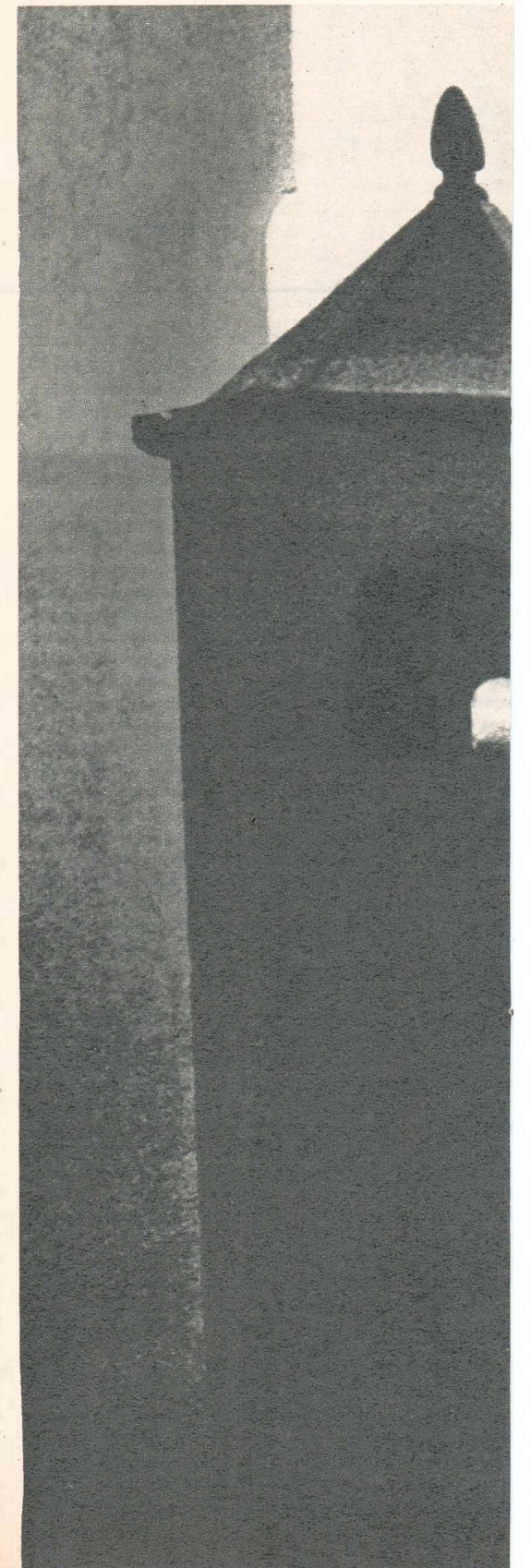
Pentru a descuraja opoziția și a o dezbină, poliția politică se infiltrează în organizațiile ei și le subminează dinăuntru. Oricine exprimă un protest este reprimat cu strășnicie. Pentru că a deplîns tratamentul sălbatic aplicat prizonierilor politici, episcopul de Oporto a fost obligat să ia calea exilului. Cei ce nu se astîmpără, după perioade îndelungate petrecute în închisorile metropolitane, sînt deportați în insula Sao Tome, în golful Guineea. Cu șapte luni în urmă

PORTUGALIA CU ȘI FĂRĂ SALAZAR

▶ Peste 100 000 de portughezi părăsesc clandestin țara în fiecare an.

▶ Turiștii care afluează pe cei 800 km ai litoralului portughez nu sînt invitați să-i viziteze și închisorile; ele există însă în toate porturile lat-o pe cea de la Nazare.

17

a fost trimis acolo Mario Soares, avocatul familiei Delgado, care stăruia într-un mod inoportun să clarifice împrejurările asasinatului de la frontieră.

Este remarcabil faptul că, în asemenea condiții de teroare, Partidul Comunist Portughez, interzis încă din 1926, continuă să desfășoare o activitate intensă. După dispariția lui Salazar din viața politică, partidul comunist a dat publicității o proclamație exprimînd linia de acțiune care ar permite să se îngroape dictatura împreună cu dictatorul. Este programul unei ofensive a întregului popor, pe toate fronturile.

Și sînt destul de multe. Problemele sînt infinit mai complexe decît reiese din relatarea de mai sus. Dacă n-ar fi decît faptul că mica Portugalia tîrăște după ea un impresionant imperiu colonial, răspîdit pe cîteva continente. Prima dintre puterile coloniale a rămas, astăzi, ultima lor supraviețuitoare. Numai că, printr-o manevră de ultim moment, coloniile au fost transformate în «teritorii naționale». Primul articol al constituției salazariste are următorul conținut:

«Teritoriul Portugaliei este cel care îi aparține astăzi și cuprinde:

- 1) în Europa: teritoriul continental și arhipelagurile Madeira și Azore.
- 2) în Africa de vest: arhipelagul Capului Verde, Guineea, insulele Sao Tome și a Prințului, și cele depinzînd de ele, Saint Jean Baptiste d'Ajuda, Cabinda și Angola.
- 3) în Africa răsăriteană: Mozambicul.
- 4) în Asia: statul din India și Macao.
- 5) în Oceania: Timor.

Națiunea nu renunță la drepturile pe care le are sau pe care le-ar putea avea pe alt teritoriu».

Imperiul e deci intact. Astăzi lipsește din el doar «statul din India», micul teritoriu alipit în 1961 la India. Numai că, tot în 1961, în provinciile Angola și Mozambic a început un război de eliberare. Se pare că «portughezii» de culoare din aceste provincii nu se consideră portughezi sută la sută. Pentru a-i reține cu forța în paradisul salazarist s-a creat rapid o armată numeroasă. Numai în Africa staționează și luptă 140 000 de soldați portughezi. Ca urmare, bugetul frugal întocmit de Salazar a fost ajustat cu încă 40 la sută din valoarea lui globală. Atîta costă efortul de război.

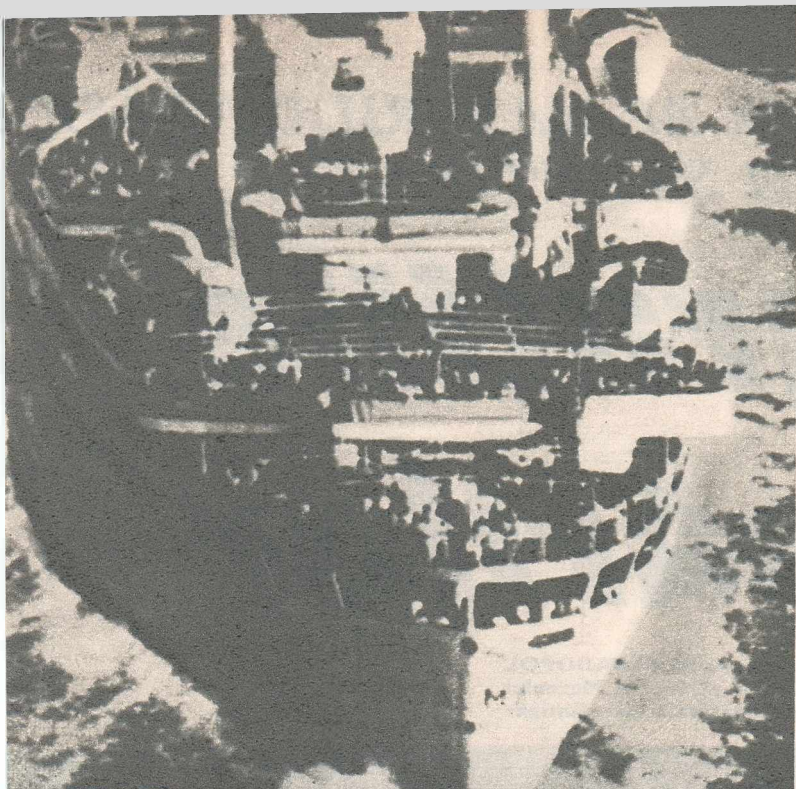
Printr-un complex neprevăzut de împrejurări, Portugalia a intrat, pe planul politicii externe, în orbita Statelor Unite. După ce, în timpul războiului civil din Spania,

Salazar fusese în mod cît se poate de firesc de partea lui Franco, la începutul celui de-al doilea război mondial simpatiile lui se îndreptau la fel de firesc către puterile axei. Invocînd însă un străvechi tratat de alianță anglo-portughez, Marea Britanie a izbutit, în 1943, să capete dreptul de a folosi Azorele ca bază navală și aviatică. La scurtă vreme după englezi, americanii au sosit și ei în Azore și n-au mai plecat niciodată de-acolo. În schimbul facilităților obținute, diplomația americană a declarat în scris că «în legătură cu acordul realizat, Statele Unite se angajează să respecte suveranitatea portugheză în toate coloniile portugheze». Angajamentul n-a fost încălcat nici după ce, dorind să nu se mai despartă de Azore, Statele Unite le-au transformat în bază a N.A.T.O. Și Portugalia, neutră în timpul războiului, a fost inclusă aproape automat în Pactul atlantic. Această poveste ceva mai veche explică, între altele, furniturile de armament pentru războiul colonial pe care le primește generos Portugalia.

ȘI DUPĂ SALAZAR

Dictaturile nu pot dăinui, de obicei, în aceeași formă, după dispariția dictatorilor care le-au creat. În Portugalia problema succesiunii n-a constituit însă obiect de dezbatere în cercurile apropiate de guvern, ca în Spania de pildă.

Puțin înainte de a se afla despre îmbolnăvirea lui, Salazar, oricum în vîrstă de 79 de ani, procedase la cîteva numiri în posturi-cheie. Privite retrospectiv, ele indică, pare-se, intenția lui de a evita o luptă deschisă pentru putere. L-a înlocuit pe puternicul ministru de interne, Alfredo dos Santos, cu un om lipsit de experiență politică și a adus oameni practic necunoscuți și în fruntea altor șase ministere. O singură figură proeminentă — noul șef de stat-major, generalul Venancio Deslandes. Numirea lui denotă, probabil, intenția lui Salazar de a atribui șefilor militari cuvîntul hotărîtor în organizarea succesului. Așa s-a și întîmplat. Cînd Consiliul de Stat a examinat îndelung candidaturile posibile la funcția de prim-ministru, au fost luați în considerație protejați ai tuturor celor trei forțe dominante din Portugalia: biserica, marea finanță, armata. A învins armata. Căci noul premier, Marcelo Caetano, a fost numit cu asentimentul acesteia și în condițiile formulate de ea. Unii comentatori străini s-au grăbit să anunțe o posibilă liberalizare a regimului politic din Portugalia. Caetano, fost lider al tineretului, ministru al coloniilor,

◀ Căpitanul Galvao, care pornise cu nava «Santa Maria» o cruciadă solitară împotriva lui Salazar. Dar «Santa Maria» a eșuat din punct de vedere politic.

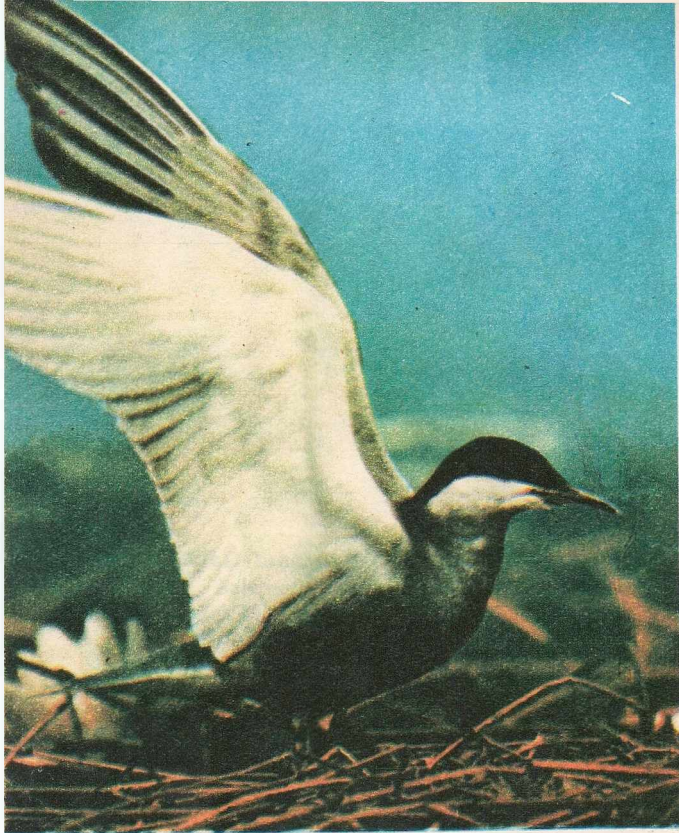

▲ În jungla Mozambicului cresc fructele mîniei.

președinte al Camerei Corporatiste, viceprim-ministru și rector al Universității din Lisabona, li se pare mai susceptibil să accepte intrarea Portugaliei în fluxul vieții moderne. E, cel puțin, căsătorit, are patru copii, a dus o existență nu de călugăr ci de om obișnuit, și, ca atare, ar putea fi în stare să înțeleagă problemele semenilor săi. I se atribuie chiar un protest împotriva unei acțiuni polițienești, exprimat în calitate de rector al Universității din Lisabona. Dar Caetano vine din extrema dreaptă. Înainte de era salazaristă făcea parte din mișcarea «Integralismo lusitano», organizație antidemocratică, inspirată din ideologia lui Charles Maurras. În 1922 «Integralismo lusitano» a salutat marșul lui Mussolini asupra Romei ca pe «miracolul noii Renasteri europene». Ideologia lui Caetano nu a evoluat de atunci în mod substanțial. Un document datat 20 septembrie 1968, ora 21,30, semnat de șefii statelor majore ale celor trei forțe armate și trimis tuturor comandanților din metropolă și din colonii, are în esență următorul conținut: «Întrucât Salazar e irecuperabil, am decis să-l sprijinim pe președintele Thomaz. Avem garanția că nu se vor produce schimbări în politica noastră de peste mări. Ea va fi urmată cu intransigență». Pentru sprijinirea lui Thomaz și, implicit, a lui Caetano, militarii formulară o singură condiție: continuarea războiului contra mișcărilor de eliberare din Angola, Mozambic și Guineea portugheză.

Postsalazarismul va fi dominat, pentru început, de dependența lui Caetano atât de cercurile militare cât și de legăturile lui cu marea finanță. Noul președinte de consiliu a fost directorul băncii «Ultramario», a făcut parte din consiliul de administrație al celei mai mari societăți portugheze de asigurări, a fost consilierul juridic al marilor monopoluri din siderurgie, industria chimică, industria textilă.

E totuși greu de presupus că va dori sau că va putea să dobândească o anumită libertate de acțiune. E însă și mai greu de presupus că, fără Salazar, salazarismul va rămâne exact ceea ce a fost.

O fotografie emoționantă: această pasăre care parcă nu se deosebește prin nimic de suratele ei de pe meleagurile noastre și pe care nici numele nu o scoate de fel în relief, această micuță și aparent firavă rindunică de mare străbate an de an întreg pământul, de la un pol la altul: 17 000 km!

«Dintre păsări călătoare
Ce străbat pământurile,
Cite-o să le-nece oare
Valurile, vânturile?»

Din timpuri imemorabile omul asistă, an de an, la unul dintre cele mai emoționante fenomene ale naturii: migrațiile păsărilor. Acest fenomen, cîntat de poeți și sursă a nenumărate legende, a cunoscut în decursul vremurilor felurite interpretări și explicații, de cele mai multe ori fanteziste. De ce migrează păsările? Ce știm despre drumul păsărilor călătoare? Cum se orientează ele de-a lungul miilor de kilometri pe care-i străbat dus și întors? Iată întrebări cărora — oricît ar părea de curios — nici astăzi nu li s-au găsit răspunsuri întru totul satisfăcătoare.

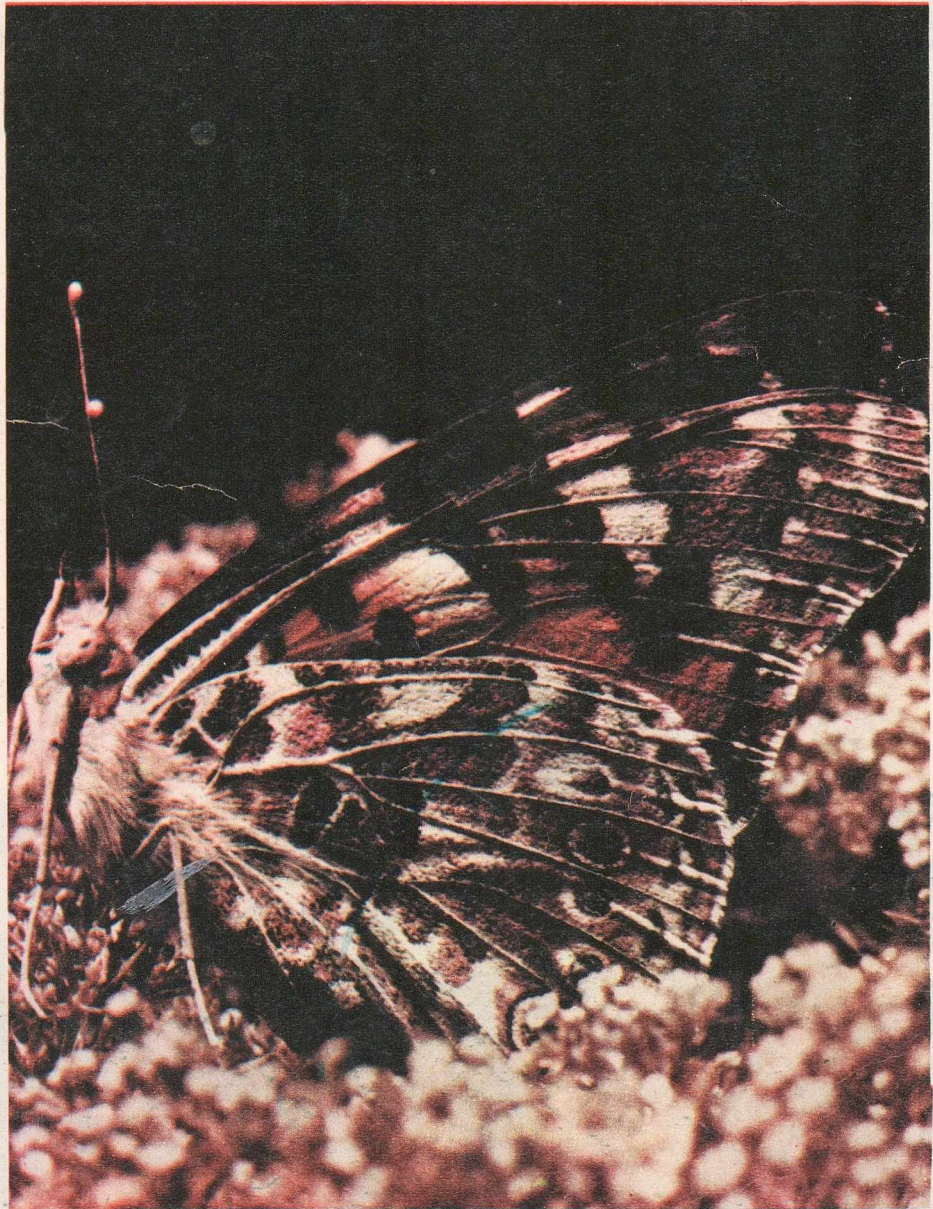
Desigur, în prezent cunoaștem mult mai mult decît cu cîteva decenii în urmă. Dar aceasta este încă prea puțin... În secolul radarului, al aviației supersonice și al rachetelor, migrațiile păsărilor rămîn, sub anumite aspecte, un «patent» al naturii, neîntrecut încă, în multe privințe, de om. Și totuși, în ce stadiu se află știința în descifrarea acestei taine? Să încercăm să răspundem.

(Continuare în pag. 22)

UN «PATENT» AL NATURII, CU PASIOANĂ
IMPLICAȚII ȘTIINȚIFICE:

migrațiile păsărilor

de Aurel PAPADOPOUL
director adjunct al Muzeului
de istorie naturală «Gr. Antipa»

▲
Știți că și fluturii pot străbate mări și oceane? Este drept, nu cu viteze amețitoare, ci doar cu circa 20 km pe oră. Grațioasa insectă din fotografie traversează Mediterana în fiecare primăvară și toamnă, în timp ce o «rudă» americană a sa se încumetă să treacă Atlanticul...

Loc de popas al rîndunicilor de mare. ▶

Pe drumul dintre cei doi poli și în locurile de clocire, pe firava pasăre o pasc nenumărate primejdii. Iată, bunăoară, acest morman de ouă de rîndunică de mare strîns de indigenii din insulele Seychelles pentru a fi vîndute în tîrg. ▼

migrațiile păsărilor

Sub numele de *migrații* se înțeleg în general deplasările periodice, regulate, pe care le execută diverse specii de animale răspândite pe suprafața globului. Acest fenomen este cunoscut la multe grupe de animale (insecte, pești, păsări, mamifere etc.) și variază de la o specie la alta, de la un loc la altul, în funcție de condițiile diferite — geografice, climatice etc.

Deși migrații, uneori spectaculoase, chiar impresionante, au loc și la unele insecte (lăcuste care migrează sub formă de invazii în mase etc.), la unii pești (cele mai interesante fiind ale anghilelor, ale unor neamuri de scrumbii, ale sturionilor), la mamifere (de exemplu lemingii, rozătoare din tundră, multe specii de lilieci), totuși cele mai evidente și mai impresionante pentru om au fost în toate timpurile, și rămân și azi, migrațiile păsărilor.

POLUL NORD-POLUL SUD, DUS ȘI ÎNTORS!

Asistăm, uneori, la adevărate «recorduri de zbor» care uimesc atât pe profan cât și pe omul de știință. Iată, bunăoară, chirighițele arctice sau rîndunelele de mare arctice (*Sterna paradisica*). Ele clocesc în lunile iulie-august în preajma Cercului polar nordic și toamna pleacă spre sud. Punctul terminus este zona polară sudică, de unde se întorc primăvara, parcurgînd, de la o regiune polară la alta, pînă la 17 000 km!

Un caz aproape asemănător îl constituie fluierarii aurii (*Charadrius dominicus*), care clocesc în toate zonele arctice ale Americii de Nord și care se deplasează în zonele sud-estice ale Americii de Sud, străbătînd peste Oceanul Atlantic mai mult de 4 400 km. La întoarcere păsările trec peste cele două continente spre a ajunge la locurile de cuibărit, și nu peste ocean, ca la dus — fapt încă insuficient explicat. O parte din acești fluierari, din Peninsula Alaska, trec peste Oceanul Pacific și ajung în insulele Hawaii, Palmyra etc., străbătînd fără escală circa 3 000 km și, tot peste ocean, se întorc spre Alaska.

Un fel de graur american, numit «goglu» sau «bobilink» (*Dolichonyx oryzirostris*), clocește în sudul Canadei, în nordul Statelor Unite, și migrează peste Cuba și America Centrală, pînă în Argentina și Paraguay, iar primăvara se întoarce pe același drum. El străbate circa 3 700 km la un singur drum.

Trebuie subliniat că cele mai multe trasee de migrație nu au direcții nord-sud și invers, după cum se crede de obicei; deci numai în linii cu totul generale se poate spune că toamna păsările se îndreaptă spre sud iar primăvara se întorc spre nord. În realitate căile străbătute de diversele specii sînt foarte variate, adesea cu mari abateri de la linia nord-sud, cu sinuozități și ocolșuri, legate de formele de relief, de cursurile apelor, de mări și oceane, insule, în strînsă legătură cu adaptările specifice, variate, ale păsărilor (terestre, acvatice, oceanice etc.), fără a mai vorbi de curenții de aer, de condițiile meteorologice, care și ele exercită o mare influență. Berzele (*Ciconia ciconia*) din Europa, bunăoară, pentru a ajunge în sud-estul Africii aleg două căi: prima, cea principală, duce peste Asia Mică, Delta Nilului și Peninsula Arabică și continuă spre sud, peste zona estică a Africii; cealaltă trece peste Strîmtora Gibraltar, Sahara de vest, Africa centrală, ajungînd tot în regiunea amintită.

«AȘII ZBORULUI» — 300 KM PE ORĂ

În legătură cu zborurile propriu-zise se impun întii o serie de explicații și precizări.

Între viteza de zbor socotită la potențialul maxim al unei specii și viteza de migrație există o deosebire esențială. Astfel, lăstunii (*Apus*), «ași ai zborului», sau șoimii călători (*Falco peregrinus*) etc., mai ales în zbor de atac și picaj, ajung la viteze pînă la 300 km pe oră; în timpul migrației însă, media lor de zbor nu depășește 60 km pe oră. În general, micile păsări zboară cu viteze între 35 și 55 km pe oră, iar rațele din speciile mărunte ating chiar 100 km pe oră!

Toamna însă păsările străbat distanțele mai încet, cu mai multe popasuri, pentru refacerea energiei consumate, în locuri favorabile pentru hrană. În acest ano-

timp efectivele de păsări sînt compuse din adulți — care au depus un efort sporit pentru reproducerea și creșterea puilor — precum și din puii abia ajunși la stadiul primului zbor de migrație. În asemenea situații păsările au nevoie să acumuleze cît mai multă energie.

Primăvara, întoarcerea la locurile de reproducere din zonele de iernare urmează unei perioade de repaus și hrănire, iar stimulenții interni, hormonal, care declanșează migrația prenuptială mai intens decît toamna, accelerează și ci ritmul deplasărilor.

Epocile de migrație a păsărilor se fac simțite printr-o «mișcare» deosebită în anumite regiuni de mare concentrare și pasaj. Nu numai pentru țara noastră, ci și pe plan european, o astfel de regiune este Delta Dunării, completată de zona complexului lagunar Razelm și continuată de litoralul marin spre sud.

Cel puțin patru mari drumuri de migrație, venind din diferite regiuni ale Europei de nord, își dau întâlnire în zona Deltei Dunării. Mii și mii de păsări din zeci și zeci de specii poposesc aici și trec peste ape, mlaștini, stufărișuri și păduri de sălcii, străbătute de numeroase canale. Această «fremătare» de un farmec inegalabil se observă în fiecare toamnă și primăvară, cu mici oscilații și variații determinate de condițiile climatice anuale.

După aceste aspecte mai mult sau mai puțin generale, este cazul să formulăm cîteva din întrebările care au frămîntat mintea omului în decursul vremurilor în legătură cu migrațiile păsărilor și să răspundem pe baza datelor celor mai semnificative și importante de care știința dispune azi.

INELE PENTRU UN MILION DE PĂSĂRI...

De ce migrează păsările? S-ar părea că răspunsul este simplu: în regiunile pe care le părăsesc apar condiții improprii traiului lor și ele se refugiază în alte locuri favorabile pe timpul perioadei critice. În emisfera nordică în special, sosirea iernii determină marea majoritate a păsărilor să migreze, această necesitate fiind resimțită în primul rînd de speciile cele mai specializate la un regim anumit de hrană (păsările insectivore, numeroase specii acvatice etc.).

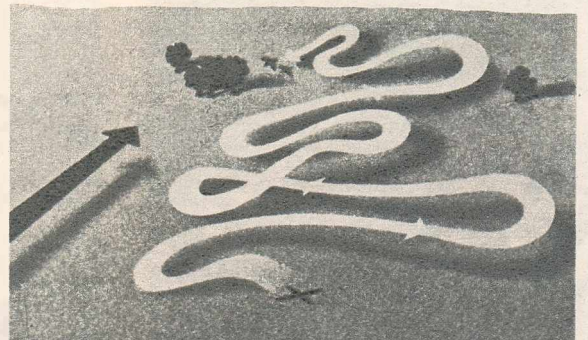
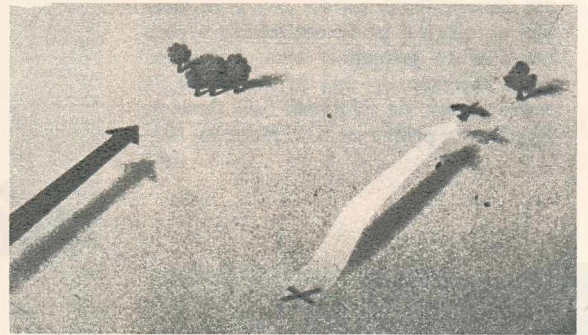
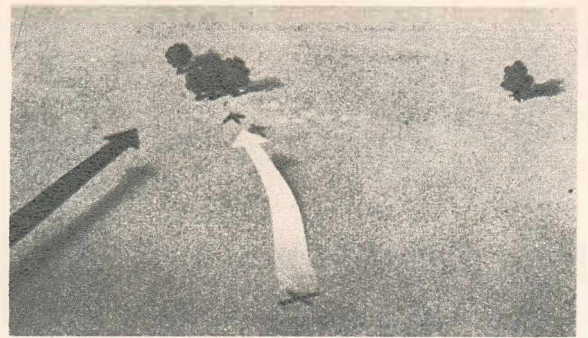
Știați însă că se remarcă migrații și în interiorul zonelor tropicale și subtropicale, deci unde nu poate fi vorba de vitregia iernii? Este adevărat că pe aceste meleaguri există alte condiții care le fac pentru o perioadă favorabile, iar pentru altă perioadă — nefavorabile: se știe, de exemplu, că sezonul ploios, cu o vegetație înfloritoare, este urmat de secetă intensă, creînd astfel condiții cu totul improprii viețuitoarelor. Așa se explică de ce păsări din zone intertropicale ale Africii, bunăoară, migrează mai spre nord sau mai spre sud, și de ce anumite specii părăsesc unele insule (de pildă Madagascar) și migrează pe continent.

O altă întrebare: cum au fost studiate și ce știm despre drumurile de migrație? Deși unele aspecte au fost cunoscute din antichitatea îndepărtată și au fost apoi completate cu noi date și cu interpretări simple, uneori eronate și fantastice (ca cele din evul mediu), o serie de observații au condus totuși la concluzii valoroase dar care nu ofereau răspunsuri satisfăcătoare asupra căilor de migrație, locurilor de iernare, vitezelor și duratei de zbor.

Abia sistemul inelării, constînd în aplicarea unui inel ușor, din aluminiu, pe piciorul păsării, cu număr de ordine și adresa stațiunii care a făcut operațiunea, a dus la descoperirea de date care permit studiul științific a problemei. S-a ajuns ca astăzi pe întregul glob să se ineleze anual peste 1 000 000 păsări! Din păcate regăsirile sînt anevoioase, mai ales la zburătoarele ce nu prezintă interes cingetic. Într-adevăr, pentru păsările procentul de regăsire este sub 1%, la păsările care se vîncează procentul saltă la 24%, în timp ce la răpitoare el rămîne în medie în jurul lui 10%.

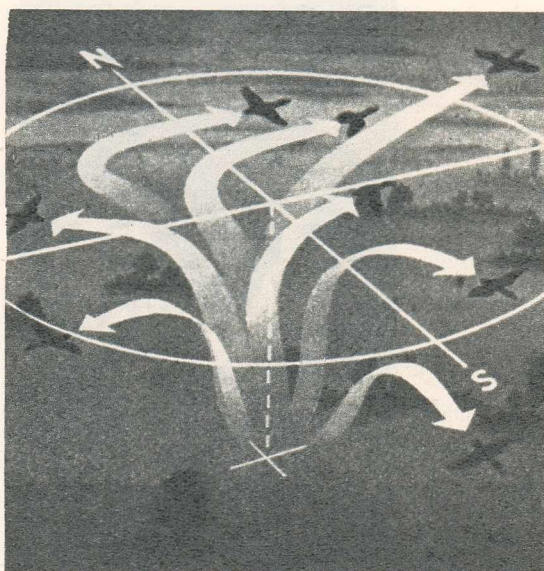
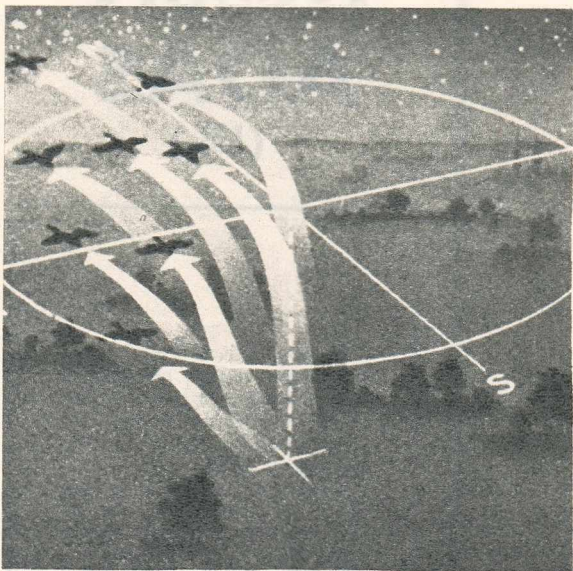
În baza acțiunilor legate de inelare s-au putut întocmi hărțile de migrații, care cuprind traseele principale și secundare, și s-au stabilit și alte date: viteza de migrație, componența efectivelor, locurile de unde vin și unde ajung etc.; la multe specii s-au obținut informații foarte complete (de exemplu la berze).

În țara noastră funcționează o Centrală ornitologică

Experiințe minuțioase, reprezentate schematic mai sus, pun în evidență capacitatea de orientare foarte deosebită a diferitelor păsări. Mutați la mare distanță de cuibul lor, furtunarii și pescărușii se îndreaptă repede spre țintă și revin curînd «acasă» (sus); ciorile fac cale întoarsă în direcția justă, dar nu regăsesc exact punctul de pornire (mijloc), în timp ce răpitoarele rătăcesc încoace și încolo și ajung la cuib doar înfîmplător (jos).

Astfel de experiențe au dus uneori la rezultate surprinzătoare. Un număr de rațe sălbatice au fost strămutate în Golful Mexic, la peste 1 300 km distanță de locurile de cuibărit, și s-au întors la punctul de plecare; rîndunelele și graurii transportați din același golf, în epoca cuibăritului, la distanțe de pînă la 1 000 km, au făcut cu succes cale întoarsă (experiențele au fost repetate de trei ori, cu același rezultat). Griffin a transportat un furtunar (pasărea furtunii) de pe cuibul din vestul Angliei la Veneția, de unde a revenit după 14 zile! În epoca cuibăritului au fost strămutate berze din Lvov pînă în... Peninsula Arabică și ele s-au întors doar după 12 zile!

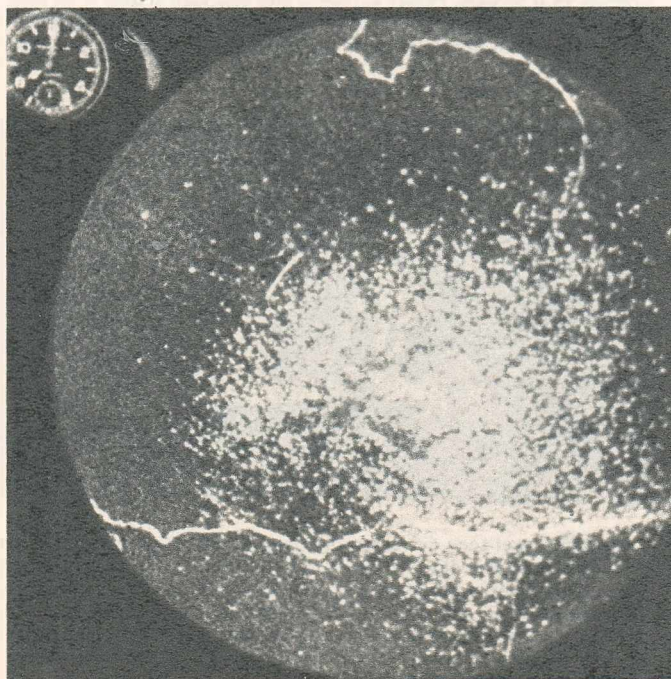
Sub cer senin (stînga) rașele urmează neabătute drumul lor de migrare, dar cînd cerul este acoperit de nori (dreapta), ele rătăcesc în neștire. Așadar, dirijarea după stele este în acest caz o realitate. Dar nu singura...

Ornitologii au făcut numeroase experiențe privind influența reperelor astronomice (constelații, Soare etc.) asupra orientării păsărilor. În unele cazuri s-au utilizat și planetarii artificiale. Astfel s-a constatat că privighetoarea pitică (*Sylvia curruca*), care zboară în timpul nopții, este calmă pe timp noros și nu prezintă tendință de zbor; ea devine în schimb neliniștită sub cerul senin, constelațiile care corespund traseului de migrație provocînd în special agitația păsării.

Păsări călătoare se ivesc subit pe un ecran de radar. Primii observatori radar au denumit în glumă asemenea apariții «stoluri de ingeri». Dar și aparatul perturbă, la rîndul lui, zborul păsărilor, deoarece emite unde electromagnetice foarte puternice. Stoluri de ciori de semănătură și pescăruși trecînd peste «zone radar» au dat semne de teamă, au stricat ordinea formațiilor de zbor; perturbațiile au încetat doar după ieșirea din zona respectivă, cînd păsările și-au reluat zborul normal.

pe lîngă Institutul central de cercetări agricole din București. Direct, și cu sprijinul unor colaboratori externi de specialitate, ea cercetează problemele de migrație, efectuează inelări în diferite regiuni ale țării și în diferite epoci ale anului. Totodată centrala posedă evidențele tuturor inelărilor și regășirilor de păsări inelate, legate de țara noastră, întreținînd relații cu instituțiile similare de peste hotare, în scopul cunoașterii complexe a migrației păsărilor.

UN NOU SIMȚ PENTRU ORIENTAREA ÎN SPAȚIU?

Una din întrebările la care s-a răspuns mai puțin, din cauza dificultăților în cercetare, este: cum se orientează păsările în timpul călătoriilor pe care le fac? Este lesne de înțeles de ce această problemă este mai puțin clarificată. În adevăr, «cincele călătoare» fixate la păsări pot dezvălui traseele, durata, zonele de iernare, asocierile pe vîrste, revenirile la cuiburi și așa mai departe, dar în mult mai mică măsură factorii care contribuie la orientarea păsărilor.

Unele aspecte privind orientarea au fost puse în evidență de observații fenologice (legate de momentul plecării în migrație, în funcție de condițiile meteorologice: zi sau noapte, cer senin sau noros, vînt sau atmosferă liniștită). Folosind vîzul lor, bine dezvoltat, păsările pot memora configurația fizico-geografică a terenului și stabili repere pentru a-și urma drumul în timpul migrației, influențate fiind și de poziția soarelui, de curenții de aer etc. Dar noaptea aceste mijloace de orientare devin inoperante. S-a considerat deci că zburătoarele pot folosi și reperele astronomice (stele, Lună, constelații), dar și acestea sînt utilizabile doar pe timp senin; or, s-a constatat că multe specii migrează și pe timp noros!

O altă enigmă. Memorarea reperelor geografice, a peisajului, poate fi acceptată ca un fapt pentru păsările care au trecut cel puțin o dată peste regiunile respective sau, în cazul celor tinere, dacă sînt asociate cu exemplarele bătrîne. Dar unele specii migrează în loturi diferite, cele tinere separate de cele bătrîne, deci ipoteza mai sus-menționată nu mai stă în picioare în totalitate...

Și iată că problema se complică, întrebările se înmulțesc, oamenii de știință cercetează, emit ipoteze. S-a ajuns la atribuirea unui simț în plus păsărilor migratoare, simțul orientării în spațiu. S-au tras unele concluzii pe baza unor prime experiențe privind influența magnetismului terestru, a zonelor magnetice și a liniilor de forță dintre poli magnetici ai globului.

Așadar, păsările ar fi capabile să recepționeze undele magnetice prin anumite organe senzitivo-nervoase. Dar în ce mod, nu este lesne de aflat. Păsările zboară la mari înălțimi, pe distanțe uneori extraordinare; omul le poate urmări cîva timp cu privirea, cu binoclul, cu luneta, apoi dispar, și doar aparate speciale — cum este radarul — mai pot detecta zburătoarele mistuite în boarea orizontului. S-au făcut încercări și cu micro-emitoare montate pe corpul păsărilor. Semnalele au fost recepționate pe sol, dînd indicații asupra poziției, vitezei și înălțimii.

În alte cazuri, pentru determinarea influenței cîmpurilor magnetice, s-au montat mici piese magnetice pe corpul sau aripile păsărilor, iar altor exemplare li s-au atașat piese de dimensiuni și greutate similare, nemagnetice, spre a servi de «martori» pentru un zbor în aceleași condiții de dificultate.

S-au efectuat, înainte de plecarea în migrație, și mutări de păsări în regiuni învecinate, mai la vest sau est, pe aceeași latitudine, și s-a constatat că după migrație păsările (inelate) aveau o dispersare similară, cu alte cuvinte, au respectat direcțiile de migrație dar au ajuns în locuri diferite de cele obișnuite. Deci s-a menținut orientarea pe direcție, dar nu și spre aceeași destinație! Toate aceste date duc spre concluzia existenței unui simț de orientare aparte la păsările migratoare, independent de reperele obișnuite (geografice, astronomice, meteorologice), orientare ce poate fi pusă în legătură cu perceperea cîmpurilor de influență magnetică ale pămîntului. Aceasta cu atît mai mult cu cît în zonele stațiilor de radar cu antene puternice s-a observat o perturbare a zborurilor de migrație.

În concluzie, se poate afirma că păsările folosesc reperele fizico-geografice, pe cele astronomice și meteorologice (relief, ape, poziția astrelor și planetelor, curenții de aer, variațiile de temperatură etc.). Deși în momentul de față o bună parte dintre specialiști pun accentul pe orientarea pe bază de repere astronomice, cu siguranță că și alți factori joacă un rol important, printre care cîmpurile magnetice. Organismele vii emit biocurenți cu acțiune complexă, legați de structurile fine ale organelor și celulelor, ca și de funcțiile acestora. Influențe diferite, în raport de loc, intensitate etc., ale undelor electromagnetice externe terestre se fac simțite în organismele păsărilor, acestea reacționînd în mod variat, după loc și posibilitățile lor de percepere și de adaptare.

Pentru a preciza aceste fenomene se cer încă cercetări numeroase, complexe și îndelungate. Deocamdată mecanismul intim al orientării păsărilor migratoare, care face posibile zborurile de mii de kilometri practic fără greș, în cele mai schimbătoare condiții, rămîne încă, în mare parte, un «patent» al naturii...

FORSYTE SAGA: PERSONAJELE

«O femeie înaltă, cu trup minunat — pe care cineva din familie a asemuit-o odată cu o zeiță păgînă — stătea privind pe cei doi cu un zîmbet întunecat.

Înmănușate în gris-perle, minile ei erau încrucișate una peste alta, iar obrazul ei grav și fermecător înclinat într-o parte; ochii tuturor bărbaților din apropiere erau ațintiți asupra ei. Trupul ei mlădios părea legănat de adierea aerului din preajmă. Obrajii, deși palizi, aveau multă căldură, iar ochii ei mari și negri aveau o privire suavă. Bărbații însă se uitau la buzele ei care, cu același zîmbet melancolic, puneau întrebări, dădeau răspunsuri; erau buze sensibile, senzuale și dulci, care emanau căldură și mireasmă ca o floare».

Așa este introdusă pentru prima oară în carte superbă, misterioasă și distinsă Irene, «femeia cu trup minunat», cum o caracterizează John Galsworthy aproape de fiecare dată cînd vorbește despre ea.

În prefața cărții autorul ne atrage însă atenția că «figura lui Irene nu apare decît prin impresiile pe care le produce ea asupra celorlalte ființe. Ea întrușchipează frumusețea tulburătoare, care se ciocnește de o lume preocupată de avere».

Ar fi fost greu de găsit o actriță cu toate însușirile fizice și cu prestața femeii fatale care a răvășit viața a cel puțin trei Forsyte — Soames, June, Jolyon — l-a împins fără voia ei la moarte pe intrusul Bosinney, a marcat destinul întregului clan, rămîind totuși victima gingașă și nefericită a împrejurărilor. Poate doar o Greta Garbo cu trupul Brigitei Bardot. Interpreta aleasă de regizorul englez, o blondă destul de oarecare, nici frapant de frumoasă, nici teribil de distinsă, e departe de imaginea Irenei. Spectatorul nu se lasă convins că, neostenindu-se să facă altceva decît să existe, a declanșat un torent de drame și de cutremure sufletești cu rezonanțe îndepărtate. E, cred, singura notă discordantă într-o galerie de personaje neverosimil de asemănătoare cu modelul lor literar. Poate pentru că celelalte sînt descrise în carte cu o minuțiozitate balzaciană.

Primele șapte episoade au epuizat conținutul volumului «Bogașul». Editată în 1958, în numai 20 000 de exemplare, eleganta versiune românească semnată de Henriette Yvonne Stahl a ajuns fără îndoială în minile unui număr sensibil mai mare de cititori. Acum însă, prin intermediul televiziunii, ea se impune atenției unui număr incomparabil mai mare de oameni. Mulți vor simți probabil nevoia de a merge de la ecranizare la carte. Ar fi deci bine dacă Editura pentru literatură universală ar trage o nouă ediție a întregului ciclu.

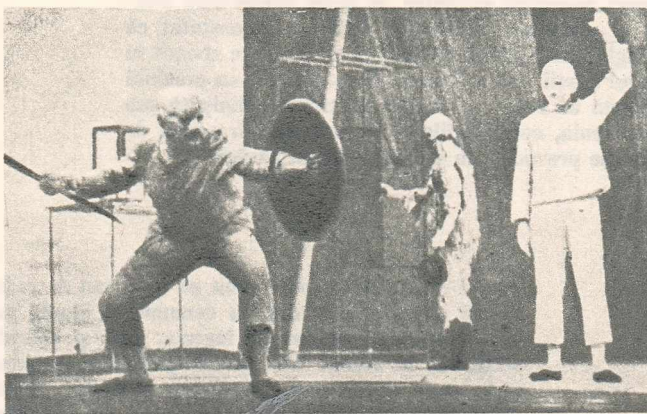
Și cei ce vor lua volumele în mînă pentru prima oară, și cei ce — e o regulă aproape generală — după ce le-au citit o dată nu se pot împiedica să nu revină din cînd în cînd la ele, vor fi de acord că grupul bătrînilor Forsyte a ajuns pe micul ecran exact așa cum a fost descris în carte: bătrînul Jolyon, capul familiei, «avea optzeci de ani, părul alb mătăsoș, fruntea boltită, ochii mici, de un cenușiu-închis, iar imensa mustață albă care cădea și se răsira pe bărbia sa puternică îi dădea un aer patriarhal. În ciuda obrajilor săi supti, a gropilor din tîmple, părea a se bucura de tinerețe fără bătrînețe. Între ei și cei patru frați ai săi, James, Swithin, Nicholas și Roger, era și multă deosebire, dar și multă asemănare. Dincolo de trăsăturile și expresia diferită de pe cele cinci fizionomii se putea observa o anumită fermitate a bărbiciei, ascunsă sub deosebirile superficiale, care le dădea un fel de pecete a neamului». Regizorul a construit pentru fiecare dintre ei, ca și pentru ipohondrul frate Timothy sau pentru cele patru surori, Ann, Julie, Hester și Susan, echivalente perfecte ale tipului fizic și moral creat de Galsworthy. Pînă la cea mai mărunțică trăsătură, pînă la cel mai neînsemnat tic. Și dacă toți cei din neamul Forsyte au un aer comun, fiecare fiu seamănă îndeaproape cu tatăl său: tînărul Jolyon cu Jolyon, Soames cu James. Soames, cel puțin, este aidoma cu cel din carte: «Părul său lins, sub borurile cilindriului înalt, strălucea ca și cilindrul; obraji palizi și supti, linia buzelor bine rase, bărbia fermă — cu o nuanță cenușie — împreună cu severitatea hainei lui negre încheiate la toți nasturii îi dădeau aerul unui om rezervat, ascuns, cu sînge rece și cu o mare stăpînire de sine; iar ochii reci, cenușii, privind încordați, cu o brazdă între sprînceae, îl scrutau bănuitor de parcă i-ar fi cunoscut o slăbiciune ascunsă» (Soames își privește imaginea reflectată într-o vitrină).

Îmi dau seama că meticuloasa reconstituire a aspectului fizic al personajelor din saga nu e nici măcar o condiție a calității artistice. Are oare George Constantîn nevoie să semene cu un prototip al lui Henric al IV-lea sau al lui Sinești pentru a fi desăvîrșit în ambele roluri? Înainte însă de a reflecta la iscusita depănare a poveștii, la nuanțele din care este alcătuită tonalitatea ei generală, se cuvenea să ne minunăm împreună de aceste fizionomii identice cu originalul.

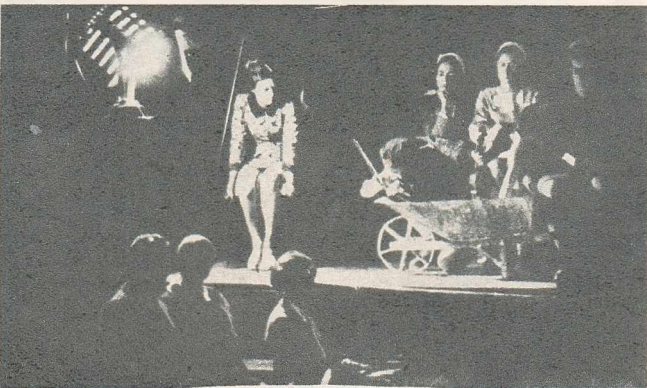
F.A.

«Orice autor caută un răspuns la problemele timpului său. Acesta este și scopul piesei mele, căci drama Electrei și-a lui Oreste, a lui Egist și-a Clitemnestrei pune în discuție unele probleme fundamentale ale umanității. Nu am creat un spectacol atemporal ci, dimpotrivă, l-am privit cu ochii unui fiu al acestui secol» — spune László Gyurkó, autorul piesei «Electra, dragostea mea», prezentată pe scenă Teatrului Național din Budapesta și considerată ca una din cele mai bune piese maghiare din ultimii ani. În fotografie: Györy Kálmán (Oreste) și Katalin Berek (Electra).

Tragedia lui Filoctet, eroul cu arcul fermecat din războiul troian, l-a inspirat și pe dramaturgul Heiner Müller din R.D.G., autorul dramei cu același titlu. «Filoctet» a fost prezentată de curînd în premieră pe scena teatrului din München (R.F.G.). Plecînd de la aceleași premise ca și Sofocle, Müller ajunge la alte concluzii și deci la alt final. Filoctet, o victimă a războiului și instrument al lui, convertește nenorocirile sale în ură, o ură care îl domină fără a-l scăpa de un destin inexorabil.

În cadrul unei serii de spectacole pe care teatrul-experimental din Wrocław (R.P. Polonă) le-a dat în sala Teatrului L'Épée de bois din Paris, a fost prezentată piesa «Akropolis», scrisă în 1904 de Stanislas Wyspianski. Eroii sînt personajele de pe tapiseriile și statuile catedralei din Cracovia, care prind viață într-o noapte de sărbătoare. Regia cunoscutului om de teatru Jerzy Grotowski, ca și interpretarea, au fost apreciate deosebit de pozitiv.

Despre ADAS (IX)

Într-unul din numerele trecute ale revistei noastre am precizat unele amănunte cu privire la felul în care se plătesc despăgubirile convenite celor care au încheiat asigurări la ADAS.

Continuînd convorbirea cu tov. Mircea POPESCU, directorul Direcției lichidării daunelor din Direcția generală a administrației asigurărilor de stat, am putut desprinde și alte aspecte consemnabile privind felul în care sînt lichidate daunele sau se plătesc sumele ce se cuvin asiguraților.

Red.: Desigur, în sectorul de activitate pe care îl conduceți există o preocupare continuă pentru buna servire a asiguraților. Ce ne puteți spune în acest sens?

M.P.: Trebuie să spun că servirea asiguraților în cele mai bune condițiuni constituie preocuparea noastră permanentă cea mai importantă. În acest scop luăm toate măsurile, care depind de noi, pentru ca asigurații să-și primească în timpul cel mai scurt despăgubirile ce li se cuvin. Cunoscînd că pe măsură ce asigurații intră mai repede în posesia sumelor convenite cu atît își vor acoperi mai devreme pagubele suferite, noi am făcut din durata de lichidare a daunelor un indicator al calității muncii noastre, pe care îl urmărim totuși pentru a-l îmbunătăți. Și se poate spune că străduințele lucrătorilor noștri au dat rezultate, asigurații fiind aceia care s-au bucurat și se bucură în continuare de reducerea termenului în cadrul căruia se face plata despăgubirilor.

Red.: În activitatea de lichidare a daunelor aveți, desigur, nevoie de sprijinul preșșii și al altor organe. Îl aveți?

M.P.: Reducerea duratei de lichidare a daunelor depinde în mare măsură de modul în care consiliile populare comunale și orășenești își îndeplinesc obligațiile ce le revin, potrivit prevederilor H.C.M. 1384/1957 privind constatarea unor daune de bunuri. În general, unitățile ADAS primesc acest sprijin în constatarea și verificarea realității daunelor.

Fără îndoială, activitatea de lichidare a daunelor este mult mai complexă. Am relevat doar unele aspecte, în dorința de a scoate în evidență un fapt esențial: sumele convenite asiguraților se plătesc de ADAS cu operativitate și se stabilesc cu maximum de exigență, astfel încît asigurații să fie pe deplin satisfăcuți.

prometeu în laborator

Mitul lui Prometeu — condamnat să stea înălțat de o stîncă, un vultur uriaș devorîndu-i zilnic ficatul care peste noapte se regenerează — își găsește o oglindire surprinzătoare în biologia modernă.

Pătrunzînd în «atelierul de reparații» al organismului, cercetătorul clujean prof. dr. Victor Preda, membru corespondent al Academiei, a reușit să cultive fragmente de ficat «în eprubetă». Experiențele au arătat că în condiții de cultură, la fel ca și în organismul viu, procesul regenerativ al ficatului trece prin aceleași faze. Studiile au permis și urmărirea pe viu a acțiunii specifice a unor substanțe medicamentoase asupra regenerării.

Prof. dr. Preda a realizat de asemenea o altă performanță interesantă: cultivînd «in vitro» fragmente alipite obținute de la doi donatori, unul cu ficat normal, iar altul în regenerare, cele două fragmente s-au sudat, dînd naștere unor celule hepatice hibride. Această metodă, aplicată pentru prima oară în știință, a demonstrat că fragmentul de ficat normal acționează ca un «donator» de elemente de regenerare, iar fragmentul alipit stimulează diviziunea celulară.

oul lui Columb, editie 1968

Cît de «tare» este coaja unui ou? Aparent, o întrebare lipsită de sens, și în orice caz fără contingențe practice. Dar numai aparent, deoarece s-a constatat că circa 3% din numărul ouălor «manipulate» pe întreg circuitul comercial al Statelor Unite se sparg tocmai din cauza cojii lor prea subțiri. Această improvidență a găinii costă scump pe comercianți: cîteva zeci de milioane de dolari anual.

În afară de aceasta, spațiul limitat pentru circulație exclude aproape cu desăvîrșire accidente. Apare chiar posibilitatea de a realiza vechea idee a transportului pneumatic, creînd în spatele mașinii care înaintează în... gheață un surplus de presiune. În «metroul de gheață» va fi lumină... pe gratis, deoarece iarna apa din riuri este limpede ca cristalul și gheața este transparentă.

Oul este iradiat cu raze beta și apoi se măsoară procentajul

de particule reflectate, deci care nu reușesc să traverseze obstacolul viu. Experiențele au înverdat existența unui raport bine determinat între acest procentaj și țaria cojii.

După cum probabil vor fi remarcat unii cititori, principiul este același ca cel folosit în industrie pentru controlul nedistructiv, cu radiații, al pieselor metalice. Numai că de data aceasta obiectul bombardamentelor radioactive este mult mai fragil... și totuși cîntărește destul de greu în balanța comercială.

L. NIȚESCU

metroul... de gheață

Poate fi folosit în tehnică faptul arhicunoscut că pe gheață... se alunecă?

Inginerul N. Jupikov din Krasnoïarsk este de părere că în Siberia și în Extremul Nord, ca și în alte regiuni cu ierni lungi și grele, e rentabil să se construiască șosele acoperite de gheață, de tipul metroului. Materialul de construcție nu costă nimic — apa. E la îndemînă un ajutor de nădejde — gerul. Cu mijloacele tehnice moderne nu e greu să se construiască «tuburi» de gheață cu un diametru de 3-4 m, pe riuri, lacuri și pe alte rezervoare naturale de apă.

Depasirea într-un tub de gheață... Găsim aici numeroase avantaje evidente, ca bunăoară frecarea lină de gheață, lipsa vîntului, a zăpezii și a unor pante mari, cum și o temperatură constantă. În afară de aceasta, spațiul limitat pentru circulație exclude aproape cu desăvîrșire accidente. Apare chiar posibilitatea de a realiza vechea idee a transportului pneumatic, creînd în spatele mașinii care înaintează în... gheață un surplus de presiune.

În «metroul de gheață» va fi lumină... pe gratis, deoarece iarna apa din riuri este limpede ca cristalul și gheața este transparentă.

microorganismele «măsoară» poluarea aerului

Un nou sistem pentru identificarea impurităților din atmosferă folosește, în locul analizorilor mecanici, anumite microorganisme care produc o substanță chimică emițătoare

de lumină, numită luciferină. Substanța devine luminiscentă cînd este catalizată prin luciferinază, enzima ei specifică, în prezența oxigenului sau a aerului.

Microorganismele «producătoare de lumină» se extrag direct din pești și pot fi conservate timp nelimitat printr-un tratament de refrigerare-uscare. S-a constatat că luminiscenta acestor microorganisme se schimbă în prezența anumitor substanțe chimice, cum ar fi de exemplu hidrogenul sulfurat. Modificarea este înregistrată pe o celulă fotoelectrică — montată într-un aparat simplu, portabil — interpretată electronic și transmisă la un dispozitiv de citire, unde deplasarea acului indicator pe cadran arată gradul de impuritate a aerului.

Se preconizează aplicarea acestui sistem în sălile de operații, pentru stabilirea rapidă a cantității de aneștic prezent în aer, în depozitele de chimicale toxice, în agricultură, unde se folosesc insecticide, și, eventual, pentru detectarea impurităților din apă și chiar din materiale solide.

20 000 de leghe sub mări

Acest delfin, aruncat din nou în valurile oceanului, nu poartă, printr-un straniu concurs de împrejurări, simbolul Crucii Roșii. Este vorba pur și simplu de

radio-medicamentele

O nouă clasă de medicamente, ce a început să fie utilizată în scopuri diagnostice și terapeutice ca urmare a cercetărilor întreprinse în ultimii ani, o constituie radio-medicamentele. Pentru obținerea medicamentelor cu izotopi radioactivi s-au pus la punct metode speciale de sinteză, de condiționare și păstrare.

Dat fiind timpul de înjumătățire relativ scurt al unora dintre izotopii utilizați, aceste produse au o perioadă de folosire de asemenea scurtă. Astfel, medicamentele pentru tratamentul tulburărilor endocrine, conținînd iod 131, au un timp de utilizare de 8 zile, iar cele administrate în unele cazuri de reumatism și conținînd aur 198 au un timp de utilizare de numai 3 zile. Aceste dezavantaje ce nu pot fi eliminate au dus la necesitatea elaborării unor metode de sinteză rapide, care să permită prepararea de substanțe medicamentoase în cantități de ordinul miligramelor în perioade de timp foarte scurt.

un semn convențional pe care o echipă de oceanografi i l-au atașat în spate în largul portului Los Angeles, în speranța că purtătorul va fi pescuit «unde va» în Pacific. Oamenii de știință intenționează să elucideze astfel unul din misterele Pacificului: drumul de migrație al delfinilor în această parte a globului.

UNIFORME ȘCOLARE — TOT ANUL

Recent s-a luat măsura ca în toate localitățile să funcționeze, în cele mai mari magazine, raioane permanente cu uniforme școlare. În București, numărul magazinelor obligate să asigure în mod permanent desfășurarea uniformelor școlare este de 22. Dintre acestea, 7 magazine vor dispune numai de uniforme pentru clasele I-VIII și 2 magazine numai pentru clasele IX-XII. Dintre cele 13 magazine care sînt obligate să aibă în permanență tot sortimentul de uniforme pentru clasele I-XII, următoarele unități furnizează și măsuri excepționale: magazinul din str. Lipscani 65, cele două raioane special afectate la ICS. «Romarta» din Calea Victoriei 32 și cite un raion la magazinele universale «Victoria» și «București».

DEPOZITUL DE MOBILĂ DIN MILITARI

În Militari se construiește unul dintre cele mai mari și moderne centre de depozitare a mobilei din țară. Investițiile alocate pentru această lucrare sînt de 16 milioane lei. Construcția depozitului a fost încredințată Întreprinderii de construcții-montaj nr. 3, încheierea ei urmînd a se face pînă la finele anului în curs. Dar, cu toate că întreprinderii de construcție i s-au pus la dispoziție din timp proiectul și întreaga documentație tehnică, amplasamentul, fondurile financiare etc., din motive de loc obiective — ținînd de carențe de organizare a șantierului, de îndrumare și control a lucrărilor — planul investițiilor nu a fost îndeplinit în termenele prevăzute. În trimestrul în curs — al cărui final ar trebui să aducă și terminarea construcției — s-a intrat cu o rămînere în urmă a unor lucrări al căror volum depășea suma de 4 milioane lei. În prezent constructorii depun mari eforturi pentru a recupera aceste rămîneri în urmă. Vor reuși ei să dea în funcțiune în termenul contractual depozitul de mobilă din Militari?

ÎN SFÎRȘIT, ÎNCĂ UN MOTEL

După ce acum mai bine de doi ani au fost inaugurate primele moteluri: «Paralela 45» (la Băicoi, Drumul Național 1, km 80 = 17 paturi); «Bucium» (la 10 km de Iași, pe D.C.N. 24 = 75 paturi); «Cozia» (la Călimănești-Căciulata, pe D.N. 7 = 80 paturi), acțiunea de creare a unei adevărate rețele de asemenea unități a stagnat. Abia acum, la punctul turistic Piatra Craiului, în Munții Apuseni (pe șoseaua națională Cluj-Oradea), s-a inaugurat un al patrulea. Este plasat într-o poziție pitorească, modernă construcție a motelului dispunînd de 44 locuri de cazare în camere cu încălzire centrală.

CE NU SE PREA ȘTIE

Dintr-un concurs organizat de ziarul «Comerțul socialist» rezultă că unele dispoziții obligatorii pentru comerțul cu produse alimentare și pentru alimentația publică nu prea sînt cunoscute, nu numai de către consumatori, dar nici de către mulți dintre lucrătorii din sectoarele respective. Reamintim — mai ales pentru uzul consumatorilor — cîteva din ele:

— Restaurantele sînt obligate să păstreze timp de 36 de ore probe din toate preparatele proprii ale unității.

— Restaurantele trebuie să aibă cel puțin două sorturi de garnituri pe lingă fripturi.

— Nu este permisă prepararea și punerea în vînzare a maionezei din ouă de rață.

— Orice restaurant este obligat să servească, la cerere, cafea neagră.

— Este interzisă depozitarea, prezentarea sau vînzarea ouălor în piețe, în aceleași locuri sau chiar în locuri învecinate cu cele în care se depozitează, se etalează sau se vînd produse lactate.

— Nu este admisă tragerea din butoaie a vinului prin aspirație cu gura din furtun.

E bine să cunoașteți asemenea dispozițiuni și să semnați Inspekției comerciale de stat orice încălcare a lor. În propriul dv. interes!

varietăți

UMOR
de peste hotare

— Ei, cum e? L-a mai potolit injectia? ..

— Ce noapte minunată! N-ai vrea să mergem puțin pe jos...?

LUNA PREPARATELOR CULINARE

T.A.P.L.-BUCUREȘTI VĂ INVITĂ SĂ VIZITAȚI APETISANTELE EXPOZIȚII CU VÎNZARE LA RESTAURANTELE:

- UNIVERSITĂȚII
- FERVIARUL
- CARUL CU BERE
- CISMIGIU
- DUNĂREA
- MĂRĂSEȘTI
- KISELEFF
- PERLA

1-30
noiembrie

DRUMURI

1	G							S					
2	R							I					
3	U	L	I	T	A			R					
4	P				M			F			A	S	
5	U				A			N					
6	R				N			F					
7	I			R									
8				A									
9	I	T			T	I	T	A	N				
10	N				M	A	G	A	R				
11	O				G				D				
12	T	U	R	I	S	T			A				

ORIZONTAL: 1) Autorul picturii «Drum greu», o evocare a poeziei priveliștilor patriei noastre. 2) Drum prestabilit (pl.) — Amator de drumuri la înălțime. 3) Drum de țară — Drum important. 4) A scurtat drumul navelor — E în calea mea! — Campion. 5) Sine-qua-non al carnetului de conducere auto pe drumuri publice — Prefix la prefix! 6) Pas de voie — Tot pe drum, pe drum. 7) Deschizător de drum, legendar — Pe Riviera! — Căi de acces. 8) Merge mereu pe un același drum circular — Șosea goală! 9) De la IRTA! — Nou cartier bucureștean, dar nu-i «Drumul Taberei», nici «Drumul Sării» — Motiv de tangaj și rului. 10) Duce bagaje pe drumuri de munte — Pe drum de fier (pl.). 11) Meserie de drumeț (od. pl.) — Mare inventator american. 12) Sport pe drum — Aleargă

pe drum cu motocicletă (pl.).
VERTICAL: 1) Mai mulți în excursie (pl.) — Sport acvatic. 2) Verbul biciclistului la drum — Dă drum liber trenului — În lut! 3) Program de drum — Jgheabul teascului. 4) Cu șahul pe drumuri — A pierde drumul. 5) Autorul picturii «Pe o stradă în Cîmpulung» — Pe drumul Predeal-Brașov. 6) Început de raită! — Ancorată. 7) Nume feminin — Ocolire. 8) I-au ieșit în drum lui Ulise — Cristale de onix! — De acord. 9) A cerceta (pop.) — Drum — Peisaj. 10) Orașel în S.U.A. — Drum printre munți — Ca vrabia cu gândul la mălai. 11) În transporturi i se acordă cel mai mare respect — Autoarea poeziei «Călătorie». 12) Un drum de-aici până acolo — Agale.

C. CERNAT

Dicționar: SAR, SIT, UTE.

Dezlegarea jocului «ÎN CĂMARA DE IARNĂ»
apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) CONSERVATE — N. 2) OR — TC — ACRITE. 3) NATURALE — URA. 4) OS — PAROTIDE. 5) PELIN — RIR — MA. 6) I — UN — COCOLOȘ. 7) DEFECTA — NULE. 8) APA — R — SOIA — Z. 9) URLUIELI — MO. 10) DI — UDA — E — HAN. 11) OZON — STIMATA. 12) PASARI — COTET.

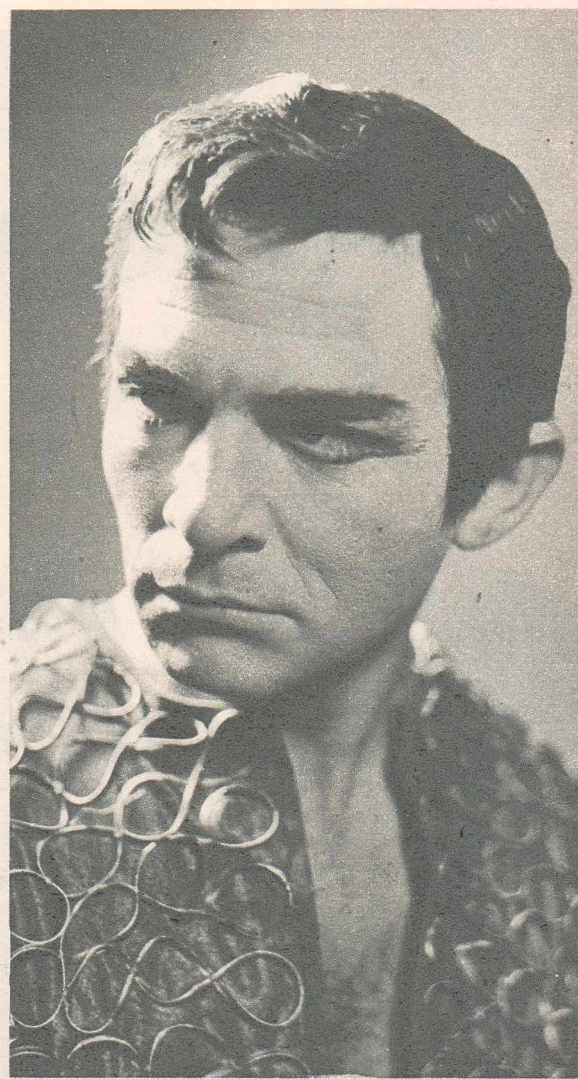
După ce, stagiuni de-a rândul, Naționalul bucureștean a manifestat niște preferințe repertoriale în fața cărora nu ne-am putut decide dacă trebuie să răspundem cu uimire, cu stupefacție sau cu amărăciune (așa încît le-am încercat pînă la urmă, acut, pe toate); după ce am așteptat, răbdători, să ieșim din zodia d-lui Topaze și a Heidelbergului stropit cu bere și lacrimi de altădată, iată că răbdarea — și încrederea! — se dovedesc din nou printre cele mai de preț virtuți omenești: Naționalul a pășit în această stagiune cu dreptul, oferindu-ne un spectacol cum speram, cum știam dintotdeauna că e în măsură să facă. E vorba de «Becket», piesa lui Jean Anouilh, pusă în scenă de Horea Popescu cu un simț al monumentalului aflat exact la locul său pe prima scenă a țării. «Becket» acesta face parte din familia pieselor care exercită o irezistibilă forță de seducție asupra slujitorilor scenei, fie ei regizori sau — mai ales — actori; și nu i-au trebuit nici zece ani de viață ca să fie jucat de Laurence Olivier și Anthony Quinn, de Peter O'Toole și Richard Burton (ultimii doi, pe ecran), ca să ajungă și sub ochii bucureșteanului de trei ori (o dată cu trupa Naționalului ieșean, altă dată adus de turneul unui teatru iugoslav, iar recent de filmul amintit). Dacă s-a întrebat cineva, cu o nedumerire pornită din cine știe ce idei preconcepute ori poate din neîncredere, la ce se mai simțea nevoia unui nou «Becket», spectacolul lui Horea Popescu îi dă un răspuns la care nu există replică, căci răspunsul este cîntărit cinstit în caratele spectaculare ale reprezentației.

Piesa aceasta, care se petrece în cețurile Engliterei secolului XII și ai cărei eroi poartă hlamide monarhice ori sutane de arhiepiscopi, piesa aceasta cu bătălii, cu vînători și orgii regale, cu certuri între regi și popi, piesa aceasta este de fapt drama unei mari iubiri. Și a trădării ei. S-a mai scris despre dragoste de la Shakespeare încoace, veți spune, și încă foarte mult, și poate și mai bine, dar Anouilh — culegîndu-și subiectul dintr-o cronică istorică ce s-a dovedit pînă la urmă aproximativă ca informare științifică — a avut curajul să pună în miezul piesei sale dragostea amicală dintre doi bărbați, frumosul simțămînt care se numește prietenie bărbătească. Henric al II-lea Plantagenetul, rege normand al Angliei, nutrește față de saxonul Becket, consilierul și camaradul său de petreceri, un simțămînt pătimaș în care intră totul — și admirație, și încredere, și trufie, și gelozie. Becket este pentru el inteligența, este fantazia, este civilizația; pritenia cu el îi alungă plictisul și singurătatea. Dar iubirea aceasta — care este totuși a unui suveran pentru vasalul său — va fi trădată de Becket atunci cînd e numit arhiepiscop al Angliei, în numele unui principiu abstract, cel al onoarei divine, pe care se simte dintr-o dată investit să o apere; iar principii acesta intră în conflict cu interesele regale. Regele este omul afectelor, Becket e cerebralul, fanaticul ce are vocația martiriului. Regele e omul, noroi și cer, dragoste și ură, durere și răzbunare, Becket e ascetul, vizionarul dezumanizat, e sfîntul care nu poate iubi decît principiile. Drumul lor nu poate fi același: eroii lui Anouilh se despart și se însingurează la modul foarte modern, ei ajung la acel sentiment al incomunicabilității care îi macerează pe unii din contemporanii noștri; și deși Becket e ucis cu săbiul într-o catedrală, și cu toate că Henric se purifică printr-o flagelare de tip medieval, tot ce se petrece dincolo de recuzita de epocă e foarte apropiat de sensibilitatea și înțelegerea oamenilor de azi.

Cred că aici se află marele merit al spectacolului lui Horea Popescu: el i-a dat epocii ce e al epocii, construind împreună cu scenografa Florica Măgureanu un cadru plastic monumental, o atmosferă de ev mediu în care grandiosul e exprimat într-o tonalitate tragică; ei au ritmat în scenă umini dar mai ales umbre, au proiectat cruci amenințătoare și ceruri cenușii, au nișcat planuri și volume neliniștitoare. Dar

Regele Henric Plantagenetul (Damian Crîșmaru)

...și Thomas Becket (Gh. Cozorici).

BECKET

sau drama iubirii trădare

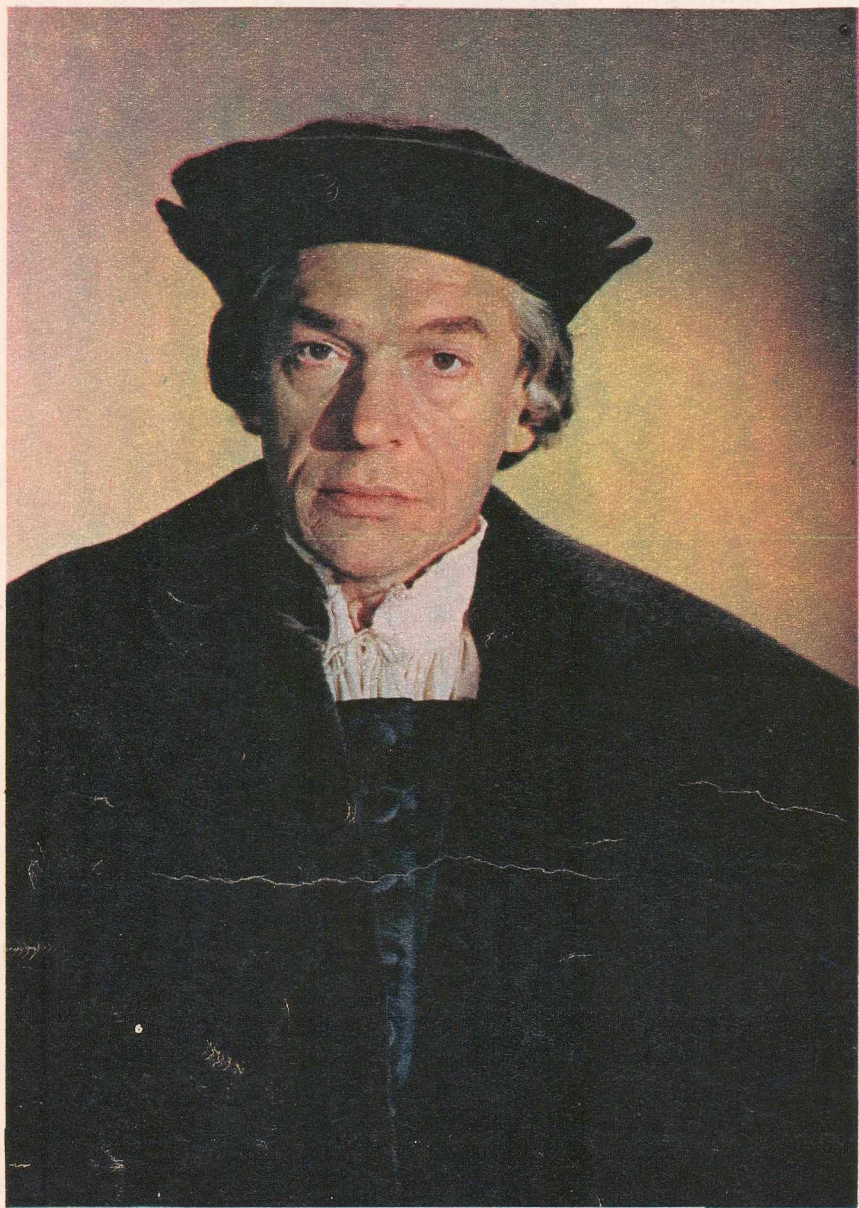
dincolo de concretețea acestui sumbru univers medieval se petrece o dramă simplă și omenească, o dramă de ieri și de azi, cu oameni care au dezbrăcat hlamidă și sutană și au rămas oameni, o dramă a unor simțăminte și a unor idei ce au un ecou foarte limpede pînă la noi. Horea Popescu a procedat, cu anumită discreție, la demitizarea eroilor, ocolind totuși ispita îngroșărilor, evitînd să facă din Henric al II-lea un hedonist; el și-a ferit spectacolul și de acea boală veche și molipsitoare care bîntuiea printre piesele istorice — ditiramba, emfaza retorică. Dar mai ales Horea Popescu a știut să lucreze cu actorii, iar mai înfrî să și-i aleagă. S-a mai spus că de la Gheorghe Cozorici toată lumea aștepta, liniștită, un Becket cel puțin interesant; și n-aș putea afirma că actorul ne-a dezamăgit deși, nu o dată, întorsăturile neașteptate ale personajului ni s-au părut a nu găsi pe scenă întreaga lor acoperire, deși nu am simțit, în prima parte a spectacolului, că «acest gentilom tînăr, fermecător și elegant» știe să se bucure cu adevărat de viață. Lui Cozorici îi convine mai ales ipostaza ascetică a lui

Becket: atunci cînd acesta devine «sfînt», chipul său se spiritualizează cu adevărat, trăirea lui e tensionată. Cozorici știe să facă din Becket un sloi de gheață care arde în vîlvății. Dar prim-planul spectacolului, pilonul său actoricesc rămîne interpretarea lui Henric al II-lea de către Damian Crîșmaru. Actorul acesta a trebuit să aștepte 16 ani, să joace 76 de personaje — de amorezi, de fanți, de comici — ca să-și găsească, în sfîrșit, rolul și regizorul. E și aici, se pare, o chestiune de răbdare... Regele său clocește de o vitalitate neori cam groasă dar întotdeauna autentică, regele acesta care la început nu are nici o altă religie decît plăcerea, regele acesta cinic, crud și de o perfectă iresponsabilitate politică, se umanizează treptat prin puterea purificatoare a prieteniei. Suferința pricinuită de pierderea prietenului ajunge chiar să-l înobileze, și toată frenetica lui dorință de răzbunare nu este decît semnul dragostei colorate în cealaltă nuanță a sa, ura. Rolul e lucrat tot timpul de Damian Crîșmaru pe temperament, pe un tumult interior, dar acestea sînt grijuliu ținute în frinele unei

lucidități care vorbește și de acea sfîntă, migăloasă, muncă actoricească de fiecare zi fără de care nu prea vîd posibilă inspirația.

Dacă în spectacolul lui Horea Popescu ar fi fost urmărite, cu aceiași ochelari măritori și gesturile mărunte — dar cit de trădătoare uneori! — ale figurației; dacă ne-am fi bucurat de o distribuție la fel de atent gîndită pentru toate rolurile (și nu am fi avut, pe lîngă excelentele prezențe ale lui Gh. Popovici-Poenaru, Ilinca Tomoroveanu, Mihai Fotino, Dem. Rădulescu, Alexandrescu-Vrancea, Marian Hudac, Ovidiu Moldovan, Mitzura Arghezi, Ileana Stana Ionescu etc., și unele apariții de-a dreptul supărătoare prin lipsa de adevărate la rol — ca cea a lui Alfred Demetriu în regele Ludovic) fără îndoială că nu am mai fi avut de adăugat aceste cîteva rînduri finale cu rezerve de rigoare. E însă greu ca unui spectacol ce ține 4 ceasuri să nu-i găsești cusururi. Dar oare nu este chiar acest exces de durată un cusur asupra căruia s-ar putea medita?

Sanda FAUR

Cu cinci ani în urmă, actorul englez Paul Scofield ne-a cutremurat cu al său Rege Lear. Creația sa din *Un om pentru eternitate* nu este mai puțin impresionantă.

VANESSA REDGRAVE, enigmatică eroină a filmului *Blow-up*.

ZILELE FILMULUI BRITANIC

O săptămână a filmului englez fără Tony Richardson, fără Lindsay Anderson ori John Schlesinger ori Karel Reisz. Asta pentru că sintem în 1968 și pentru că se pare că, o dată cu vârsta și cu altele, tinerii furioși s-au îmblinzit sau au obosit. De aceea trebuie să ne aruncăm gândurile în altă parte atunci când vorbim de creațiile ultimilor 2-3 ani, nu la cei care au dat cândva «Privește înapoi cu minie» și «Viață sportivă». După ce trompetele lui Jimmy Porter au început să sune din ce în ce mai slab, am primit de-acolo de pe insulă, chitarele, pletele beatlesilor și minijupa ca pe niște semne ale vremii noastre. Peliculă — mai puțin. Poate că undeva, în umbră, se pregătește de atac o nouă echipă de cinești. E nevoie de ea, căci ar fi păcat ca minioșii acestor ani să nu

aibă filmele lor. Filmele unei altfel de minii, mai colorate, mai dizolvante și mai obraznice, căci în spatele ei se ascunde un tineret care aruncă lumii lozinca arogantă de «a nu avea încredere în cei care au trecut de 30 de ani» dar pe care, ca oameni moderni ce ne aflăm, avem datoria să-l înțelegem așa cum trebuie, să nu-l judecăm pripit și bătrânește. Până una-alta însă, filmul englez al zilei (ziua aceasta a început în vara trecută) este făcut de italianul Michelangelo Antonioni și se cheamă, după cum bine se știe, *Blow-up*. Dacă mi-ar sta în puteri, l-aș ruga pe marele cineast să mai facă vreo 2-3 filme despre Anglia și tineretul ei, căci nimeni altul nu știe ca el să pună o lupă deasupra lumii și să descopere punctul acela în care esențele confirmă sau dau peste cap aparențele,

punctul de sprijin al celor care cred pînă la moarte că filmul este din cînd în cînd viață la pătrat. A avut cum nu se poate mai multă dreptate cine a numit *Blow-up* «macrocosmosul cel mai evident al irealității realității din anul 1967». Un anumit caracter al agitației contemporane care seamănă uneori cu zbaterea peștilor într-un acvarium, foamea de imagini de tot felul, și furate pe viu, și sofisticat compuse, oferite drept hrană celor care aparțin acestei civilizații ce a ajuns să se numească, printre altele, «vizualului», revelația realului prin intermediul artificialului sau, cum ar spune Roland Barthes, «prezența demiurgică a fotografului în viața noastră», ușurința cu care și se poate lua și unul, și altul, toate acestea și încă vreo câteva adevăruri esen-

țiale au fost spuse de Antonioni la nivel de capodoperă. Tremur la gîndul că altcineva s-ar încumeta acum, imediat, să vorbească pe peliculă despre ele. Așa cum simbolul livresc al năvalei trecutului în prezent a rămas madeleina proustiană înmuiată în ceai, cred că cel puțin o bună bucată de timp de acum încolo simbolul trist al încrederii pe care o acordăm imaginii ca păstrătoare a memoriei și a vieții va fi *Blow-up*.

*

Credincios filmului «de actori», regizorul englez Peter Glenville, autorul lui *Becket*, s-a retras în umbră, lăsînd tot ecranul la dispoziția a doi actori monumentali: Peter O'Toole (regele) și Richard Burton (Becket). Inteligențele lor se întîlnesc într-un

duel scăpăător, ecranul tremură de încordarea dureroasă cu care eroii apără una dintre cele mai frumoase idei din lume: prietenia între doi mari bărbați. Epurat de amănuntul mărunț istoric, conceput în tradiția sobrului spectacol britanic, *Becket* al lui Glenville (om de teatru, venit în cinema) rămâne drama prieteniei conștient sacrificate, dramă susținută de un recital actoricesc de zile mari. Pentru noi, recitalul poartă în primul rând numele acestui irlandez nebun, cu ochi albaștri-violeți veșnic deschiși a mirare, Peter O'Toole. Ne rezervăm dreptul de a vorbi altădată, mai pe larg, despre el.

*

Un film la care am simțit cum de la o clipă la alta aerul din jurul nostru se rarefiază: *Pentru rege și țară* al lui Joseph Losey. De la *Colina* (Sidney Lumet) și *La întâmplare*, *Balthazar* (Robert Bresson) nu am văzut spectacol mai încrancenat al aruncării demnității omenitești în noroi. Toată candoarea și puritatea lumii s-au strâns în ochii băiatului condamnat la moarte pentru vina de a fi dezertat fără să știe nici el prea bine de ce («într-o zi, picioarele mi-au luat-o așa, razna»), toată neputința în fața absurdului este strânsă pe obrazul cu trăsături șterse al ofițerului devenit apărător. Alți doi străluciți actori englezi, Tom Courtenay și Dirk Bogarde (ultimul mai puțin cunoscut la noi), înobilează cu chipurile lor chinuite imensa durere din acest film.

*

Autorul faimosului James Bond, cineastul Terence Young, a fost prezent în Săptămâna filmului englez cu o ecranizare după *Moll Flanders*. Într-o ipostază cinematografică ideală, eroina lui Daniel Defoe, adusă pe ecran, ar fi trebuit să fie un fel de Tom Jones feminin. Era de datoria ei, o dată ce a venit printre noi tocmai din secolul XVIII, să ne dea peste cap, să ne amețească, să ne prindă în hora peripețiilor ei sentimentale. Dar se pare că pentru toate astea e nevoie de fărîmă de nebunie pe care a avut-o Richardson când l-a citit pe așezatul Fielding. Sau, pur și simplu, e nevoie să te cheme Tony Richardson. A recunoscut-o cinstit chiar Terence Young.

*

Romanul lui Simenon, *Străin în casă*, a mai atras cândva atenția cineștilor francezi Decoin și Clouzot. Regizorul englez — cu

nume de origine tot franceză — Pierre Rouve l-a transplănat într-un mediu britanic foarte la zi, făcînd din el o frumoasă povestire cinematografică despre așa-numita «*Generation Gap*» (într-o traducere aproximativă «*generația goală, lipsită de speranțe*») privită din acel unghi de vedere din care, după mărturisirea autorului, lucrurile să poată fi acceptate și de către părinți, și de către copii, «clar și cinstit». James Mason pe de-o parte — în rolul unui tată care reproșează celor tineri privilegiul de a avea «prea mult din toate, prea multă libertate, prea mulți bani, prea mult sex, prea mulți ani de trăit» — și Geraldine Chaplin — plăcută surpriză actoricească — Bobby Darin, Paul Bertoya, Jan Ogilvy pe de altă parte, nuanțează prin jocul lor încă o idee, aceea a însăși dificultății de a fi tînăr.

*

Nu mai văzusem de mult un film de Jack Clayton, autorul acelei bune ecranizări care a fost *Drumul spre înalta societate*. În *Casa mamei noastre* nu am întîlnit decît seriosul profesionist care este Clayton, exersîndu-și talentul într-o istorie cumplită, cu copii lăsați pe drumuri și aruncați crîncen într-o maturitate timpurie. Dirk Bogarde într-un rol de lichea, aproape de nerecunoscut sub un breton oribil, demonstrează încă o dată cît de mare actor este.

*

Festivalul s-a încheiat apoteotic, ca o simfonie de Beethoven, cu *Un om pentru toate anotimpurile* (tradus la noi, ca și aiurea, *Un om pentru eternitate*), al lui Fred Zinneman, cumulară al cîtorva Oscaruri. Acest spectacol de o intensă noblețe, bărbătesc, ca mai toate creațiile lui Zinneman, este purtat tot timpul pe umerii celui care ni s-a înfățișat acum cinci ani sub hainele Regelui Lear: Paul Scofield. Ar trebui ca toată lumea să-l vadă de două, de zece ori — se pare că vom avea prilejul — pînă ne va ieși din cap ideea deosebirilor fundamentale dintre actorul de teatru și cel de film. Scofield a făcut puțin cinema, dar rareori am văzut un interpret în stare să sfișie pinza cu o singură aruncătură de ochi, să te tragă după el, uneori împotriva ta. Ca să dai demnităte, sînge și rațiune fanatismului religios, adică ceea ce face tot timpul Scofield în film, trebuie ca Dumnezeu însuși să te aibă în vederile lui.

Magda MIHĂILESCU

O vedem pe Kim Novak (*Moll Flanders*) și nu ne putem stăpîni un gînd care se întoarce mereu la exuberanța lui Albert Finney (*Tom Jones*).

Marlon Brando.

HOLLYWOODUL DECLARĂ RĂZBOI VIOLENȚEI

Valul de crime din S.U.A., care a culminat în ultima vreme cu odioasele asasinat comise împotriva liderului de culoare Martin Luther King și a senatorului Robert Kennedy, a umplut de o legitimă oroare lumea întreagă și mai ales poporul american. Un strigăt de alarmă a răsunat atunci de-a lungul și de-a latul continentului. S-a hotărît că așa nu mai merge, că trebuie întreprins ceva pentru a curma răul din rădăcină. Ca de obicei, acuzațiile împotriva cinematografului au fost vehemente. S-a răspuns că, dimpotrivă, el n-a făcut decît să reflecte stări de lucruri existente. Că a încercat (uneori) să lupte împotriva lor, demontîndu-le resorturile, demascîndu-le. Desigur însă că se fac — din păcate — și filme de-a dreptul nocive, tributare unui gust pentru violență de dragul violenței.

Un apel unic în felul lui, a fost lansat în însăși cetatea filmului: «*Fac această promisiune solemnă: nu voi mai participa niciodată la crearea unui climat de crimă și violență. Voi, care veți citi aceste rînduri, refuzați să scrieți, să puneți în scenă, să produceți sau să jucați orice spectacol care ar pune în valoare brutalitatea, cruzimea și moartea violentă*».

Unii spun că inițiativa ar aparține actorului Marlon Brando, binecunoscut pentru atitudinea lui progresistă. El și-a asigurat din prima clipă adeziunile gru-

pului său de prieteni: Jack Lemmon, Shelley Winters și Candice Bergen. Două zile mai tîrziu, încă 350 de actori, producători, regizori și scenariști au semnat apelul. Alții zic că manifestul este conceput și redactat de Jerry Paris, cineast, fost actor, dușman deschis al filmelor incitînd la crimă, a cărui unică scenă de violență din întreaga sa carieră a fost o bătaie cu frișcă. S-ar mai crede că, de fapt, totul pornește de la Gregory Peck, și el binecunoscut pentru virtuțile civice. Nu știm care vor fi roadele acestei acțiuni protestatare, dar nu se poate trece cu vederea hotărîrea unei părți a Hollywoodului de a face loc unui climat de pace, de elevație spirituală și morală (la rigoare, și bunele sentimente pot fi fotogenice).

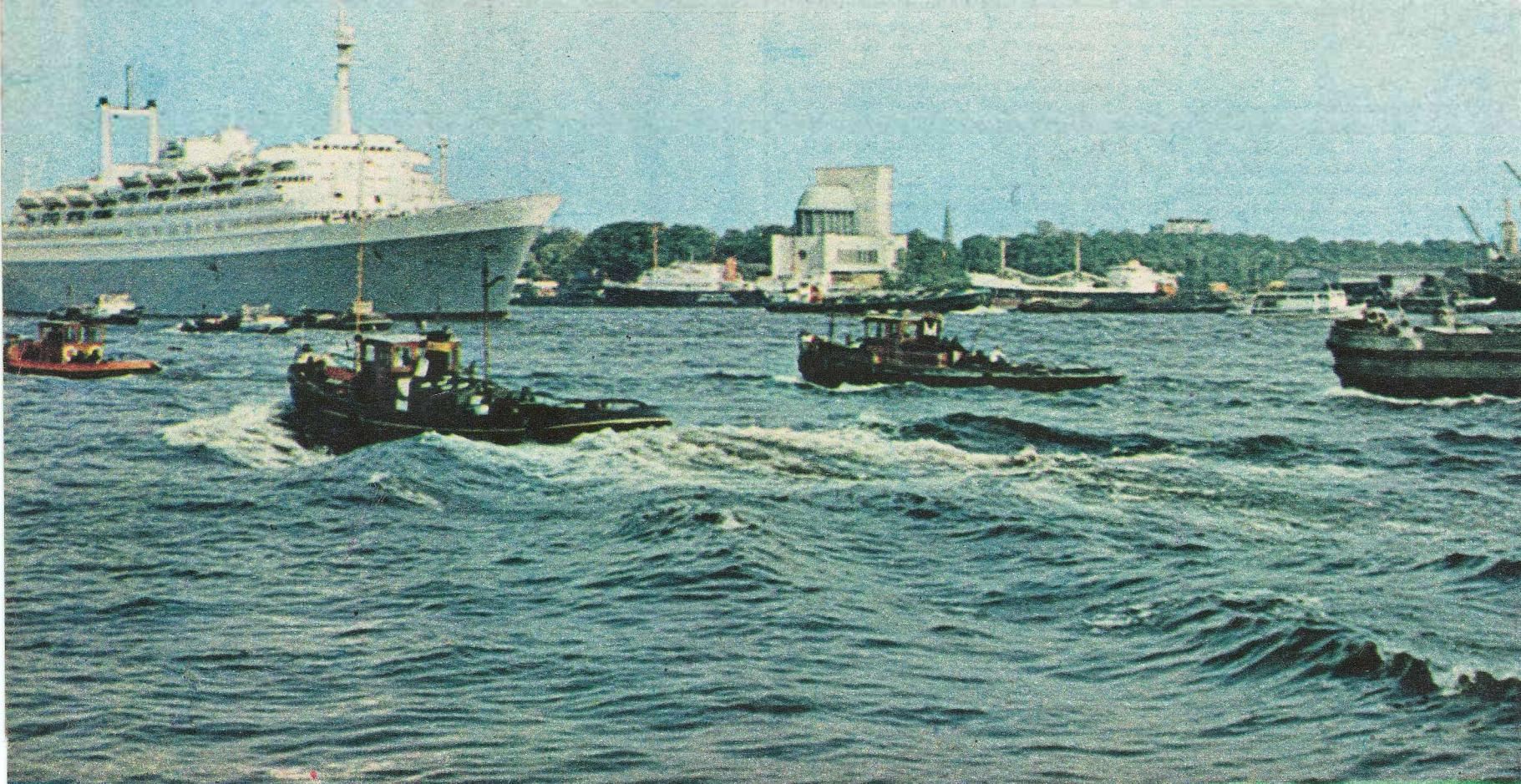
Se știe că o serie de mari vedete au renegat în public vechile lor îndeletniciri în slujba cinematografului de senzații tari. S-a vorbit mult de atitudinea actorului Sean Connery, care a rupt un contract de milioane, refuzînd să mai joace pe James Bond, simbol al violenței.

Marlon Brando mai are în momentul de față un proiect îndrăzneț care-i stă de mult la inimă și pe care s-a hotărît să-l pună în sfișit în practică: să creeze o casă de producție care va lucra fără profit, o casă în slujba filmelor pașnice.

Constantin POPESCU

INIMA NOUĂ A ROTTERDAMULUI

de H.C. LAMBERMONT, ziarist olandez

În centrul Rotterdamului o statuie înfățișează un om căruia i se smulge inima din piept. A fost ridicată pentru a perpetua amintirea acelei tragice zile de 14 mai 1940, când un bombardament hitlerist a șters de pe fața pământului toată zona centrală a orașului.

Azi, după 23 de ani de la sfârșitul războiului, inima lovită a Rotterdamului e în sfârșit vindecată. Edilii au făurit importantului oraș portuar olandez un centru modern, de mare metropolă — poate puțin «nespecific», după părerea unora dintre locuitorii urbei, care își amintesc cu nostalgie de atâtea monumente istorice iremediabil pierdute. Orașul și oamenii lui au însă toate motivele să fie mândri de inima cea nouă a Rotterdamului, străbătută de marea arteră dătătoare de viață a Fluviului Meuse.

La numai patru zile după bombardamentul care lovide atât de cumplit Rotterdamul, municipalitatea orașului a inițiat elaborarea unor proiecte de reconstrucție.

În prima perioadă, în anii războiului, atenția a fost îndreptată spre obiectivele de primă urgență: locuințe provizorii și magazine. Au fost turnate și fundațiile citorva clădiri mari. În 1942 însă, din ordinul ocupanților hitleriști, toate lucrările au trebuit sistate.

Totuși, nu s-a stat degeaba.

CE PRECONIZA PLANUL VAN TRAA

S-a constatat că forma în care fusese proiectat orașul nou era prea strâns legată de structura orașului vechi. Sub conducerea inginerului C. van Traa, directorul Serviciului de construcții și sistematizare, a fost elaborat un nou plan de reconstrucție a centrului, aprobat în mai 1946 de Consiliul orașenesc. Se preconiza, printre altele, ca în această zonă să nu mai fie amplasate întreprinderi industriale și ca numărul apartamentelor de locuit (înaintea de război — 25 000) să nu treacă de 8 000.

An după an, clădire după clădire, cu îndrăzneală, cu eforturi, cu miză, Rotterdamul a reinviat din propria lui cenușă. Azi noul te întâmpină pretutindeni. De-a lungul fluviului a luat naștere Maasbulevard — o mare arteră cu circulație intensă — denumită adesea «perla Rotterdamului»; în apropiere de clădirea Burselor și pe Coolsingel — cel mai mare bulevard al orașului — au fost ridicate opt edificii destinate băncilor; a luat ființă o nouă gară, în

preajma căreia a fost construit un oficiu poștal despre care se poate, cred, spune că este cel mai mare și modern din Europa.

STUPI...

Magazinele au fost grupate în centre comerciale la extremitățile estică și vestică ale Coolsingelului. În partea vestică s-a rupt radical cu vechea schemă a străzilor. Accesul vehiculelor este interzis în acest perimetru comercial, care a fost rezervat exclusiv pietonilor. În partea de est a fost păstrat caracterul tradițional al străzilor, cu locuințe construite deasupra magazinelor. Au apărut și câteva mari magazine universale. Unul dintre cele mai moderne este «Bljenkorf» — Stupul.

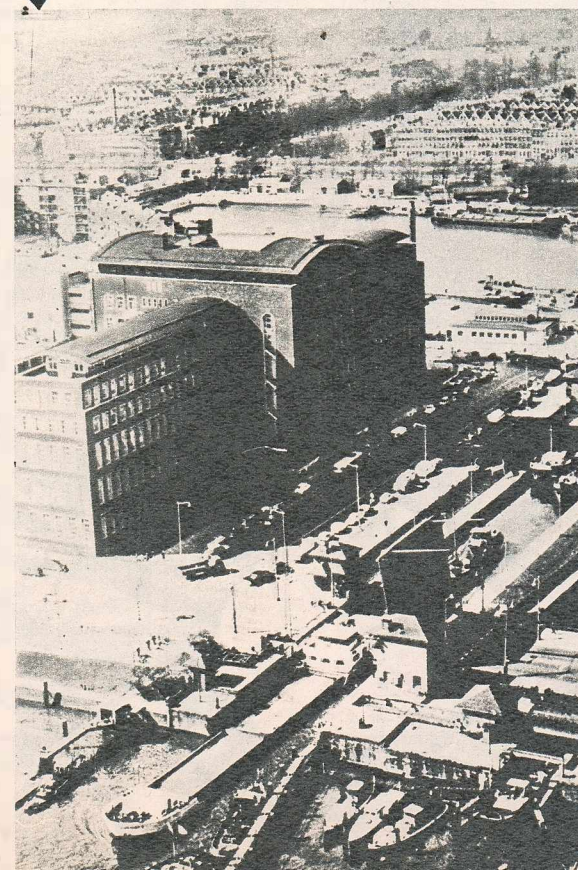
Pentru a satisface necesitățile de spațiu ale întreprinderilor complet sau parțial distruse s-a recurs la sistemul «clădirilor colective», care grupează într-un mare edificiu întreprinderi cu profil asemănător. Cea mai mare construcție de acest gen este impozantul edificiu al comerțului angro. În această clădire — cu parking subteran pentru 400 automobile — își desfășoară activitatea peste 200 de firme, al căror personal depășește 5 000 persoane.

SPINOASA PROBLEMĂ A CIRCULAȚIEI

Paralel cu reconstrucția centrului se desfășoară acțiunea de extindere a Rotterdamului. Pe lângă cele câteva suburbii «înghițite» de oraș au apărut cartiere de locuințe complet

▲ Meuse, fluviul care a dat naștere Rotterdamului.

▲ Aici, la Rotterdam, în mica Olandă, s-a dezvoltat unul dintre cele mai mari porturi ale lumii.

Construcții noi ▲
de Coolingel.

noi. În partea estică, în Prins Alexanderpolder, situat la 5 metri sub nivelul mării — punctul cu cea mai scăzută altitudine din Olanda — se ridică un oraș-satelit care va găzdui 175 000 de locuitori.

Numărul locuitorilor Rotterdamului a crescut de la 590 000 în 1935, la peste 730 000 de oameni — pe care renumăratele treburi cotidiene îi obligă zilnic să traverseze de pe o parte pe cealaltă a Meusei. Fluviul joacă, cum e și firesc, un rol de seamă în importantul domeniu al circulației urbane. În 1942 a fost terminată construcția unui tunel pe dedesubtul Meusei, care însă în scurt timp n-a mai putut satisface nevoile crescînde ale circulației. Situația s-a mai ameliorat o dată cu darea în folosință a podului Van Brienenoord, situat în partea estică a orașului — asemeni benzii pentru circulație, plus una separată pentru biciclete — precum și a tunelului Benelux. La începutul anului trecut la Rotterdam a fost inaugurat un metro, cel dintâi din Olanda. Primul tronson (planul de extindere este și fost aproape terminat) are o lungime de aproximativ 1,5 kilometri.

TEMPLUL MUZICII

Ultima construcție care a încoronat eforturile celor ce au dăruit Rotterdamului inima sa nouă este «de Doelen» — edificiu de proporții impresionante, dedicat muzicii și amplasat în cartierul muncitoresc. Sala mare: 2 249 locuri. Clădirea mai adăpostește alte 11 săli de diferite dimensiuni — între 600 și 30 de locuri — destinate atât concertelor clasice și diverselor întruniri — ședințe, congrese etc. Presa dispune de o sală specială, de o cameră obscură, de legături fixe de telex și telefon. Foaierul, lung de 350 metri și lat de 12 metri, este un adevărat loc de promenadă.

Nu am amintit decât o parte din nenumăratele construcții care constituie azi în totalitatea lor inima nouă a Rotterdamului. N-am pomenit de Euromast, turnul înalt de 118 metri de pe platforma căruia poate fi admirată întreaga panoramă a orașului, de Facultatea de medicină, aflată în prezent în construcție, care va face din Rotterdam un oraș universitar, de nenumărate sedii ale unor instituții etc. Dar cine știe, poate cu altă ocazie...

▲
«de Doelen» —
vastul
«templu al muzicii».

varietăți

FILATELIE

Noi emisiuni de mărci poștale românești se vor adăuga în curând în clasoarele filateliștilor. După aprecierea favorabilă pe care filateliștii au făcut-o seriilor de picturi din anul 1966-1967 și începutul anului 1968, Direcția generală a poștelor va pune în circulație o nouă serie de mărci poștale după tablouri celebre: Reproduse de artă — II.

Formată din 6 valori (10, 20, 35 și 60 bani, 1,75 și 3 lei), noua serie reproduce șase tablouri de pictori români și străini.

«Deșteptarea României», tablou alegoric de pictorul român Gheorghe Tattarescu, va fi reprezentată pe valoarea de 10 bani, iar valoarea de 20 bani va ilustra opera remarcabilă a lui Theodorescu Sion — «Compoziție».

Celelalte valori vor reproduce tablouri ale unor reprezentanți de seamă ai școlii flamande: Jan Van Bylert, Jacob Jordaens, Lomberto Sustris și Hendrik Van Balen.

Formatul mărcilor: 5 valori — 42x54 mm; 1 valoare — 33x54 mm, dantelate. Tipar tiefdruck, pe hirtie cromo. Au fost tipărite și 3 plăcuți prima zi a emisiunii, cu o obliterate specială.

10 POSTA ROMANA

20 POSTA ROMANA

35 POSTA ROMANA

5 POSTA ROMANA

15 POSTA ROMANA

3 POSTA ROMANA

BIJUTERII VEAC XX

Podoabele tinerei din fotografie pot fi socotite drept cuvânt originale: ele sînt realizate din titan, tantal și aur. În realitate este vorba despre elemente ale unor circuite electronice folosite de compania telefonică franceză «Bell»; brățara — de pildă — reprezintă de fapt o... grupare de semiconductor

ȘI S-A DUS NAIBII EXPERTIZA...

Un grup de consultanți în probleme de marketing cerceta produsele unei fabrici alimentare din Walthamstow (Anglia), cînd tinerei funcționare care-i însoțea i-a fugit un fir de la ciorap. În clipele care au urmat, zadarnic s-a străduit directorul fabricii (primul din stînga) să-și prezinte produsele. Toți ochii fugeau după... ochiul fugit.

gastronomică

CU FUNDĂ ROȘIE...

Cine n-ar vrea să mănince un pui la frigare, dolofan, cu pielea arămită crocant și aromitor? Cine? Or fi unii care-l preferă pane sau cu smântină? E bun și-așa. Dar, credeți-mă, e de preferat la frigare.

Desigur că-i cam greu de tras un pui în țepușă și perpelit la foc potolit, în holul sau dormitorul unui apartament de bloc. Însă cum în fiecare apartament există și o bucătărie, iar în fiecare bucătărie cite o mașină de gătit cu cuptor, înseamnă că există toată instalația trebuincioasă.

Pentru a trece la fapte, se mobilizează la oră fixă un amic discret care poate aduce plocon măcar doi litri de vin rubiniu nou, cu miros de fragă (dacă nu are cu miros de fragă, poate fi acceptat și cu gust de tămâioasă).

Din vreme se achiziționează puil sau puii în cauză — de preferință între 400 și 500 grame bucata, sare și unt.

De asemeni, se are grijă ca aproximativ cu o lună înainte să se facă cite o cerere la Consiliul Superior al Agriculturii și Uniunea Națională a Cooperativelor de Producție de la care să se solicite, cu maximum de curtoazie posibilă, o repartitie pentru una sau două căpățini de usturoi (n-are importanță cite cereți, că tot nu o să vă dea), și pe urmă, ca să nu vă mai pierdeți timpul, cumpărați-le din piață (cât costă, știți dumneavoastră). În final, mai cumpărați 1/2 m panglică roșie îngustă, găsibilă la orice mercerie, după coada de rigoare.

Aceste pregătiri fiind rezolvate, se trece la operația culinară propriu-zisă.

Puiul (sau puii) bine curățat, cu pielea albă și surizătoare, se sărează și se masează cu unt, apoi se așază pe rastelul metalic al cuptorului, care se fixează la mijloc. Clenciul principal este ca, sub rastel, pe rama de jos, să puneți platoul metalic pentru friptură cu unul sau două pahare cu apă. Această prevedere va împiedica să se usuce puii, pe care îi veți întoarce din timp în timp, pină se va prăji pielea bine. În timpul răsucirii, stroșiți părțile mai încinse cu mujdei. Rezultat garantat.

Nu uitați prietenul cu rubiniul!

P.P. NAȘU

P.S. Cu panglica roșie faceți cite o funduliță la fiecare picior de pui, ca să nu se... deoache, și apoi îi aduceți la masă pe cite un fund de lemn.

VECINI BUNI

Antarctica, paradisul pinguinilor! Fiecare pinguin își alege cu grijă locul pentru ouat, fiind recunoscut ca suveran cu drepturi depline pe parcela respectivă. Mărimea parcelei se determină cu cea mai mare precizie: atît cît acoperă un exemplar adult întinzîndu-și gitul și desfășurîndu-și aripile. Întreaga colonie respectă cu sfințenie nelîngărita ogradă a fiecărui membru.

- MOSCOVA** Franco Brambilla, directorul general al uzinelor italiene «Pirelli», a declarat că a încheiat cu organizațiile sovietice de comerț exterior un contract în valoare de 50 000 000 dolari. Între altele, firma italiană va construi o uzină de pneuri la Balakovo, pe Volga.
- LOS ANGELES** Asasinul lui Robert Kennedy, Sirhan Sirhan, va fi judecat la 9 decembrie.
- PARIS** O declarație a președintelui celei de-a XV-a sesiuni UNESCO, Eteki Mboumoua: «Ajutorul acordat de țările bogate scade în mod constant, în timp ce datorile țărilor subdezvoltate cresc de patru ori».
- MOZAMBIC** După cele mai recente evaluări, cheltuielile militare ale Portugaliei se ridică la 280 000 000 dolari (aproape jumătate din bugetul țării). O parte din această sumă este atribuită întreținerii armatei coloniale din Mozambic și Angola.
- TOKYO** Zarurile au căzut; concernul Mitsubishi a reușit să obțină o concesiune petrolieră (6 500 kmp) în Abu Dhabi. Prezența capitalului nipon în Golful Persic este încă un motiv de îngrijorare pentru trusturile petroliere anglo-americane.
- LONDRA** Celebra casă de licitații publice cu obiecte de artă «Christie» a anunțat deschiderea unei filiale la Paris. De la început, casa londoneză, fondată în 1730, contează pe un dever considerabil.
- BORDEAUX** Uzinele de armament Nord-Aviation achiziționează oțel special «Maraging» necesar pentru producția rachetelor intercontinentale franceze.
- BONN** Scandalul Starfighter continuă. S-a anunțat oficial căderea celui de-al 92-lea avion american de acest tip, aflat în dotarea forțelor aeriene ale Bundeswehrului.
- CAPETOWN** Agențiile de presă occidentale dezvăluie faptul că în zona de est a Republicii Sud-Africane se construiește în prezent un mare poligon pentru experimentarea rachetelor.
- FRANKFURT** Ziarul «Frankfurter Rundschau» consideră că poziția premierului laburist englez este cât se poate de precară. «Unii politicieni laburiști — scrie ziarul — nu scapă nici un prilej pentru a-și exprima convingerea că la viitoarele alegeri laburiștii ar mai putea ieși învingători dacă Wilson ar fi înlocuit».

O imagine emoționantă ilustrând acțiunea internațională de salvare a micilor și nevinovaților victime ale războiului nigeriano-biafrez, al cărui sfârșit încă nu se întrevede: copiii biafrezii dintr-un lagăr de refugiați din Ciad — unde sînt îngrijiți grație organizației UNICEF.

New York. Într-unul din localurile de vot din East Side Manhattan, în ziua alegerilor pentru desemnarea președintelui S.U.A.

Torino. Aspect de la cel de-al 50-lea Salon internațional al automobilului.

CA ȘI CROMWELL

Evocată încă în mesajul tronului rostit la inaugurarea sesiunii parlamentare de anul trecut, reforma Camerei Lorzilor a intrat pe un nou făgaș, o dată cu actuala sesiune și, mai ales, cu publicarea Cărții albe dedicată special acesteia. Între cele două sesiuni a fost instituită o «comisie de studiu», dar urgentarea luării în dezbatere a problemei se datorează, precum se știe, «incidentului» de la începutul verii, cînd, în ședința sa din 18 iunie, Camera Lorzilor a respins ordonanța guvernului laburist prin care sancțiunile economice adoptate de O.N.U. împotriva Rhodesiei urmau să capete putere de lege în Anglia.

Adeseori comentarii politici au calificat cea de-a doua cameră a Parlamentului britanic — creată de Eduard al II-lea în 1322 — drept «cel mai scump azil de bătrîni din lume». Dacă aprecierea nu este tocmai exactă în ce privește prima parte — membrii Camerei Lorzilor primind doar 4 lire, 14 șilingi și 6 pence de fiecare ședință la care asistă în mica sală gotică din Palatul Westminster (dar nu prea asistă decît circa 250-300 membri în cel mai bun caz și, îndeobște, sub 100) — ea este mai aproape de realitate în cea de-a doua parte; într-adevăr, din cei aproximativ 1 050 membri (între care 25 marchizi, 132 conți, 560

baroni, 6 baronese — din 1957 au și femeile dreptul de a face parte din Camera Lorzilor), majoritatea sînt trecuți de a doua tinerețe, peste 60 depășind chiar venerabila vîrstă de 80 ani. Dar nu aceasta este cauza reformei. «Camera Lorzilor — scria cunoscutul om politic britanic Winston Churchill încă la începutul secolului — nu reprezintă pe nimeni. Majoritatea membrilor săi se află acolo în mod întâmplător, în virtutea originii lor, și cîțiva alții au titluri mai recente dar la fel de discutabile». În plus, este vorba de «încurcăturile» pe care lorzii le fac, destul de rar de altfel, prin respingerea hotărîrilor Camerei Comunelor. E drept însă că, de la prima reformă din 1832, și mai ales după acei

În Camera Lorzilor.

Zi și noapte de alegeri

Prin telex direct din New York de la Silviu BRUCAN

La ora 6 dimineața, când pe coasta de est s-au deschis localurile de vot, o ceață deasă plutea deasupra New Yorkului, iar prognozele repetate pînă la abuz pe toate posturile de radio anunțau o vreme noroasă și ceea ce americanii numesc «dușuri», adică ploii care te udă bine și apoi trec. Imediat, comentatorii au început să facă speculații pe tema: va avea avantaj ploaia pe Nixon sau pe Humphrey? De fapt, n-a plouat pînă noaptea târziu, ceea ce nu i-a descurajat nici pe meteorologi, nici pe experții electorali care s-au specializat în a găsi pretexte de controverse și polemici, chiar și atunci când diferența dintre programele celor doi candidați principali este comparată aici cu aceea dintre omletă și jumări.

La școala publică nr. 59, din partea de est a orașului, sînt înregistrați americani din clasa de mijloc, care locuiesc în împrejurimi. La prima oră așteptăm zadarnic, dar nu vine nimeni. În jurul orei 8,00 însă, se produce o adevărată năvală: oamenii se grăbesc să voteze pentru ca la 9 să fie în magazine sau birouri. Cozile sînt lichidate cu o repeziune uimitoare. Cele zece cabine mecanizate funcționează perfect. Fiecare cetățean, în momentul cînd intră în cabină, trage de un mîner care declanșează cele două cortine care se închid în jurul său și pune în funcțiune mașina de vot. Apoi răsucește butonul din dreptul candidatului căruia îi acordă votul, de pe tabelul din față, ceea ce face ca în dreapta semnului electoral al acestuia să apară un X luminos, dovadă că votul a fost înregistrat. Candidații republicani au drept semn un vultur, democrații o stea, iar formația improvizată «libertate și pace», în frunte cu comicul negru Dick Gregory și avocatul Mark Lane, și-a ales drept semn o clepsidră. Ultima operațiune în cabină constă în apăsarea mînerului care redeschide cele două cortine laterale și stinge litera X, ceea ce asigură secretul votului. De altfel, cu acea claritate didactică pe care o au indicațiile de pe ambalajele produselor culinare prefabricate, permițînd oricărui ageamiu să gătească cea mai laborioasă prăjitură sau tocana, agențiile de publicitate angajate de candidat au avut grijă să împartă cetățenilor pe stradă mici cartoane cu instrucțiuni minuțioase privind fiecare gest pe care trebuie să-l facă în cabină, pentru a-l vota pe el. Totul se desfășoară ca într-un magazin american cu autoservire.

Plecăm apoi la școala de pe Madison Avenue, colț cu strada 81. Șirul de limuzine cu șoferi galonați anunță că aici votează elita dolarului, înghesuiala fiind mai mare pe stradă decît în localul de vot. Delimitarea teritorială, însoțită de prețuri prohibitive la apartamente și chirii, rămîne instrumentul cel mai sigur de ierarhizare socială în America.

Iar într-un mediu aristocratic nu puteau lipsi manifestări excentrice. Așteptat la scară de un Cadillac, proprietarul său s-a închis într-o cabină de vot timp de un ceas. Scos cu forța, el a declarat: «Votul este o treabă prea serioasă pentru a fi făcută în grabă». Asistăm la o adevărată paradă a modei și la o defilare de clini de rasă, care arborează și ei blănuri și costume croite pe măsură.

Totul arată altfel cînd treci pe strada 98 și intri în cartierul portorică și apoi în Harlem. Localurile de vot sînt înșesate, iar în East Harlem am văzut o coadă de cel puțin 500 oameni. Între ei nici un alb, cu excepția a doi polițiști în uniformă.

După-amiază, a avut loc o demonstrație studentească în Rockefeller Center, organizată pentru a exprima protestul față de aceste alegeri în care nici unul dintre candidați nu exprimă interesele tinerei generații. Decalajul între generații a căpătat astfel o confirmare politică, iar procedeele poliției nu fac decît să-l adîncească.

Seara, întreaga Americă a stat în fața televizorului. Oameni care s-au dezinteresat de campanie și nici nu s-au gîndit să ia parte la vot au urmărit pînă târziu după miezul nopții magia electronică a cifrelor centralizate cu uimitoare repeziune din toate colțurile acestui imens continent și a comutatoarelor care fac să-ți apară succesiv scene din Texas și Minnesota, din New York și California. Nu-i de mirare că această realizare unică îl pasionează pe americanul crescut în cultul tehnicii mai mult decît competiția electorală propriu-zisă dintre Nixon, Humphrey și Wallace. Marele cîștigător al zilei a fost calculatorul electronic care și-a demonstrat nu numai capacitatea de a face operații aritmetice instantanee, ci și pe aceea de a face previziuni și judecăți. Pînă după miezul nopții, cînd sistemul s-a defectat în patru state, 125 000 de matematicieni, statisticieni, programatori au asigurat această extraordinară performanță la care se adaugă virtuozitatea comentatorilor celor trei rețele naționale de televiziune NBC, CBS și ABC.

Este miercuri dimineața și competiția dintre Nixon și Humphrey este încă nedecisă. Între cele trei companii de televiziune însă, CBS a învins net.

P.S. În momentul transmiterii acestei corespondențe — miercuri, 6 noiembrie, ora 18 — rezultatele definitive ale alegerilor nu erau cunoscute încă la New York. Aceste rezultate, pe care cititorii noștri le cunosc, desigur, au adus victoria lui Richard Nixon.

Parlament act» din 1911, decăderea Camerei Lorzilor ca factor de putere în viața politică britanică s-a accentuat tot mai mult, rămînîndu-le lorzilor în principal doar dreptul de a discuta, pe care aceștia — cum se exprima ușor malițios un comentator de la ziarul vest-german «Die Welt» — îl exercită cu prisosință, uneori chiar cu pasiune, ceea ce, dată fiind conștiința bolnavicioasă a venerabililor lorzi, aduce adesea în conflict cu medicii lor «casă». Le rămîne totuși posibilitatea de împiedica pe timp de un an punerea în aplicare a legilor preconizate de guvern, și în cazul celor cu caracter financiar, pe durată de numai o lună. Pentru aceasta — privit însă mai ales prin prisma că de n secol și jumătate Camera Lorzilor e redominant conservatoare — guvernul

laburist se situează în prezent pe aceeași poziție ca și Cromwell în 1649, cînd acesta, după îndepărtarea monarhiei, a desființat și Camera Lorzilor ca fiind «inutilă și periculoasă». Dar, neputînd lua de unii singuri o măsură atît de radicală împotriva lorzilor, laburiștii preconizează deocamdată reducerea numărului membrilor cu drept de vot ai Camerei Lorzilor la 230, desființarea caracterului ereditar al acestora — ceea ce va putea duce la schimbarea raportului de forțe în favoarea laburiștilor — și reducerea dreptului de amînaare a aplicării legilor votate în Camera Comunelor la numai 6 luni, Camera Lorzilor urmînd să-și păstreze neștirbit caracterul juridic de cea mai înaltă Curte de Apel din Marea Britanie.

I. CIOARĂ

SFÎRȘITUL RĂGAZULUI OLIMPIC...

Luminile olimpice s-au stins. Ciudad de Mexico a încetat de a mai fi un gigantic stadion pe care răsună uralele în cinstea celor ce biruie secundele și centimetrul. Peste satul olimpic s-a așternut tristețea păsătoare a pustietății. Mexicani au renunțat la problemele obișnuite ale existenței, cu gustul amar al trezirii după o petrecere. Pauza olimpică a trecut, armistițiul politic s-a încheiat, iar problemele spioase au reintrat în titlurile ziarelor.

Conflictul universitar n-a ajuns încă la pilogul său. Stăruie amintirea dureroasă a vîrsării de sînge, iar animozitățile bazează încă drumul spre o reglementare leplină. Un pas a mai fost făcut: trupele au părăsit clădirile Institutului politehnic care le ocupau de aproape două luni. Retragerea militarilor — desfășurată calm, fără incidente — a fost urmată de punerea

în libertate a multora dintre studenții arestați. Greviștii universitari atrag, totuși, atenția că în detențiune au mai rămas desui tineri. În lumea studentească domnește aceeași tensiune. Promisiunile oficiale, «spiritul de conciliere» la care apelează autoritățile, întîlnesc un zid al neîncrederii. Studenții cer să se pună capăt reperițiilor sub orice formă. Faptul că un student care imprăstia manifeste a fost rănit de un polițist în civil a generat neliniște, ca de altfel și ideea unor organisme oficiale de a crea «comitete antiroșii» îndreptate contra «tuturor manifestărilor subversive».

Speranțele într-un fertil dialog guvern-universitate nu s-au epuizat. Oricum, răgazul olimpic a calmat spiritele...

E. OBREA

TOKYO

CENTENARUL CAPITALEI NIPONE

Corespondență specială de la Florea ȚUIU

Tokyo a devenit capitala modernă a Japoniei acum o sută de ani, în 1868, cînd în această țară a avut loc o revoltă împotriva dictaturii familiei șogunilor Tokugawa, care s-a aflat la putere aproape 300 de ani, izolînd complet pentru această perioadă Japonia de restul lumii. Meiji, tînărul împărat de atunci, a deschis ferestrele acestei țări către lume, dînd dezvoltării interioare a societății un curs modern pe care națiunea înaintea sa pe severitate și în prezent. Meiji a hotărît totodată să transfere întreaga familie imperială, și o dată cu ea puterea de stat, din Kyoto la Edo, actualul Tokyo (adică orașul de răsărit). Centenarul noii capitale a fost sărbătorit în luna octombrie. Prima manifestare oficială a avut loc în clădirea Gimnaziului metropolitan, în prezența prințului moștenitor Akihito, a premierului Eisaku Sato, a altor oficialități japoneze, precum și a corpului diplomatic.

«Răsfoind paginile istoriei recente a orașului Tokyo — a spus guvernatorul Rikiki Minobe — găsim în ele o succesiune rapidă și deconcertantă a dezvoltării, a progresului și haosului. De aceea, trecînd în revistă aceste evenimente, nu putem decît să ne oprim răsuflexarea de uimire. Istoria înscrie atît gloria cît și eșecurile fiecărei generații. Cei peste 11 milioane de locuitori ai orașului Tokyo, unul dintre cele mai mari din lume, privesc impresionați realizările lor din ultimii o sută de ani și citeșc în același timp inscripțiile consemnînd evenimentele care au adus gloria, dar și pe cele care au adus eșecul și distrugerea». Cu tot progresul impresionant pe care-l simți în Tokyo, mai ales călătorînd «deasupra» orașului, pe vasta rețea de autostrăzi suspendate, mai există încă numeroase probleme nerezolvate care întretîin, cum afirmă însuși guvernatorul Minobe, «dezordinea și dezechilibrul». «În splatele prosperității de care se vorbește de obicei — a afirmat guvernatorul — găsim

că standardul de viață al cetățenilor capitalei este încă rămas în urmă».

Festivitățile centenarului au început la 1 octombrie, întrucît în această zi a luat ființă, acum 70 de ani, la trei decenii după proclamarea noii capitale, primul ei organ reprezentativ, iar guvernatorul acesteia a fost ales prin vot direct. Seria manifestărilor a continuat în vestitul parc Ueno — cel mai mare din capitala japoneză — și în Ginza, centrul comercial al orașului, unde au avut loc festivaluri ale populației, care amintesc de farmecul zilelor de odinioară, cînd Tokyo nu era ca astăzi o aglomerare de case și de automobile. Ele — ca și expozițiile retrospective deschise cu același prilej — readuc în viața de azi a orașului arta și bogăția spirituală a acestui popor înzestrat, dar și nostalgia unui trecut colorat, peste care s-a așternut ca un văl atmosfera celui mai trepidant oraș al lumii, cu toate avantajele dar și dezavantajele modernismului.

ARHIVA-FOTO

ULTIMUL ACT

O pădure din Franța, al cărui nume intră în istorie — Rethondes. O dată memorabilă — 11 noiembrie 1918. După 1590 de zile de la declanșarea sa, primul război mondial, la care au participat 33 de țări cu o populație de peste un miliard de locuitori, ia sfârșit.

Ultimul act al monstruoasei înclăstări are următoarele secvențe: la 6 octombrie cancelarul Germaniei telegrafiază președintelui Wilson, cerind armistițiul. La 7 noiembrie, după lungi și dificile pertractări, mareșalul Foch, comandantul-șef al armatelor aliate, primește — într-un vagon garat pe linia care trece prin pădurea Rethondes — pe cei șase plenipotențiarți trimiși de germani — un ministru, un general și patru ofițeri de front. Asistă la discuții și amiralul Wemyss, din partea Angliei. 11 noiembrie, ora 5 — trompetistul marelui cartier general al armatelor sună încetarea focului. Armistițiul fusese semnat. Războiul luase sfârșit. În urma lui rămăneau 9 700 000 morți și 20 000 000 răniți. Pagubele totale au fost evaluate la 278 miliarde dolari.

În fotografia 1: plenipotențiarții germani sosesc la marele cartier general aliat. Fotografia 2: monumentul ridicat pe locul unde s-au întâlnit plenipotențiarții germani cu ofițerii de legătură francezi, în drum spre Rethondes.

COMPUTER

● La 400 000 000 dolari se cifrează contractul semnat la Atena, zilele trecute, de armatorul grec Aristotel Onassis în vederea creării unui grup industrial, la care în afară de guvernul grec va fi cointereseată compania americană Reynolds Metal.

● Autoritățile Crucii roșii internaționale au făcut cunoscut că pentru salvarea victimelor războiului din Nigeria este necesară o sumă de 15 000 000-20 000 000 dolari pe ismă.

● Dificultățile pe plan agrar ale Pieței comune se reflectă și în excedentele de unt ale «celor șase» — 300 000 tone — ce nu pot fi desfăcute pe piață.

● Ajutorul popular francez a lansat o campanie pentru strângerea de fonduri necesare cumpărării a 100 000 cutii de lapte praf destinate copiilor din R.D. Vietnam și Vietnamul de sud — victime ale războiului.

● Cea mai scumpă materie primă din lume — izotopul radioactiv «Californium 252», cu aplicații de la medicină la energie nucleară, va fi pusă în vânzare de către Comisia pentru energia atomică a S.U.A. la fabuloasa sumă de 450 000 000 000 dolari kilogramul.

● 34 400 000 ha în Arctica, din așa-numitele Pământuri ale Coroanei, au fost oferite de autoritățile canadiene pentru prospectări petroliere începând de la 31 octombrie.

● Potrivit datelor furnizate de autoritățile italiene, procentul delictelor a atins cifra de 1 550 la fiecare sută de mii de locuitori.

● Aeroporturile Parisului au cunoscut în 1967 un trafic de aproximativ 9 milioane de pasageri, cu un milion mai mult decât în anul precedent.

„I.R.I.S. - 50” - INSTRUMENT AL INFORMATICII

«Planul-calcul» prevede introducerea în întreaga viață economică și publică franceză a informaticii. Așa-zisul «plan IRIS-50» — pentru construirea de ordine și dotarea economiei franceze cu echipament electronic de calcul — este considerat un prim pas în înfăptuirea «operației industriale» a Planului-calcul. Maurice Allègre, delegat la Informații, a declarat cu prilejul recentei sesiuni organizate de Institutul național de gestiune și control al gestiunii că «IRIS-50», cel dintâi ordinator construit de specialiștii francezi, va fi prezentat în termenele stabilite și va fi pus în comerț începând din anul 1969. De o concepție total originală, acest ordinator va egala, dacă nu chiar va depăși performanțele celor mai bune mașini de calcul electronic existente în lume.

Planul «IRIS-50» — a cărui aplicare este considerată indispensabilă dezvoltării economiei franceze — va stimula introducerea informaticii pe bază electronică în industrie, mai slab dotată din acest punct de vedere în Franța decât învățământul și cercetarea științifică.

Informatica, această știință care nu are decât 20 ani de existență, s-a impus în mod vertiginos în ultima vreme. Astăzi 90% din utilajele electronice existente în lumea nesocialistă sînt de proveniență americană, S.U.A. avînd o influență preponderantă în acest domeniu.

«Planul-calcul francez are drept scop să remedieze, cel puțin în parte, această situație» — a declarat dl. Allègre în încheierea cuvîntării sale la inaugurarea planului «IRIS-50».

I. MIHNEA

NUMAI DIN HÎRTIE

Expoziția se adresează, înainte de toate, marelui public consumator, prezentînd numeroase produse din hîrtie, destinate, în primul rînd, uzului casnic.

Vizitatorul e plăcut impresionat, chiar surprins de realizările neobișnuite ale noii industrii, neașteptîndu-se să vadă de pildă piese de mobilier — canapele, fotolii, mese etc. — din hîrtie.

De apreciere unanimă se bucură sala în care sînt prezentate farfurii de toate tipurile, tacîmuri, fețe de masă, pahare, cești, suporturi, șervețele, produse fabricate pentru a fi folosite o singură dată și destinate atît uzului zilnic cît și ocaziilor festive. Sînt expuse de asemenea articole de îmbrăcăminte confecționate din hîrtie în combinație cu material plastic subțire, halate menite de asemenea a fi folosite o singură dată etc.

Un nou produs, care nu a fost încă pus în fabricație, a suscitat interesul vizitatorilor: este vorba de moștre de covoare groase, moi, flexibile, în culori atrăgătoare, destinate unei singure întrebuițări în locuințe, birouri sau alte încăperi.

Această expoziție se înscrie în cadrul unor acțiuni mai largi de informare a consumatorilor suedezi asupra noilor produse din hîrtie, despre care se afirmă că «și-au și asigurat un loc în viitor».

I. RÎPAN

CRONICA DE TREI SECADE

Click-fixul

Sînt sigur că habar n-aveți ce e click-fixul, invenția inginerului milanez Marsilio Camporese. E un nasture care se poate fixa pe stofă fără să-l coși. Adio ac, adio ață, trăiască pacea între bărbat și femeie, dimineața cînd el constată că îi lipsește un nasture și ea nu vrea să fie deranjată din somn! Camporese se gîndește la un cliștig fabulos — «căci pe glob se consumă miliarde de nasturi și m-aș mulțumi cu o liră la un click-fix»... Eu nu mă gîndesc la bani, ci la perspective, ca intelectualul; merg cu gîndul departe, foarte departe, de la nasturele fixat pe haină pînă la nasturele gulerului de la cămașă — al de sus, al mai nemernic dușman din viața unui bărbat. Ce paradis mi se deschide! Ce frumuseți

apar la orizont! Dar ca de obicei în materie de invenții și progres — nu mă pot bucura deplin fiindcă de fiecare dată, sistematic, cînd contempul asemenea perspective mirifice îmi apare în minte ca un blestem invenția unui celibatar german — aparatul de preparat sandvișuri pentru birou; pui șunca pui untul, pui cele două felii de pine, adaugi hîrtie. Apeși pe buton. Cele două felii de pine prind între ele hîrtia și untul, iar șunca le învelește elegant și igienic. De ce să mint — spectrul acestui diabolic eșec îmi întunecă entuziasmul față de click-fix și multe alte minunății.

Cuvîntul neuitat

Din cîte ni se povestește — căci la asemenea distanțe faptele cele mai exacte au tot timpul să devină povești — Walter Schirra s-a enervat urît de tot, acolo, sus, unde nimeni nu poate ști dacă cineva te iubește, atît de cumplită e singurătatea, chiar în trei. De jos i s-a ordonat să înfăptuiască o operație neprevăzută în programul inițial al

La doi ani după catastrofala inundație de la Florența calamitate asemănătoare s-a abătut asupra părții septentrionale a Italiei, afectînd îndeosebi regiunile Vercelli și Valle Mosso din Piemont, u s-au înregistrat aproximativ 100 morți, sute de răni și pagube în valoare de cîteva sute de miliarde lire.

Maria da Gloria Carvalho, o tînără braziliană vîrstă de 18 ani, a fost încoronată recent, la Tokyo cu titlul de «Miss Internațional 1968».

zborului Apollo. Cineva de pe pămînt i-a cerut să oscileze cabina pentru a fi examinate variațiile de temperatură din interior în aceste condiții. Schirra — pe drept sau nu, la distanța asta cine se mai interesează de nesfîrșita analiză a dreptului și nedreptului? — Schirra a început să urle: «Tare aș vrea să cunosc nu mele imbecilului care a imaginat această operație. Cînd cobor, îl caut și găsesc ca să-i spun personal ce cred...» Firește că spațiul cosmic nu e locul cel mai potrivit pentru a-ți căuta cuvîntul și a te exprima politic. Firește că vocabularul urban nu e cea mai potrivită obligăție a cosmonauților, mai ales că, după cum se știe, pe acolo nu există urbe. Dar iușeala cu care cuvîntul «imbecil» îți vine pe buze cînd te enervezi chiar în stare de imponderabilitate, imposibilitatea de a-l pierde acolo unde nimic nu mai are greutate voluptatea de a-i zice «imbecil» unu semen care te scoate din sărite, în cer și pe pămînt, mă face mai visător decît dacă aș călca pe fața necunoscută a Lunii.

Radu COSAȘU

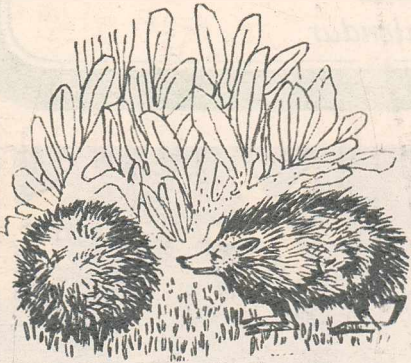
varietăți

UMOR DE PESTE HOTARE

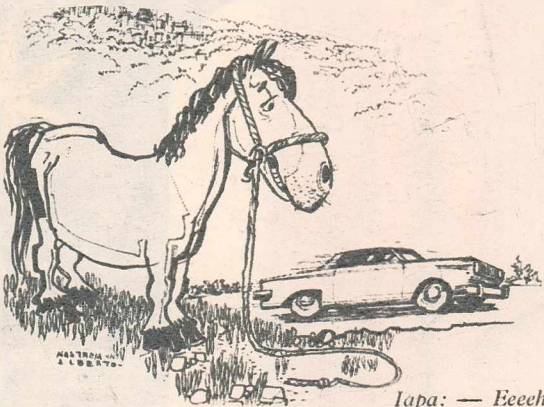
ZOO de MASTROIANNI

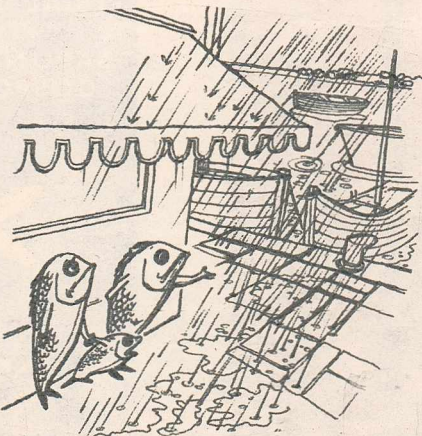
— Și să nu fii îngrijorată
Horoscopul spune că astăzi e
o zi norocoasă pentru tine...

— Iubito, de ce ești astăzi
atît de închisă?

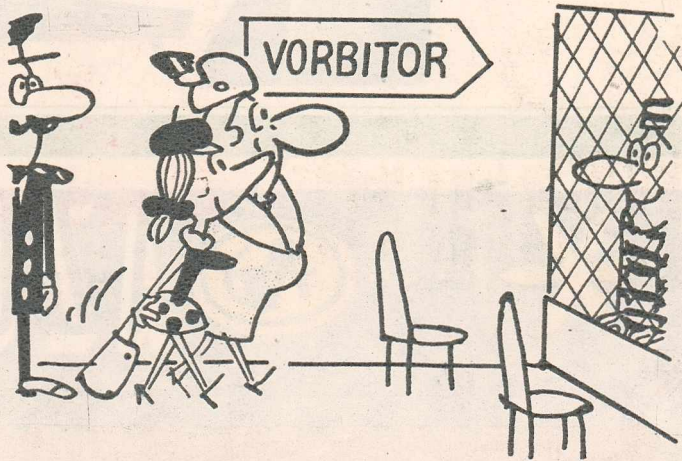
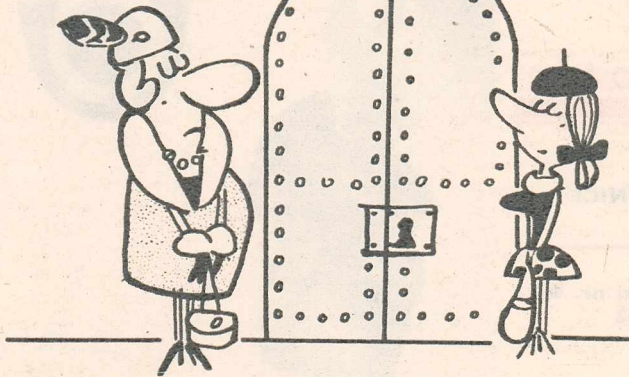

Iapa: — Eeeeh! O sută de cai.

— Blestemată furtună!

ÎNCHISOARE

Rekva

I.I.S. Victoria

FABRICA
DE CEASORNICE
ARAD

str. Mărășești nr. 46
Telefon: 44-62

I.I.S. «VICTORIA» ARAD

produce
ceasornice
de calitate
și cu aspect modern.

*Ceasornice deșteptătoare
Ceasornice de perete*

ULTIMELE NOUTĂȚI!

*Ceasornicul
deșteptător
cu preaviz la sonerie
și
ceasornicul
deșteptător
cu... calendar*

 AZUR

PERLAN A
PERLAN
ALBASTRU
FAR
TRIAL
SĂPUN AC
«GOSPODI

EXCEPTIONALE SÎNT PRODUSELE UZINEI «AZUR»

FLACĂRA-ALBUM

Încă un nume care spune
mult: cântăreața și actrița
Nancy Sinatra, fiica lui
Frank Sinatra.

